

DUHOVNI PASTIR

Izhaja vsak mesec.

Velja 8 K na leto.

IX. zvezek.

V Ljubljani, september 1914.

XXXI. letnik.

Šest temeljnih resnic.

Deset apologetično dogmatičnih cerkvenih govorov.

Dr. Ivan Svetina.

(Dalje.)

IX.

Šesta temeljna resnica:

Da je milost božja k zveličanju potrebna.

Dejanska milost.

Predragi kristjani! Ko sem vam danes teden govoril o človeški duši, sem rekel, da je človek po svoji duši le malo nižji od angelov. Navedel sem vam besede svetega pisma: »Le malo pod angele si ga ponižal« (Ps. 8, 6). O eni človeški duši pa te besede ne veljajo, ampak nasprotno moramo reči: Visoko nad angele si jo povišal. Ta človeška duša je poleg Jezusove, ki je bila osebno združena z njegovo božjo naravo, duša preblažene Device Marije. Ker je Marija prava mati božja, mati večne Besede, je visoko povzdignjena ne le nad vse ljudi, ampak tudi nad vse angele božje. In s čim je Bog Marijino dušo tako obilno obdaril, da je bila vredna najvišje časti, do katere more Bog povzdigniti svojo stvar? Ali je imela tako bister um, da je v učenosti in vednosti presežala sv. Pavla, sv. Avguština, sv. Tomaža Akvinskega in vse nebeške duhove? Ali je bila naravna moč njene volje večja, ko moč najbolj junaških zmagovalcev, in večja ko moč sv. Mihaela nadangela? O vsem tem nam sveto pismo ničesar ne poroča, ampak vse drugačno hvalo daje Mariji nadangel Gabriel, ko ji prinese oznanilo, da postane mati Odrešenikova, mati božja: »Češčena, milosti polna!« (Luk. 1, 28) — tako jo pozdravi. Milosti polna je bila Marijina duša, zato je bila v božjih očeh najlepša in najodličnejša izmed vseh

ustvarjenih duhov. Primerno bo torej današnjemu Marijinemu prazniku,¹ ako vam v proslavo preblažene Device govorim o milosti božji ter tako nadaljujem vrsto govorov o temeljnih resnicah katoliške vere. Šesta in poslednja temeljna resnica se namreč glasi: **Da je milost božja k zveličanju potrebna.**

Kaj je milost božja? Milost božja v najširšem pomenu je vsak dar, ki ga Bog da iz same dobrohotnosti.

Darovi so naravni in nadnaravni. Naravni dar je n. pr. življenje, zdravje, telesne in duševne zmožnosti. Tak dar je naravna milost. Nadnaravni dar pa je tisti, ki ga Bog podeli človeku nad vso naravo, da ga usposobi za njegov poslednji namen, t. j. za večno zveličanje. Tak dar se imenuje nadnaravna milost.

Že v raju je stvarnik človeštvo odločil za nadnaravni namen. Dobrote, katere je v ta namen delil pred padcem človeškemu rodu, imenujemo stvarnikovo milost. Padlemu človeštvu pa je Kristus zaslužil milost odrešenja, ki jo zato imenujemo Kristusovo milost.

Nadnaravni darovi, ki nam jih je Kristus zaslužil, so zunanji ali notranji. Zunanji dar je božje delo izvan duše, toda odmenjeno duši v zveličanje, n. pr. sveto pismo, sveta Cerkev, Kristusov zgled i. dr. Take dobrote so za nas zunanja milost. Nadnaravno delo v duši sami je notranja milost. Nadnaravna notranja milost je milost v ožjem pomenu. O tej vam hočem govoriti.

Milost v ožjem pomenu je nadnaraven notranji dar, katerega Bog zavoljo zasluženja Jezusa Kristusa podeli duši v njeno zveličanje.

Ta milost je dejanska ali posvečujoča. Dejanska milost božja je nadnaraven, duši samo začasno podeljen dar, ki nam pomaga opravljati nadnaravna dobra dela, to je taka dela, ki koristijo za večno zveličanje. Posvečujoča milost pa je nadnaraven, duši trajno podeljen dar, ki nas prerodi v novo, nadnaravno življenje. — Danes hočem govoriti o dejanski, prihodnji Marijin praznik² pa o posvečujoči milosti.

1. Dejanska milost božja nam razsvetljuje um in nagiblje ter krepi voljo, da dobra dela začenjamo, nadaljujemo in dovršujemo; dobrim delom pa podeljuje nadnaravno vrednost, da koristijo za večno zveličanje.

Vsled dejanske milosti naša dobra dela ne ostanejo v redu narave, temuč imajo nadnaravno vrednost, da so zveličanju sorazmerna. Zato je dejanska milost potrebna tudi za

¹ To sem govoril na praznik Marijinega rojstva. Za kak drug čas, ko ni Marijinega praznika, naj se uvod primerno izpremeni. Dr. J. S.

² Praznik Marijinega imena.

taka dela, ki sicer niso nemogoča človeškim naravnim močem, samo nadnaravno dobra niso brez dejanske milosti. V tem pomenu je zapisal sv. apostol Pavel: »Nihče ne more reči Gospod Jezus, razen v Svetem Duhu« (1. Kor. 12, 3).

2. Dejanska milost je vsakemu človeku, kateri se pameti zaveda, za zveličanje potrebna.

Potrebna je grešniku, da se k Bogu izpreobrne. »Nihče ne more priti k meni, ako mu ni dano od mojega Očeta«, je nauk Jezusov. (Jan. 6, 66.)

Potrebna je pravičnemu, da izvršuje za nebesa zaslužna dela. Jezus je učil v primeri vinske trte in njenih mladik svoje apostole: »Brez mene ničesar ne morete storiti« (Jan. 15, 5), namreč: ničesar, kar bi bilo nadnaravno dobro in za nebesa zaslužno.

Tudi za stanovitnost v dobrem je potrebna dejanska milost, za katero je treba večkrat moliti. Ko je Kristus svojim učencem napovedal velike izkušnje, je sklenil: »Trebaja vedno moliti in ne nehati« (Luk. 18, 1). Zlasti je treba moliti za milost stanovitosti do konca, to je posebna božja dobrota, ki človeka vodi tako, da je ob smrtni uri v posvečujoči milosti. Zato je lepa in koristna šega, vsak večer pri angelskem češčenju ali pri rožnem vencu dostavljati prošnjo za srečno zadnjo uro.

3. Za dosego zveličanja zadostno milost prejme vsak človek, zakaj »Bog hoče, da bi se vsi ljudje zveličali« (1. Tim. 2, 4). Zato se nihče ne more izgovarjati, da se ne more izpreobrniti in poboljšati. Bog da vsakemu toliko milosti, kolikor je za izpreobrnjenje in poboljšanje potrebno, in nihče se ne pogubi brez lastne krivde. Božja milost kliče grešnike k izpreobrnjenju, ko še nimajo nobenih zaslug. »Kakor resnično živim, govori Gospod, nočem smrti brezbožnikove, temuč da naj se obrne s svojega pota in da naj živi« (Ec. 33, 11).

Tudi nevernikom, katerim se sveti evangelij ni nikdar oznanjal, Bog daje pomoč, da morejo izpolnjevati nravni zakon, ki jim je v srce zapisan, ter častiti Boga, kakor zahteva pamet. Kdor z lastno hudobijo ne zavrže božje pomoči, temuč vedno živi po vesti, ga Bog — četudi po izredni poti — privede do zveličanja.

4. Mera dejanske milosti pa ni vedno enaka, temuč »jo Bog podeljuje slehernemu, kakor hoče« (1. Kor. 12, 11). Mnogim pravičnim Bog deli tako obilne milosti, da z lehkoto izpolnjujejo njegove zapovedi. Kristus pravi: »Moj jarem je sladak in moje breme je lahko« (Mat. 11, 30). Pa tudi nekateri grešniki prejmejo tako veliko dejansko milost, da je njih izpreobrnjenje kakor

čudežno, in da iz velikih grešnikov postanejo veliki spokorniki in svetniki, kakor n. pr. Marija Magdalena, apostol Pavel, sv. Avguštin i. dr. V molitvi imamo sredstvo, da izprosimo vedno večjih milosti sebi, ali tudi drugim. Sv. Monika je z vztrajno molitvijo izprosila svojemu sinu Avguštinu nenavadno milost čudovitega izpreobrnjenja. Krščanske matere, tudi ve imate marsikakega Avguština, ki vaše molitve nujno potrebuje. Posnemajte sv. Moniko in prepričale se boste, koliko pomaga vztrajna molitev.

Tudi v različnih časih Bog dejansko milost v različni meri deli. V posebno veliki meri jo deli ob času sv. misijona. Zato se ob takem času marsikdo izpreobrne, ki je poprej trdovratno odbijal od sebe vsako opominjevanje in vsako dobro misel. Tudi adventni in postni čas je čas posebne milosti božje, kakor tudi čas, ko sv. Cerkev deli popolne odpustke. To bo n. pr. prihodnjo nedeljo, na praznik Marijinega imena in ves naslednji teden. Naj bi ta čas obilnejše milosti božje v svoj prid porabili ne le pobožni kristjani, ki pogosto prejemajo sv. zakramente, ampak tudi vsi tisti, ki morda že dalje časa žive v smrtnem grehu.

5. Dasi je dejanska milost včasih izredno velika, vendar ni nikdar tolika, da bi človeka k dobremu silila, ampak ga le nagiblje in podpira. Svobodna volja more z milostjo sodelovati, ali se ji ustavljati in jo s tem sprejeti, ali zavreči. Človek si torej sam odločuje svoj delež: zveličanje, ali pogubljenje. Sv. apostol Pavel je pisal Korinčanom: »Opominjamo vas, da božje milosti ne prejemate nepridoma« (2. Kor. 6, 1). In Jezus Kristus govori: »Jeruzalem, Jeruzalem, kolikokrat sem hotel zbrati tvoje otroke, kakor koklja zbira svoja piščeta pod peruti, pa nisi hotel« (Mat. 23, 37).

Kako je delo milosti božje odvisno od človekovega sodelovanja, nam kažeta desni in levi razbojnik, ki sta bila z Jezusom vred križana. Oba sta bila Jezusu enako blizu, oba sta imela enako priložnost, izpreobrniti se v poslednjih trenutkih svojega življenja. Pa le eden je odprl svoje srce milosti božji in je iz razbojnika postal svetnik: sv. Dizma. Drugi pa je ostal trdovraten in nespokoren. Božja milost je bila zanj izgubljena, izgubljena presveta rešnja kri, dasi je tekla pred njegovimi očmi.

6. Utemeljeno je pobožno mnenje, ki ga sv. Cerkev odobrava, da Bog vse milosti, ki jih je Jezus Kristus zaslužil, podeljuje po Mariji. Ker je Marija na odličen način sodelovala pri učlovečenju Sinu božjega in našem odrešenju, je primerno, da tudi posreduje pri razdeljevanju milosti. To naj nas nagiblje, da Marijo goreče častimo in jo zlasti kot srednico zveličanja sebi in drugim na pomoč kličemo.

Sv. Klemen Marija Dvořak (Hofbauer) iz reda redemptoristov, ki je leta 1820. umrl na Dunaju in ga je papež Leon XIII. razglasil za blaženega, sedanji papež Pij X. pa ga svetnikom prištel, je imel od Boga to posebno milost, da je po Marijini priprošnji izpreobrnil in rešil veliko zastaranih grešnikov. Nekdaj ga pokličejo k visokemu svetnemu gospodu, ki je bil nevarno bolan, o tem pa ni hotel nič slišati, da bi se dal prevideti. Njegova žena pa je želela, da bi se z Bogom spravil. Pater pride k bolniku in mu z vso obzirnostjo prigovarja, naj se izpove. »Nisem vas klical« — neprijazno odvrne bolnik in se v steno obrne. Pater pa poklekne k njegovi postelji in začne na tihem moliti sveti rožni venec. Čez nekaj časa pravi bolnik vznevoljen: »Kaj delate tu? Ne potrebujem vas.« Pater pa odgovori: »Molim za vas, da bi vam Marija izprosila srečno zadnjo uro« — in mirno nadaljuje sv. rožni venec. Ko preneha in hoče na tihem oditi, se bolnik sklone. Obraz mu je bil ves izpremenjen; milost božja, ki je na Marijino priprošnjo posijala v njegovo dušo, mu je odsevala iz solznega očesa. »Prosim, spovejte me« — pravi oveseljenemu patru. Opravil je dolgo spoved in kmalu potem prejel tudi sveto popotnico in sveto poslednje olje ter umrl — upati smemo — srečne smrti. Pokazalo se je, da Cerkev ne kliče Marije zaman: »Vzrok našega veselja!« Amen.

X.

Šesta temeljna resnica:

Da je milost božja k zveličanju potrebna.

Posvečujoča milost.

Ako se v jasnem poletnem jutru podamo na visoko goro, se radujemo ob lepem in veličastnem razgledu, ki ga imamo z višave. Tu se razprostira pred nami rodovitno polje, po katerem se vije mirno tekoča reka in so nasejane vasi in mesta; tam se vrste drug za drugim prijazni griči s svojimi cerkvicami; v daljavi pa se belé visoko proti nebu kipeči snežniki. Prekrasno višnjevo nebo je razpeto nad vso to lepoto, ki jo razsvetljuje z zlatimi žarki veličastno vzhajajoče solnce. Čudeč se tej lepoti moramo vzklikniti: »Kako veličastna so tvoja dela, o Gospod!« (Ps. 103, 24.) »Nebo in zemlja sta polna veličastva tvoje slave!« (Te Deum.)

A še veliko lepša od vseh vidnih stvari božjih je nevidna, po božji podobi ustvarjena človeška duša. Človeška duša je Bogu podobna že po svojih naravnih darovih, ker ima um in svobodno voljo. Z umom more človek spoznavati resnico, spoznati tudi svojega stvarnika, kar ne more nobeno drugo bitje na zemlji. S svobodno voljo pa more dobro delati, hudemu se ustavljati ter vedoma in po lastni odločbi služiti svojemu stvarniku, kateremu tvarinski svet služi nevedoma, izpolnjujoč brez zavesti od stvarnika vsej naravi dane zakone.

Um in svobodna volja pa še nista najlepša in najdragocenejša darova človeške duše. Tisti dar, ki daje človeški duši največjo lepoto in pravo ceno v božjih očeh, je posvečujoča milost božja. Človek, kateri je v stanu posvečujoče milosti, nosi v svoji duši poleg naravne podobe božje, kakoršno ima vsak človek, še drugo, neskončno lepšo: nadnaravno božjo podobo. Sv. apostol Peter naravnost pravi, da je tak človek »delež en božje narave« (2. Petr. 1, 4).

Govoreč o šesti temeljni resnici katoliške vere: **da je milost božja k zveličanju potrebna**, sem vam zadnjič razložil dejansko, danes pa vam hočem v slavo »milosti polne«, katere praznik tudi danes obhajamo, opisati neprecenljivo lepoto in vrednost posvečujoče milosti ter njeno neizogibno potrebnost za večno zveličanje. S tem dovršim vrsto govorov o temeljnih resnicah katoliške vere.

I. Da spoznamo neprecenljivo vrednost posvečujoče milosti božje, premislimo najprej, za kako ceno nam je bila pridobljena. Kar se kupi za izredno visoko ceno,

mora biti tudi veliko vredno. — V začetku, ko je Bog prva človeka ustvaril, jima je podaril tudi posvečujočo milost ali prvotno svetost in pravičnost vsled svoje neskončne radodarnosti in dobrote, ne da bi mu mogla kaj dati za to; odločil je celo, da naj ta neprecenljivi dar kot najdragocenejšo dediščino zapustita vsem svojim potomcem. A prva človeka sta z grehom izgubila prvotno svetost in pravičnost ali posvečujočo milost ne le zase, ampak tudi za ves človeški rod. In tedaj noben človek ni bil zmožen, da bi bil zopet pridobil izgubljeni zaklad. Tudi nebeški duhovi niso imeli primerne odkupnine. Le eden je bil, ki nam je mogel zopet pridobiti izgubljeno milost božjo: in to je bil sam božji Sin, naš Odrešenik in Zveličar, Jezus Kristus. Za kako ceno nam je milost božjo zopet pridobil? Sv. apostol Peter odgovarja na to vprašanje: »Veste, da niste odkupljeni z minljivimi rečmi, z zlatom ali srebrom, ampak z dragoceno krvjo Kristusa, kakor neomadeževanega in nedolžnega Jagnjeta« (1. Petr. 1, 18—19).

Kolika mora biti torej vrednost in lepota milosti božje, ker nam je pridobljena za tako dragoceno odkupnino!

II. A premislimo še, kaj je posvečujoča milost in kake pravice nam daje. Posvečujoča milost božja je nadnaraven, neskončno vzvišen in plemenit stan človeške duše. V tem stanu je človek pred Bogom pravičen in posvečen in vsled tega otrok in prijatelj božji, dedič nebeškega kraljestva in zmožen za nadnaravna za nebesa zaslužna dobra dela ter deležen božje narave. To vam hočem natančneje razložiti.

1. V stanu posvečujoče milosti je človeška duša pred Bogom opravičena. V trenutku, ko prejme človek posvečujočo milost, so mu odpuščeni vsaj vsi smrtni grehi. Naj je kdo svojo dušo omadeževal s še tako velikimi in številnimi grehi, kri Gospoda našega Jezusa Kristusa mu jih izmije in ga očisti v trenutku, ko postane deležen njegove milosti. Že sveto pismo starega zakona uči: »Ako bi bili vaši grehi kakor škrlat, bodo beli kakor sneg; in ako bi bili rdeči kakor bager, se obelijo kakor volna« (Iz. 1, 18). In zopet na drugem mestu: »Kakor daleč je vzhod od zahoda, tako daleč dene naše hudobije od nas« (Ps. 102, 12). V novem zakonu pa je zapisal sv. Pavel: »Nič ni pogubljenja v tistih, ki so v Kristusu Jezusu« (Rim. 8, 1).

2. Pa ne le opravičena, to je, grehov očiščena je duša, katera je v stanu posvečujoče milosti božje, ampak je tudi posvečena in vsled tega neskončno lepa v božjih očeh. Sv. apostol Pavel je pisal Korinčanom, ki so pri svetem krstu prejeli posvečujočo milost božjo: »Oprani ste, posvečeni ste, opravičeni ste v imenu Gospoda

našega, Jezusa Kristusa, in v Duhu božjem « (1. Kor. 6, 4).

3. Ker je duša v stanu posvečujoče milosti božje ne le očiščena, ampak tudi posvečena, zato je človek v tem stanu otrok in prijatelj božji. Ko Bog človeku dá posvečujočo milost, ga sprejme za svojega otroka in ga ljubi tako, kakor more le najboljši oče ljubiti svojega otroka. V prvem listu sv. Janeza čitamo: »Poglejte, kakšno ljubezen nam je skazal Oče, da se imenujemo in smo otroci božji« (1. Jan. 3, 1).

4. Ker je človek v stanu posvečujoče milosti otrok božji, je tudi dedič nebeškega kraljestva. Mislimo si otroka, kateri kmalu po sv. krstu umrje. Ničesar še ni mogel storiti za nebesa, vendar pa mu posvečujoča milost, ki jo je pri sv. krstu prejel, daje pravico do njih. Tak otrok prejme nebeško kraljestvo kot nezasluženo dediščino. Sv. apostol Pavel uči: »Duh sam daje izpričevanje našemu duhu, da smo otroci božji. Ako pa otroci, smo tudi dediči; dediči božji, sodediči pa Kristusovi« (Rim. 8, 16—17).

5. V stanu posvečujoče milosti je človek zmožen za nadnaravna, za nebesa zaslužna dobra dela, to so taka dela, katerim je Bog obljubil plačilo v nebesih. Človek, kateri v stanu posvečujoče milosti izvršuje nadnaravna dobra dela, nebeškega kraljestva ne prejme samo kot nezasluženo dediščino, ampak obenem tudi kot zasluženo plačilo. To plačilo je tem večje, čim dalje kdo živi v posvečujoči milosti in čim več dobrih del stori v tem času. Le kdor je s posvečujočo milostjo združen z Jezusom Kristusom, je zmožen za dobra dela, katerim je obljubljen plačilo v nebesih. Kdor je pa s smrtnim grehom ločen od njega, je podoben mladiki, odrezani od trte, ki ne more roditi sadu. To nam Jezus Kristus pojasnjuje v prelepi priliki: »Kakor mladika ne more roditi sadu sama iz sebe, ako ne ostane na trti, tako tudi vi ne, ako ne ostanete v meni. Jaz sem trta, vi mladike. Kdor ostane v meni in jaz v njem, rodi veliko sadu.« (Jan. 15, 4—5.)

6. Kdor je v stanu posvečujoče milosti, je deležen božje narave. Združen je s Kristusom in Kristus je združen z njim; pa tudi nebeški Oče s Svetim Duhom vred skrivnostno prebiva v njem. Njegova duša je častljivo prebivališče in svetišče presvete Trojice. Gospod Jezus Kristus je rekel: »Kdor mene ljubi, bo moje besede izpolnjeval, in moj Oče ga bo ljubil in bova k njemu prišla in v njem prebivala« (Jan. 14, 23). Kjer sta pa Oče in Sin, tam je tudi Sveti Duh.

III. Da je posvečujoča milost vsakemu človeku za zveličanje potrebna, je povedal Jezus Kristus,

ko je rekel Nikodemu: »Resnično, resnično, povem ti, ako kdo ne bo prerojen iz vode in Svetega Duha, ne more iti v božje kraljestvo« (Jan. 3, 5). To velja splošno — tudi o otrocih, ki ne morejo priti v nebesa, ako ne dosežejo milosti sv. krsta, pri katerem se jim podeli posvečujoča milost božja. Posvečujoča milost je svatovsko oblačilo, brez katerega nihče nima deleža pri nebeški gostiji.

Krščanski stariši, kadar vam od sv. krsta prinesejo sinčka ali hčerko, spominjajte se, kak dragocen zaklad krasi otrokovo dušo. In ko nekoliko odraste ter začne spoznavati dobro in hudo, naj vam bo to najiminitnejša skrb, da ga varujete vsake nevarnosti, v kateri bi mogel izgubiti posvečujočo milost božjo. Pobožna **Blanka**, mati francoskega kralja **s. Ludovika**, je večkrat opominjala svojega ljubljenelega sina: »Spominjaj se, moj sin, da na svetu ni večje nesreče od greha. Rajši bi te v tem trenutku videla mrtvega na odru ležati, kakor smrtni greh storiti.«

Predragi kristjan, kadar te v greh vabi zapeljivi svet, ali te hoče premotiti kakoršnakoli izkušnjava, spomni se, kako lepa je tvoja duša, dokler je v stanu posvečujoče milosti božje, in kako nespametno bi bilo z grehom omadeževati to lepoto in napraviti tako dragocen zaklad. Najboljši pripomoček, da si ohraniš posvečujočo milost božjo, je pogosto prejemanje svetega obhajila, ki je nadnaravna dušna hrana, do katere imaš pravico, dokler si v stanu posvečujoče milosti.

Kdorkoli pa bi bil tako nesrečen, da bi bil s smrtnim grehom posvečujočo milost zapravil, naj mu bo prva in najvažnejša skrb, da si jo v zakramentu sv. pokore zopet pridobi. Kako nevarno je živeti v smrtnem grehu! V takem stanu človek ni prijatelj božji, pa tudi ne dedič nebeškega kraljestva, ampak v vedni nevarnosti je, da se vekomaj pogubi, saj ne vemo ne ure, ne dneva, kdaj pride Gospod. Pa tudi, ako nas Bog milostno obvaruje nagle in neprevideane smrti, je vendar silno škoda vsakega dneva, ki bi ga kdo preživel brez posvečujoče milosti, zakaj v takem stanu si ne moremo prav ničesar zaslužiti za nebesa.

O Marija, milosti polna, podpiraj nas s svojo priprošnjo, da bomo vedno živeli v stanu posvečujoče milosti božje in da, ko nas prej ali slej pokliče Gospod, s tem svatovskim oblačilom okrašeni stopimo pred sodni stol božji! Amen.

Trinajsta nedelja po binkoštih.

1. Vojska.

Raj, v katerega je Bog postavil prvega človeka, je bil krasan. Bil je pravi nebeški vrt, zasajen na zemljo. Prinašal je sam od sebe najboljše sadeže, in naš očak Adam je delal samo v razvedrilo. Vse živali so mu bile pokorne, pokorno mu je bilo tudi lastno telo. Vladala je najlepša harmonija, ker telo je bilo pokorno duši, duša pa Bogu. Bog sam je občeval s prvima človekoma, kakor oče občuje s svojimi otroki. Nikdar in od nikjer se ni pojavila nobena nevarnost, nobeno nasprotstvo. Adam in Eva sta živela v najlepšem soglasju in si drug drugemu slajšala življenje. Tako je bilo in tako naj bi bilo vedno ostalo.

Ker je bil pa očak Adam obdarjen s prostostjo, morala je priti nadenj poizkušnja; sam se je moral odločiti, ali hoče Boga spoznati za svojega najvišjega gospodarja. Poizkušnja se je slabo obnesla, in namah se je izpremenil položaj tako grozno, da ga ni bilo več spoznati. Prej gospodar vesoljnega raja — sedaj izgnanec; prej otrok božji — sedaj otrok jeze; prej mu je bilo vse pokorno — sedaj se mu vse upira; celó zemlja je prokleta zavoljo njega. Ker se je Adam uprl Bogu, uprlo se je njemu vesoljno stvarstvo. In odtod poželjivost, odtod delo, trud in skrb, odtod bolezn, odtod smrt, odtod sebičnost in sovraštvo med poedinci, kakor tudi med narodi, odtod kuže, lakote in v o j s k e. Vsako nedeljo smo prosili v litanijah vseh svetnikov: »Kuže, lakote, vojske, reši nas, o Gospod!« — Dolgo časa smo bili obvarovani, sedaj pa je zapela bojna tromba. Presvetli cesar se je v lepem, očetovskem pismu obrnil do svojih narodov in jim razložil vzroke vojske. V tem pismu pravi, kako je vedno upal, da bo mogel zadnja leta svojega življenja skleniti v miru, a prišlo je drugače. Monarhija je v nevarnosti; sovražniki od znotraj in sovražniki od zunaj ji žugajo; zadnji čas, da se tej sovražni gonji naredi konec.

Zdi se mi prav primerno, da govorim danes o v o j s k i. Ljudje se plašijo in strašijo in nimajo pravega pojma o vojski.

I. — 1. Mnogi ljudje pravijo dandanes: Kaj je tega treba? Lahko bi se oblastniki pogovorili med seboj, čemu prelivanje krvi? Jaz pa pravim: Dokler bodo ljudje bivali na zemlji, bodo med njimi vojske; kajti d o m o v j e, z l a t a p r o s t o s t i n č a s t so blaginje, ki so vedno v nevarnosti. Dokler bodo narodi hrepneli po gospodarski in politični samostojnosti, dokler bodo očetje delali na to, da se materialno zagotovi bodočnost njihovim otrokom, dokler se bodo našli na zemlji možje, ki bodo delali in se borili za kulturne ideale: toliko časa se bodo vojske

pojave na zemlji. Zemlja ni raj in ljudje niso angeli. Greh in krivda raste bujno v dolini solz; in strasti, gorostasne, kakor velikani, gnezdiijo v majhnem človeškem srcu. Dobri in plemeniti ljudje se morajo vedno bojevati zoper hudobne, in narodi morajo resnico in pravico braniti zoper laž in krivice drugih narodov. Bog kaznuje en narod z drugimi in listi svetovne zgodovine so popisani s krvavimi črkami. — Narodi vedno govoré o miru in hrepené po njem, v resnici pa so skoraj zmerom med seboj v boju. Skoraj brez presledka buči na zemlji bojni grom, in čete so venomer postavljene v bojne vrste. Le redék je mir, in še takrat ga znajo ljudje malo ceniti.

2. Narodi se vojskujejo za kosček zemlje, bojujejo se iz narodnostnih ali verskih ozirov, gredó v boj, da si pridobé kolonijalno ozemlje. Pravzaprav pa so vojske šiba v rokah Vsegamogočnega, s katero tepe en narod z drugim zavoljo obilne hudobije. Menjajo se oblike, izpreminjajo se nagibi, pozorišča so nova, stvar je pa vedno ista. Vojska je tako tesno sklenjena z življenjem narodov, kakor je s poedinim človekom sklenjena sila in gorje.

3. Vojska je kruta in krvoločna prikazen. Ona odtegne družini moža, ki jo je redil, iztrga ženina iz rok neveste, pretrga mirno, kulturno delovanje, postavlja brezštevilne vrste krepkih mož in mladeničev sovražniku nasproti in meče s strašnim orožjem v vrste sovražnikov pogin in smrt. Vojska mori, tepta žitna polja in zelene livade, prinaša pomanjkanje in grenke solze v hiše zaostalih, ovira napredek narodov. — To je ena, in sicer senčna stran vojske.

II. Na drugi strani se pa lahko reče, da imajo vojske velik pomen za narode in da jim dostikrat prinašajo blagoslov. Mirno, kulturno delovanje nikakor ne zadostuje, velike ideje zahtevajo od nas tudi velike žrtve. Največji možje so morali dati za svoje ideje dostikrat vse premoženje, a tudi življenje; in to je dokaz, da se velike reči dosežejo le z velikimi žrtvami.

1. Jezus Kristus je prišel na svet odrešit človeški rod; učil je, čudeže je delal, svetil z najpopolnejšim življenjem. Nič ni pomagalo: umreti je moral za nas, preliti svojo dragoceno kri do zadnje kapljice in napojiti ž njo grešno zemljo. Iz te zemlje pa je vzrasla sveta Cerkev in pričela svoje blagonsno delovanje. Ali preden je mogla Cerkev očitno na plan, je imela strašne boje z malikovalskim paganstvom; boje, ki so trajali tristo let in so bili silno grozoviti in krvavi. V tem boju je padlo več kristjanov kakor v katerikoli vojski. Mi jih imenujemo mučence in blagoslovljamo njih spomin. Ko pa je bila zemlja prepojena mučeniške smrti in je paganstvo podleglo notranji moči krščanstva, je sveta Cerkev stopila na pozorišče in je z nauki sv. evangelija ukrotila, ublažila in preobrazila narode. — Ako blagrujemo može, ki so v novih iznajdbah ali odkritjih

izgubili svoje življenje; ako s ponosom kažemo na može, ki so se za velike ideje izpostavili smrtni nevarnosti, tedaj tudi vojske ne smemo proklinjati samo radi tega, ker terja žrtev, ker povzroča solze. Pravične vojske so kulturno delo; one so nositeljice velikih idealov. Kri, ki se preliva v pravičnih vojskah, je mučeniška kri; in vojska, ki rodi junake, je sveta, je častitljiva.

2. Pravične vojske so pravi blagoslov, saj vsak križ in vsaka šiba božja donaša obilo blagoslova, četudi boli tiste, katere zadene. Vojske čistijo in bistrijo nazore, so prava šola čednosti, so šola junaštva. — Solza je človeku potrebnejša kot smeh, in skoraj vsako čuvstvovanje je sklenjeno s solzami. Kakor se zlató čisti v ognju, tako se čistijo naša srca v stiski in potrebi.

3. Vojska ima tedaj tudi dobre strani in je boljša kakor gnili mir. Dolgotrajni mir ima v sebi velike nevarnosti. Ako namreč človek dolgo časa živi v nemotenem miru, prav lahko se zgodi, da mu opešajo duševne moči in ni sposoben več za noben junaški polet; omehkuži se, spusti se v strankarske spletke, v malenkosti, v vnanjosti, pozabi Boga, ne zasleduje več svojega nadnaravnega cilja, hlepi le po časti, premoženju, uživanju, in si izkuša tu na zemlji ustanoviti nebesa.

Ako se hoče narod obraniti grde sebičnosti in materializma, potreben mu je od časa do časa boj. V boju namreč pozabi človek nase, na mir, na dom, na užitek, in se popolnoma posveča domovini. Vsi zasebni odnošaji, vse družinske vezi gredo na stran; domovina je v nevarnosti, domovinski ideji se mora umakniti vse. Bili so modroslovci, n. pr. Kant, Aleks. Humboldt, ki so trdili, da dolgotrajni mir pospešuje samo trgovski čut, ž njim nizkotno sebičnost, mehkužnost, strahopetnost, zastruplja pa in ponižuje naziranje ljudstva. — Vojska je vzgajajoče sredstvo v rokah božje previdnosti. V vojski se pojavljajo najlepše čednosti: pogum, pokorščina, zvestoba, zatajevanje, požrtvovalnost do skrajne meje — do smrti. — Pravijo, da so potresi življenje zemlje, in ko bi jih ne bilo, bila bi zemlja že davno končana. Istotako so potrebne vojske; ker, ko bi jih ne bilo, svet bi se bil že davno potopil v materializmu.

Po tej teoretični razpravi ozmimo se sedaj na naše razmere. Od leta 1866. nismo več imeli prave vojske, ker okupacija Bosne ni vznemirila države. Mirno smo se posvečali svojim poslom in brezskrbno se ozirali v bodočnost. Sv. pismo pa pravi: »V miru je moja bridkost najgorenkejša« (Iz. 38, 17). — Ko smo spali, je prišel sovražnik in je vsejal ljuliko med nas. Usodepolne šolske, društvene in tiskovne postave so sicer vsem dale enako prostost, vendar so se silno zlorabile na veliko

škodo Cerkvi in državi. Pokvarilo se nam je ljudstvo, pokvarila zlasti mladina. Mladina se je izobraževala, vzgoja je pa daleč zaostajala; vera, poštenost, nedolžnost je ginevala od dne do dne. Dobri katoličani so se prebudili k odločnemu delu, nastale so stranke, ki so se srdito napadale, in žalostno je bilo gledati ta bratomorni boj.

V zadnjih šestih letih pa se je pojavil protidinastični duh, zlasti pri neizkušeni, zapeljani mladini, in ta duh je pod zastavo jugoslovanstva prihajal iz Srbije. »V zasmeh smo postali svojim sosedom, v sramoto in zasmehovanje njim, ki so okoli nas« (Ps. 78). — Vse je bilo prepreženo s sovražnimi spletkami in dobri Avstrijani so sklepali roke in rekli: Kaj bo iz tega? —

Zgodilo se je, da je moral prestolonaslednik v Bosno, in njegova blaga soproga, ki je slutila nevarnost, je šla za njim. Drugo vam je znano: umorili so ju in morilci so bili poslani iz Srbije. Tekla je v Sarajevu nedolžna kri, mučeniška kri, in tedaj se je zbudil avstrijski orel. Dosti je bilo krivice in zasramovanja. Še en opomin; a ker se tudi ta ni slušal, izdrl je cesar meč, ki mu ga je božja Previdnost dala v roké, da brani pravico, in tako je nastala vojska. In Rusija, mesto da bi kaznovala Srbe, ki so ne le deležni umora našega prestolonaslednika, ampak so umorili tudi svojega lastnega kralja, vleče z njimi in gre z orožjem zoper nas. A mi nismo sami, imamo mogočnega zaveznika, ki gre z nami. Splošno je mnenje: Ako je bila kdaj kakšna pravična vojska na svetu, tedaj je ta. Zato tudi upamo, da bo Bog blagoslovil orožje naše armade in ponižal sovražnike.

Ko je bilo izraelsko ljudstvo v boju zoper Amalečane, je Mozes molil na gori z razprostrtimi rokami. Ko so mu opešale roke, so zmagovali Amalečani, in ko jih je zopet dvignil, so zmagovali Izraelci. Tedaj so prišli starejšine in so Mozesu podpirali roké, dokler niso Izraelci popolnoma premagali sovražnikov. Posnemajmo Mozesa in starejšine. Dvigajmo roké in srce k molitvi, in Bog vojskinih trum bo dal blagoslov naši armadi, našemu orožju. Ne plašite se, ne bodite preveč v skrbeh; naša vlada ima povsod oči, zato lahko zaupljivo gledamo v bodočnost. Ne jemljite denarja iz hranilnic, tam je najbolj varen, doma vam ga lahko okradejo. Pomagajte drug drugemu v stiskah, zdaj je prilika za dela krščanskega usmiljenja. Pomagajte oblastim; zlasti, če vidite kaj sumljivega, hitro naznanite. Predvsem pa vam priporočam, pristopite k Rdečemu križu, ki ima lepo nalogo, da vse potrebno preskrbi za ranjene vojake. Ako se ne veste kam obrniti, oglasite se pri meni v župnijski pisarni, rad bom sprejemal člane in oddal doneske predstojništvu Rdečega križa. Letnina znaša 4 K.

Vsi pa bodimo junaški, opravljajmo naprej svoja dela. In četudi imamo koča izmed svojih dragih v bojnih vrstah, posnemajmo góspó, ki je v Splitu v Dalmaciji dva sina-vojaka spre-

mila k parobrodu, ju pokrižala in rekla: Pojdita v boj za cesarja, za domovino; in če padeta kot junaka, pošljem dva druga, ki ju imam še doma. Vse za vero, dom, cesarja!

P. Hugolin Sattner.

2. Naši vzorniki v cerkveni zgodovini.

XVI. Sv. Gregor Veliki.

(Konec.¹)

Ta služba pa je bila za tiste čase silno težavna. Ob času preseljevanja narodov je veliko trpela vsa Evropa, zlasti pa Italija in seveda v prvi vrsti glavno mesto Rim. L. 410. je prišel Alarih z zahodnimi Goti in je pustošil Zgornjo Italijo in Rim; l. 452. je pretil Rimu Atila, šiba božja, od severa, in tri leta pozneje od juga vandalski kralj Genzerih. 21 let pozneje 476 je postal *O d o a k e r* italijanski kralj, ko je bil pahnil raz prestol zadnjega zapadnorimskega cesarja; a le malo časa je kraljeval, ker ga je čez 17 let že premagal *T e o d o r i k V e l i k i*, kralj vzhodnih Gotov, in se utrdil v severni Italiji. Za cesarja *J u s t i n i j a n a* sta sicer njegova junaška vojskovodja *N a r z e s* in *B e l i z a r* premagala Vandale v Afriki in vzhodne Gote v Italiji ter tako zopet oprostila Italijo; toda razžaljeni *N a r z e s* je l. 567. poklical od severa *L o n g o b a r d e* v Italijo, ki so bili mnogo let strašilo zlasti rimskemu mestu. Grškorimski cesarji, ki so bili vsaj po imenu lastniki Italije, pa niso imeli nikaršnega poguma in ne potrebne moči, da bi se bili mogli krepko upirati raznim sovražnikom.

V takih časih je bilo pač težko biti na čelu rimskemu mestu. Pa Gregor je s čudovito previdnostjo in spretnostjo izvrševal svoj težki in odgovorni posel. Mnogo je znal posredovati med grškim cesarjem in sovražniki, da se je Rimu ohranil stari red in da so skoro Rimci pozabili, da imajo tujo vlado. Zato ga je vse močno čislalo in ljubilo. Imel je torej Gregor vse, kar si tako zelo želijo posvetni ljudje: čast, bogastvo, spoštovanje in ljubezen pri podložnikih. Toda preblagi mož ni gledal na svetno slavo in na kratko uživanje posvetnih dobrin, njegovo oko je dalje zrlo. Poleg tega mu je bil pred očmi tudi zgled pobožne matere, ki je, nedavno še tako imenitna gospa, v samostanski preprostosti in samotnosti živela le za Boga in za nebesa. Nenadno dozori v njegovem plemenitem srcu velikodušni sklep: odpové se imenitni službi, svetnemu bogastvu in blesku ter postane — menih.

Svojo palačo v Rimu takoj izpremeni v samostan ter v družbi z drugimi menihi benediktinci prične ostro življenje zatajevanja, molitve, pobožnega premišljevanja in svetega učenja.

¹ Gl. Duh Past. 1914, str. 453.

Svoje ogromno premoženje obrne vse v svete namene, za cerkev in ubožce. V Siciliji, kjer je imel velika posestva, je pozidal kar hkrati šest samostanov in jim podaril mnogo zemljišč. Njegova radodarnost in dobrotelost ni poznala meje. Zelo srečnega se je čutil v novem tihem življenju, ker je mogel sedaj prav po željah svojega čistega visokodušnega srca živeti le za Boga in za nebesa. Toda tak biser ni smel dolgo ostati skrit. Takratni papež Benedikt I. ga je posvetil za dijakona (577), čeravno je le nerad popustil svojo samotno celico; dijakonska služba je bila takrat pri papežu jako imenitna in vplivna. A papež Pelagij mu je naložil še imenitnejšo nalogo: poslal ga je kot svojega namestnika v Carigrad, da bi cesarja pridobil, naj bi kaj več storil zoper Longobarde ter Rimu v prid in varstvo, pa da bi carigrajskega patrijarha, ki se je hotel nositi kot drug papež, opozoril na njegovo cerkveno dolžnost. Težko se je ločil od svojih samostanskih bratov. Nekaj jih je šlo celo z njim v Carigrad, in sam pripoveduje, v koliko tolažbo mu je bila tam njih družba, ker takemu možu marsikaj ni moglo všeč biti v Carigradu. Vesel je bil, da se je mogel zopet nazaj vrniti v Rim 585. Pet let pozneje je papež Pelagij umrl in duhovščina in ljudstvo je enoglasno volilo Gregorija za naslednika. Gregor se je prestrašil tega in je ubežal ter se tri dni skrival zunaj mesta; a ko so ga našli, so ga siloma nazaj privedli. Tudi cesarja je prosil, naj nikar ne potrdi izvolitve, a vse zaman, mora se vdati. Sam piše o tem: »Sklenil sem bil, skriti se v skrivnem kraju; ko sem pa videl, da mi je nebeška sodba nasproti, sem uklonil svoj tilnik pod jarm Gospodov.« Isto leto je bila v Rimu huda kuga. Da bi Bog dobrotno odvrnil to strašno šibo, je Gregor odredil tridnevno procesijo po mestu. Pri zadnjem obhodu, tako se pripoveduje, je pri Hadrijanovem grobu Gregor videl angela, ki je meč vtaknil v nožnice, češ, da so molitve uslišane in da neha kuga. In res je kuga nehala in oni spomenik se še sedaj imenuje angelski grad.

Papež Gregor se je po takratni navadi najprej v papeškem pismu obrnil do patrijarhov v Antiohiji, Aleksandriji, Jeruzalemu in v Carigradu ter jih opominjal k edinosti in da naj se držijo izročil. To je bilo tem bolj potrebno, ker si je ravno takrat začel carigrajski patrijarh lastiti naslova: »patriarcha oecumenicus — svetovni patrijarh«. Temu nasproti pa si je papež izvolil ponižni pridevek: »Servus servorum Dei — služabnik božjih služabnikov« in je s svojo modrostjo srečno preprečil, da se že takrat ni pričel nesrečni razkol med vzhodno in zahodno cerkvijo.

Najnujnejše delo pa mu je bilo to, da je poskrbel za lastno posvečenje, zakaj le kdor je sam svet, more uspešno posvečevati druge. Sklenil je svoje meniško življenje še nadaljevati kot papež. Na papeškem dvoru je odpravil vse svetne uradnike; cerkvene službe, tudi take za zunanje oskrbovanje, je oddajal

le duhovnikom; v svoji bližini pa je imel, kakor nekda v Carigradu, najpobožnejše menihe. Ker se je sam tako povzpел nad pozemeljsko, je bil močan dovolj, da je za seboj potegnil tudi ves drugi svet.

Oglejmo si vsaj nekatera imenitnejša njegova dela.

Ko je bil Gregor še preprost menih, je videl nekoč na mestnem trgu mlade Anglosakse kot sužnjike naprodaj. Zdeli so se mu nenavadno lepi ti mladeniči. Povpraša, odkod da so. In ko se mu je reklo, da so »Angli«, namreč Anglosaksi z Angleškega, je odvrnil: »Ti Angli morajo postati angeli.« Tako se je odločil, da pojde za misijonarja na Angleško; že je izprosil pri papežu potrebno dovoljenje in že se je bil napotil tudi proti Angliji; a ko ljudstvo to izve, naganja papeža, da naj ga takoj nazaj pokliče, tega dobrotnika nikakor ne morejo izpustiti iz Rima. In papež ga res pokliče nazaj. Ko pa je postal sam papež, je odposlal na Angleško 40 menihov benediktincev, njim na čelu sv. opata Avguština l. 596.

Kršćanstvo je prišlo sicer že prav zgodaj na Angleško, morda že za časa apostolov, in Tertulijan, ki je umrl okrog l. 240., izpričuje, da »se je kraljestvo Kristusovo v Britaniji že dalje razširilo nego kraljestvo rimskega orožja«. Toda v sredi petega stoletja so se ondi naselili Anglosaksi in so zatrli krščanstvo. Novi misijonarji so sicer imeli težko delo, a z božjo pomočjo so je dovršili sijajno. E t e l b e r t, kralj v Kentu, jim je dovolil, da smejo v njegovem kraljestvu oznanjevati nauk Kristusov, ker njegova soproga Berta je bila že kristjana, in sicer jako blaga in bogoljubna ženska. Že naslednje leto o božiču je bil kršćen kralj in 10.000 Angležev. Ko je bil začetek tako srečno premagan, je božje delo kaj hitro napredovalo. Papež je izvolil Avguština za prvega nadškofa kenterberiškega, in ta nadškofija je štela kmalu 12 škofij. Število vernikov se je tako hitro množilo, da je Gregor v mestu Jorku postavil še drugega nadškofa, ki je v kratkem imel tudi 12 škofij. Vesel takega uspeha je v izbranih besedah pisal Gregor: »Valovje narodov, ki se je nekda tako visoko vzdigovalo, sedaj mirno upada pred nogami mašnikov. Barbari, katerih ni mogel ukrotiti noben meč, se dajo voditi s preprosto besedo oltarjevih služabnikov. Divji pağan se poprej ni bal vojaških krdel v vojski; sedaj se klanja jeziku slabotnih poslancev cerkvenih. Sedaj kroti strah božji njegove strasti; strah ga je njegovih poprejšnjih del.«

Enako srečna je bila tudi pridobitev na Š p a n s k e m. Tam so bili zahodni Gotje utrdili svoje kraljestvo in so hudo stiskali sv. katoliško Cerkev, ker so bili strastni arijanci. V Sevili je bil pa sveti škof Leander, ki je tudi takrat bival v Carigradu kot Gregor ter sta vrla moža tu sklenila neločljivo prijateljstvo. Ta sveti škof je najprej pridobil kraljevega sinu Hermenegilda za sv. katoliško Cerkev, in ko je Hermenegild umrl mučeniške smrti, se je izpreobrnil še kralj in pozneje tudi

njegov drugi sin Rekared, s čigar prizadevanjem se je k sveti katoliški veri izpreobrnil skoro ves gotski narod l. 589. Tega se je zopet zelo razveselilo velikega papeža blago srce. Lepo pismo je napisal Rekaredu, v katerem ga uči, kako naj modro vlada svoje ljudstvo.

Na Francoskem so Franki zlasti po prizadevanju svete kraljice Klotilde in gorečega škofa sv. Remigija že pred sto leti sprejeli sveto vero; toda mnogi so se le preveč še držali paganskih šeg in zlasti kralji Merovinžani niso bili vrli vladarji. Mnogo se je trudil Gregor, da bi tudi na Francoskem oblažil stanje svete katoliške Cerkve. Kralju Hildebertu je pisal: »Spominjaj se besede sv. pisma: Pravica povzdiga kraljestvo, greh dela narode nesrečne«; in na drugem mestu: »Kralj biti še ni najvišja reč, tudi drugi so kralji; toda katoliški kralj biti, pa v tem prehitevati (prekositi) druge, to je kaj velikega.«

Največje težave je imel pa papež doma v Italiji. Omenil sem že, da so takrat po Italiji divjali Longobardi, ki so bili deloma pagani, deloma pa zagrizeni arijanci. Rimci so živeli v vednem strahu pred njimi, ker grško-rimski cesarji niso imeli poguma, da bi jih bili odgnali. Tudi taki zgodovinarji, kateri niso prijazni sveti katoliški Cerkvi, vendar radi priznavajo, da so Rim ob času preseljevanja narodov rešili le papeži. Kakor je nekdanj posredoval veliki papež Leon I., da niso Rima razdejali Huni in od druge strani divji Vandali, tako je sedaj krepko branil sv. Gregor Veliki, da se ga niso polastili Longobardi, ki so ga že res napadli leta 593. Odpravil jih je sedaj z lepo prošnjo, sedaj z ostro besedo, ali pa tudi z drago odkupnino. Še to se mu je posrečilo, da jih je s pomočjo blagodušne kraljice Teodolinde veliko izpreobrnil k sveti veri, in še to tolažbo je imel pred smrtjo, da je longobardski kralj dal svojega sina krstiti. Vendar popolnoma se Longobardi niso dali pridobiti in tudi naslednjim papežem so prizadejali dokaj hudega.

Tako krepko je ščitil in vodil Gregor sveto Cerkev na zunanje, a enako goreče je skrbel za njeno notranjo lepoto. Kakor je bil sam najlepši vzor popolnega življenja, tako je zahteval tudi z odločno besedo in modrim svetovanjem, da naj sveto in zgledno živijo škofje in mašniki vsepovsod. Osobito pa je bil vnet za sijajno svečanost službe božje. Cerkveno petje je tako uredil, da se mu še sedaj divijo največji glasbeni mojstri; modro je določil tudi mnoge druge obrede pri službi božji. V kratkem: sv. Gregor je bil sicer slaboten po telesu in vsled ostrega posta bolehen, a močan orjak je bil po svojem razumu, po svoji neupogljivi volji, po svojem rahločutnem srcu. Po tako truda in zaslug polnem življenju je umrl 12. marca 604. leta. Sedaj naj pa kdo primerja njega, ki je svoje ogromno premoženje prostovoljno razdelil med uboge in za dobre namene in sam živel v meniški revščini, z onimi sedanjimi bogataši, ki se krčevito drže svojega bogastva in ne poznajo večjega veselja,

ne go še in še pridobivati, ali pa z brezverskimi socialdemokrati, ki kakor zver prežijo na premoženje bogatinov in ne mislijo na nič drugega, nego na to, kje in kako bi se bolje jedlo in pilo in bolj razkošno zabavalo in kratkočasilo. Sploh pa naj nas uči življenje tega velikega moža te-le dvojne resnice, da mora z g o d a j začeti, kdor hoče kaj prida storiti na svetu, in pa da mora najprej sam dober biti, kdor hoče istinito koristiti drugim. Amen.

Ant. Kržič.

Štirinajsta nedelja po binkoštih.

1. Ne skrbimo za časno preveč, za večno premalo.

Nihče ne more dvema gospodoma služiti. Mat. 6, 24.

Iskati nebeško kraljestvo in njegovo pravico, vse časno pa od Boga zaupljivo pričakovati, je nauk Gospodov v današnjem evangeliju.

Dvema gospodoma hkrati služiti ne more nihče; za časno in večno, za telo in dušo enako skrbeti, je nemogoče. Ni torej druge poti, nego najprej iskati kraljestvo božje in njegovo pravico, časno pa mirnega in zauplivega srca od Boga pričakovati. Le preveč bojazljivo skrbeti za jed in pijačo in za potrebe vsakdanjega življenja, pravi Zveličar, je pagansko; kristjani naj predvsem obračajo svojo skrb za Boga in svojo dušo, potem jim bode Bog blagoslovil tudi časno.

Vem, da po znanem pregovoru tistemu ne leté pečene piške v usta, kateri drži vedno roke križem; vem, da si morajo služiti vsled božje kazni nad Adamom vsi ljudje svoj kruh v potu obraza, vem, da moramo vsi skrbeti za jed in pijačo, za obleko in stanovanje in za druge potrebščine; toda vem pa tudi, da ta naša skrb za telesne in časne potrebe ne sme biti večja od one, katero dolgujemo Bogu in lastnemu zveličanju. In to je, kar nas danes uči Gospod. Ne prepoveduje nam, pravi sv. Avguštin, skrbeti po potrebi za časno, ampak hoče, da mu ne služimo zaradi časnega.

Predragi verniki, mi igramo dvojno vlogo na velikem odru tega sveta: mi smo ljudje, hkrati pa tudi kristjani. Imamo torej dvojne dolžnosti: dolžnosti človeka in dolžnosti kristjana. »Človek je rojen za delo,« pravi sv. pismo. (Job. 5, 7.) Zato smo kot ljudje dolžni skrbeti in delati, da to zaslužimo, kar za življenje potrebujemo: glejte dolžnosti človeka! Kot kristjani smo pa dolžni služiti Bogu, izpolnjevati njegove zapovedi in tako doseči večno življenje: glejte dolžnosti kristjana! Oboje dolžnosti se dajo prav

dobro spojiti, če se vé najti le pаметno vez. Pa v čem obstoji ta vez? To vam pove moj današnji govor s sledečimi besedami: Za časno ne preveč, za večno pa ne premalo skrbeti in delati, to je tisto edino sredstvo, s katerim izpolnjujemo današnji nauk Gospodov in pridemo v nebesa.

I. Ko je Bog ustvaril Adama, ga je postavil v raj in mu je ukazal, ta vrt obdelovati. To je bil prvi nauk za nas ljudi, da nas Bog ni ustvaril za postopanje, ampak za delo, da nam ne prepoveduje skrbi in truda za življenje, ampak da marveč hoče, naj vsak človek misli, skrbi in dela, kako bode samega sebe in svoje pošteno preživil, da vsak skrbno in pridno izvršuje tista opravila, ki mu jih nalaga njegov stan.

Da, vladar mora vladati svoje dežele, vojskovodja zapovedovati svoji vojni, uradnik opravljati svojo pisarniško službo, učitelj poučevati, rokodelec izvrševati svojo obrt, trgovec tržiti, kmet polje obdelovati, gospodar gospodarstvo voditi, mož skrbeti za ženo in otroke; temu Bog ni nikakor nasproti. Toda vladar mora pri vladanju svojega časnega kraljestva iskati predvsem nebeško kraljestvo; vojskovodja, ki vojnām ukazuje, mora biti podložen Bogu, Gospodu vojskinih trum; uradnik mora biti predvsem zvest služabnik Gospoda nebes in zemlje; učitelj se mora i sam i druge učiti, pri tem pa podvreči svoj um veri in ostati ponižen učenec Jezusa Kristusa; rokodelec sme svojo obrt izvrševati, pa ne zanemarjati svojega zveličanja; trgovec sme kupovati in prodajati, pa mora vse zemeljsko blago z apostolom imeti za blato (Fil. 3, 8), da zadobi Kristusa; kmet sme svoja polja obdelovati, pa ne pustiti svoji duši, da podivja; gospodar sme svojo hišo voditi, pa ne sme biti tako boječ in nemiren kakor Marta in na edino potrebno, na zveličanje, pozabiti; mož mora skrbeti za ženo in otroke, še bolj pa za svojo dušo. Tako mora kristjan najti zlato srednjo pot in svetu dati, kar je svetovega, Bogu pa, kar je božjega.

Kaj smo na tem svetu, predraži? Romarji, potniki, ki skozi ta svet potujemo v deželo večnosti, ki je cilj in konec našega potovanja. Res je, kot ljudje smo, dokler živimo, na ta svet navezani, kot kristjani pa se moramo od njega ločiti. Mi se moramo, kakor nam apostol naroča (I. Kor. 7, 29), veseliti, kakor bi se ne veselili, kupovati, kakor bi ne imeli, ta svet uživati, kakor bi ga ne uživali, kajti čas je kratek in podoba njegova preide kakor senca.

Gorje bogatinu, ki se je popolnoma zatopil v časnost in pri tem pozabil na večnost! Vekomaj bode zavidal revnemu Lazarju, ki sedi v Abrahamovem naročju in uživa večno plačilo; vekomaj ga bode prosil za kapljico vode v svoji silni žeji, pa vedno mu bode Abraham odgovarjal: Sin, ti si vse dobro

v življenju užival, zato ni tu zate nič prihranjenega, ti si se v časnost zaglobil, zato nimaš v večnosti nič prejeti. — Gorje vsem tem, ki so pred nami živeli, če sta bila vsa njihova skrb in trud obrnjena le na časno in so svetu bolj služili nego Bogu!

Kako nespameten je vendar človek, ki se v zemeljsko in posvetno tako zaveruje, kakor bi v večnosti ne imel ničesar iskati! Kralj v evangeljski priliki povabi k sebi na veliko večerjo goste; toda ne pridejo. Zakaj ne? Zato, ker so zatopljeni v časne skrbi. Prvi je kupil pristavo in jo gre raje gledat, nego bi prišel; drugi je kupil pet jarmov volov in jih gre raje poizkusit; tretji se je pa oženil in zato ne pride. Kralj se razsrdi, ker povabljeni svoja posvetna opravila više cenijo nego kraljevo večerjo in jih vsled tega izključijo v prihodnje za vedno.

O, koliko bratov in sester imajo ti nespametni evangeljski gostje med onimi kristjani, ki dajo časnim zadevam prednost pred večnimi! — Zakaj opušča ta ali oni svoje vsakdanje molitve? Zavoljo samega dela. Zakaj ne moli marsikdo skozi celi teden sv. rožnega venca? Zaradi samih opravil. Zakaj se marsikdo ne udeležuje ob nedeljah in praznikih daritve sv. maše? Ker izvršuje svojo obrt. Zakaj prejemajo mnogi tako redkokrat sv. zakramente? Ker ne najdejo časa za to. Zakaj ne dajo mnogi miloščine? Ker se boje za časno imetje, ki se ga jim zdi škoda.

O, kristjani, to se ne pravi ravnati krščansko, ampak pagansko, to se ne pravi iskati najprej božje kraljestvo in njegovo pravico, to se veliko več pravi, svoje življenje tako uravnati, kakor bi bilo vedno tu ostati. Ne, kristjan ne sme skrbeti za časno preveč, kakor ste slišali, on pa tudi ne sme skrbeti za večno premalo, kakor boste takoj slišali v drugem delu govora.

II. Skrb, trud in delo za večno je nam kristjanom tako potrebno, da ga imenuje Zveličar v evangeliju »edino potrebno«.

Gospod obišče nekoč Lazarjevi sestri, Marto in Marijo. Marija, pravi sv. pismo, se vsede k nogam Gospodovim in ga posluša, Marta si pa prizadeva Gospodu postreči in je na sestro nevoljna, ker ji ne pomaga pri tem. Pa kaj ji reče Gospod? Posvari jo, rekoč: Marta, Marta, ti si veliko prizadevaš za časne reči, pa vedi: le eno je potrebno, skrbeti za dušo! Marija, ki sedi pri mojih nogah in posluša moje nauke, si je izbrala najboljši del.

Tako kara Zveličar na Marti in na vseh kristjanih preveliko skrb za časno in nas uči, da je le trud za večno potreben.

In kako lepo se vjema s tem naukom Gospodovim naša vera in vsakdanja izkušnja! Kaj smo po nauku sv. vere? Tujci in potniki. Po besedah sv. pisma nimamo na tem svetu stalnega bivališča, ampak iščemo prihodnje; v krat-

kem moramo iti v hišo večnosti; brez vsega smo prišli na svet in brez vsega se bomo zopet z njeга morali ločiti (Hebr. 13, 14; Ekl. 12, 5; Job 1, 21); vse, kar smo si tukaj pridobili, bomo morali tudi tu pustiti, ves naš časni dobiček, katerega smo si prisvojili s tolikim trudom, ne bo v večnosti dobiček, ampak za mnoge obžalovanja vredna izguba duše.

Mislimo si človeka, predragi verniki, ki si je pridobil z mnogim trudom svoje bogastvo. Kaj je z njim? Pri vsem bogastvu je njegovo življenje polno skrbi in nemira. To zapazimo pri vseh bogatih. Čim bogatejši so, tem bogatejši hočejo postati; nihče nima manj dovolj nego bogatin. A vse bogastvo ga ne reši smrti. Umreti mora kakor vsak in zapustiti mora svoje imetje. Komu? Teга mnogokrat je sam ne vé. Morda smejajočim se dedičem, ki se nič ne zmenijo za njegovo dušo; morda izprijenim otrokom, ki to lahkomišljeno napravijo, kar je zapustil oče. Skratka, s tisoč skrbmi si je nakopičil bogastvo, katero mora ob smrti ravnotako zapustiti, kakor bi ne bilo njegovo, pravim bogastvo, katero si je pridobil navadno s kaznivo lakomnostjo, neodpušljivo skopostjo, grešnimi krivicami in zanemarjanjem svojega zveličanja. Svet bode rekel: Bogatin je umrl, v večnosti se bo pa reklo: V peklu je pokopan. O, kako srečen bi bil ta bogatin, če bi bil bolj skrbel za večno, nego za časno, če bi bil porabil svoje imetje za miloščino, če bi bil podpiral z njim cerkve, če bi je bil obrnil za blagor svoje duše!

Trud zgolj za časno ne bo plačan v nebesih, predragi; le kar smo storili za dušo, nam pridobiva zveličanje. Naše hiše bodo ostale, nas bodo nesli iz njih in mi moramo iti v hišo večnosti, nesrečne večnosti, če smo te hiše sezidali z zanemarjanjem svoje duše ali s krivičnim denarjem. Naša polja bodo ostala in prišla v druge roke, pa gorje naši duši, če smo jih obsejavali s krivičnim semenom, če smo jih po goljufiji ali nepošteni poti kupili ali če smo jih sploh imeli po krivici!

Kaj so torej vse skrbi za časno? Sama nespamet, same ovire zveličanja za kristjana. O, da bi pač razumeli nauk apostolov, ki pravi: »Nič nismo prinesli na ta svet; gotovo je, da tudi nič ne moremo odnesti. Ako pa imamo živež in obleko, bodimo s tem zadovoljni. Zakaj, kateri hočejo obožateti, padejo v izkušnjava in zanjko hudičevo in veliko nepridnih in škodljivih želj, katere potopé človeka v pogubljenje in končanje. Korenina vsega hudega je namreč lakomnost; nekateri, ki so po njej hrepeneli, so zašli od vere in se zapletli v velike nadloge« (I. Tim. 6, 7—10).

Zato skrbimo, predragi, za časno le zmerno, toliko, kolikor nam pamet in vera dopušča; vsa lakomnost in skopost bodi daleč od nas! Ni vse, kar imenujemo blagoslov božji, tudi res

blagoslov, ali je pa tak blagoslov, kakršnega nam Bog v jezi deli, kajti čestokrat nam blagoslavlja časno, ker nam v večnosti ne bode.

Še kratko premišljevanje! Recimo, da bi bili dvojne vrste ljudje na zemlji: eni, ki bi živeli po 60, 70, 80 let, potem bi pa morali umreti, in drugi, ki bi nikoli ne umrli. Pa recimo, da bi prvi, ki bi morali umreti, si na vso moč prizadevali, pridobiti si bogastvo, zidati hiše, kupovati polja itd., kaj pač mislite, predragi, bi jim drugi, ki bi nikoli ne umrli, dejali? S pravom bi rekli: Kaki bedaki ste pač! V kratkem morate umreti, pa si toliko prizadevate za časno! Bodite zadovoljni s tem, kar je neobhodno potrebno, skrbite raje za dušo in pustite trud za posvetno nam, ki bomo živeli vekomaj!

S tem premišljevanjem hoče sv. Križostom vsakomur dokazati, kaka nespamet je, če se človek, ki danes živi, jutri pa že lahko umre, bolj v časno zatopi nego v večno. Opira se pa to premišljevanje na evangelijsko priliko o onem bogatem možu, ki je spravljal žito v svoje shrambe in ki je potem, ko je hotel vse v miru uživati, nagloma umrl. Tudi mi vsi smo tako blizu smrti, predragi, kakor je bil ta bogatin. Glejmo, da nas smrt ne najde bolj zatopljenih v časne zadeve nego v večne! Iščimo zato najprej kraljestvo božje in njegovo pravico, vse drugo nam bo pa privrženo! Ne zabimo nikdar izreka Gospodovega v evangeliju, ki se glasi: »Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na duši pa škodo trpi!« (Mat. 16, 26.) Amen.

Po P. R. Graserju O. S. B.: K. Čik.

2. Naši vzorniki v cerkveni zgodovini.

XVII. Sv. Tomaž Akvinski.

Največja dobrota božja na zemlji je življenje, seveda zdravo življenje. To se nam kaj lepo kaže že v vsem stvarstvu. Koliko višje so rastline kot mrtvo kamenje ali mrtva prst, ker rastline imajo že nekako življenje, dasi življenje najnižje vrste. Veliko višje nego rastline so živali, ker žive že življenje v pravem pomenu. Vendar so živali brez mere nižje kot človek, ker nimajo duše, torej ne uma, ne proste volje. Zato Jezus v današnjem sv. evangeliju, ko omenja živali (ptice), nekako svečanostno vpraša: »Ali niste vi veliko več kot one?«

Pa človek ima dvojno življenje: časno življenje in večno. Časno življenje — sicer največja dobrota na zemlji — se po vrednosti nikakor ne dá primerjati z večnim. Naše časno življenje je pač podobno usodi trave, ki danes stoji in se pokosi ter je jutri več ni. Zato je pa edino pametna naloga vsakega človeka ta, da si uredi svoje kratko življenje tako, da si zažo-

tovi večno srečo neminljivega življenja v nebesih po Jezusovem opominu: »Iščite najprej božjega kraljestva in njegove pravice, in vse to vam bo navrženo.«

Tako so vsekdar ravnali, kakor nas uči cerkvena zgodovina, svetniki in svetnice v sv. katoliški Cerkvi. Zato je naša dolžnost, da se s pridom oziramo na njih zglede. Zato vas zopet opozarjam na te naše vzornike ter obrnem nanje evangelijski klic: Pogledjte te lilije na nebeškem polju; spominjajte se, kako so nekdam lepo rastle v sv. katoliški Cerkvi na zemlji! Nazadnje sem vam razkazoval zglede velikih cerkvenih učencikov iz dobe cerkvenih očetov (do srede 8. stoletja). Sv. Cerkev je pa ta častni naslov, cerkveni učenik, dala še nekaterim izredno učenim in svetim možem, ki so pozneje živeli, n. pr. trem slavnim redovnikom v srednjem veku: sv. Tomažu Akvinskemu, sv. Bernardu in sv. Bonaventuri. Za današnje premišljevanje sem si odbral življenje s v. T o m a ž a A k v i n s k e g a, ki je dosedaj še nedosežen učenjak-prvak v bogoslovski vedi sv. katoliške Cerkve.

Tomaž je imel jako imenitne starše. Njegov oče Landolf je bil grof mesta Akvinskega, gospodar Lorete in Belkastra. Tudi mati Teodora je bila grofovskega rodu. Torej je bilo bogastvo veliko in domovanje v najlepšem kraju laške dežele, med Rimom in Neapoljem. Otrok je bilo v tej imenitni družini sedmero: štiri hčere in trije sinovi. Imenovali so se po najimenitnejšem očetovem posestvu grofi Akvinski in grofice Akvinske. Tomaž je bil najmlajši in poseben ljubljenec plemennite in bogoljubne matere, ki je bila zlasti ubožcem velika podpornica. Ta družina je bila toli slavna, da je bil celo papež njegov krstni boter, ki ga je nadomestoval škof Akvinski. V detinski dobi ni kazal navadnih otroških napak ali sitnosti, marveč nenavadno krotkost in veselo prikupnost ter je že takrat v vsem svojem vedenju vzbujal nado, da ga je Bog odločil za kaj posebnega.

Nekoč je šla grofinja Teodora od doma; spremljala jo je služkinja z malim Tomažkom. Pestunja zagleda, da otrok tišči v svojih rokicah košček papirja. Ko mu ga hoče vzeti, se začne jokati in ga nikakor noče izpustiti. Mati je radovedna, kaj dete tako skrbno skriva, in kljub jokanju siloma razklene rokici, a ne najde drugega nego papirček, na katerem je bilo zapisano: *A ve Ma ria* — Češčena Marija! To je imelo pomeniti, kako velik častilec Matere božje bode še kdaj to izvoljeno dete. Tudi pripovedujejo, da ga že v tej nežni dobi niso mogli z nobeno drugo rečjo tako zadovoljiti, kakor s knjigami, in da je že takrat večkrat svetniški blesk obdajal njegovo nedolžno glavico. Vse take in enake reči so naznanjale njegovo prihodnjo velikost in slavo ter posebno varstvo iz nebes.

V jeseni leta 1230., ko je bil Tomaž šele pet let star, ga pošljejo starši v benediktinski samostan Monte Kasino, kjer je bil opat njegov stric Sinibald. Tu se je silno pridno učil in v začetnih naukih tako napredoval, da so strmeli in se mu čudili njegovi učitelji. Še bolj so ga bili pa ti dobri učitelji veseli zato, ker je tako lepo napredoval v čednosti in svetosti ter se tako milobno razcvital v angelski nedolžnosti. Tu je ostal pet let in se je tako naučil latinščine in drugih ved, da so svetovali očetu, naj ga pošlje kar na višje šole.

Vendar je vsled materine srčne želje še nekaj mesecev doma ostal. Takrat so stanovali na svojem gradu v Loretu. Bogoljubni deček je tudi tukaj med domačimi zvesto nadaljeval svoje verske vaje in molitve, kakor se jih je bil privadil v samostanu, ter tudi učenja ni zanemarjal. Posebno pa se je med njegovimi čednostmi odlikovala velika ljubezen do ubožcev. Veliko veselje mu je bilo, če je mogel pri starših izprositi pomoči za stradajoče, kar se mu je posebno pri materi lahko posrečilo, ker je bila sama zelo usmiljena in radodarna. Pritrgoval si je tudi sam v jedi, da je mogel lačne nasičevati. Ko je oče to opazil, mu je dovolil, da sme po svojih željah deliti miloščino. Ravno takrat je pa bila v Loretu huda lakota, in revežev je prihajalo silno veliko krkat na grajska vrata in prosit miloščine. Mladi Tomaž je tako obilno delil, da oskrbnik večkrat ni mogel toliko dobiti v shrambi, da bi mogel gospodi dati na mizo. Zato se je pritožil pri grofu zaradi take zapravljenosti mladega grofiča, kakor je mislil.

Oče se hoče sam prepričati. Nekega dne sreča ljudomilega sinčka, ko je ravno korakal po grajskem hodniku in nesel pod obleko skritih živil za ubožce. Oče mu zapove, naj pokaže, kaj nese. Preplašen odkrije Tomaž svoj plašček — a glej, kako se zavzameta oba, ko padajo lepe cvetlice pred njegove noge. Ves vesel objame oče blažega sina in mu dovoli, naj odslej deli miloščino, kakor mu veleva njegovo dobro srce.

Med tem pa je prišel čas, da se je moral Tomaž posloviti ter iti na višje šole. Mati bi bila najrajše doma imela nedolžnega sina, ker se je bala, da bi se kaj ne pokvaril med izprijenim svetom. A ni se ji izpolnila želja.

Cesar Friderik II. je bil leta 1224. v Neapolju ustanovil višje šole in prepovedal domačim sinovom drugje se šolati. Torej je moral tudi Tomaž iti v Neapolj. Ta šola pa ni bila tako varno zavetišče za neizkušene mladeniča, kakor poprej samostansko svetišče v Monte Kasino; marveč bilo je tu mnogo raznovrstnih dijakov iz raznih krajev, seveda tudi več popačenih. Nedolžnost pobožnega Tomaža je bila torej v veliki nevarnosti. To je bistroumni deček tudi hitro opazil. Zato je sklenil z vso močjo skrbljivostjo čuvati in varovati svojo nedolžnost ter zvesto rabiti v to potrebne pomočke.

Najprej se je skrbno ogibal vsake nevarne družine ter vseh takih oseb, katerih vedenje se mu je zdelo količkaj sumljivo. Potlej je v goreči molitvi iskal pomoči in varnosti; kadar so šli njegovi razuzdani tovariši po veselicah, šel je raje v cerkev, kjer je v serafsko pobožni molitvi prebil najsrečnejše trenutke; iskal je tudi pri svetih možeh pomoči in sveta ter pogostoma sprejemal svete zakramente. Tretji pomoček za ohranjenje nedolžnosti mu je pa bilo pridno delo, resnobno učenje. Zato je pa tudi v kratkem času doseglo njegovo učenje tako velikanske uspehe.

Pet ali šest let je bil Tomaž že na višjih šolah v Neapolju in je dosegel že sedemnajsto leto. Tu je že doba, ko začne vsak resen mladenič misliti, kateri stan da bi si odbral. Ob tej volitvi je več reči, ki odločujejo, zlasti pa: domače premoženje, nadarjenost, nagnenje srca in še posebej življenje dosedanjih mladostnih let. Poslednje je bilo pri našem vrljem dijaku merodajno.

Bil je silno nadarjen, ženijalen mladenič; imel je tak spomin in toliko razsodnost, da v vsej zgodovini ni enakega, ali jih je pa le vsaj prav malo. In te izredne talente je vedno tako pridno rabil in vežbal; zato si lahko mislite, koliko učenost si je bil že takrat pridobil. Poleg tega je imel že po naravi silno dobro, blagočutno srce; in tudi to je ves čas, kakor smo videli, z vso skrbjo posvečeval ter se ves čas varoval zlasti vsake najmanjše nečistosti. Tako silno bogatemu, tako učenemu mladeniču je bil takorekoč ves svet odprt, a zmagala je angelska blagovitost njegovega srca. Izvolil si je stan, v katerem si je upal najlaže zveličati svojo dušo in si največ zaslug pridobiti za nebesa.

V tisti dobi se je bil že močno razširil in utrdil red svetega Dominika, saj je bilo minulo že dvaindvajset let, kar je umrl njegov sveti ustanovnik. Tudi v Neapolju so imeli dominikani že svoj samostan, in vrli dijak je rad hodil poslušat sloveče in goreče propovednike tega reda. Tako se mu je prikupilo njihovo preprosto in sveto življenje in pa modra uredba redovniških pravil, katerim je prvi namen posvečenje srca in temeljita učenost, da se je z neupogljivo voljo odločil za ta stan, zakaj tukaj si je upal najbolj gotovo in najlaže ohraniti svojo nedolžnost, seveda je pri tem delovala tudi milost božja in nagibala njegovo plemenito srce.

Zelo velik je bil ta dar, ki ga je daroval Bogu. Toliko premoženje, ki ga je imel dobiti po očetu, tako prijetno in slavno življenje, katero mu je ponujal imenitni grofovski stan, in obilna učenost, katero si je že pridobil, vse si je odrekel junaški mladenič in si je odbral preprosto, ponižno in ubožno življenje v prosjaškem redu v beli redovniški halji. Kdo bi se ne čudil tolikemu pogumu v teh letih! O, da, človeško srce je močno, silno močno, ako le hoče zvesto sodelovati z milostjo božjo!

Zelo so bili dominikani veseli take pridobitve. Ni pa bila tega vesela njegova grofovsko družina doma. Mati je takoj

prihitela v Neapolj, ko je izvedela za odločitev svojega sina, da bi ga odvrnila od tega koraka, ali, kakor drugi menijo, še potrdila v njegovem sklepu, ker je bila modra in bogoljubna gospa. Pa Tomaža ni več našla v Neapolju. Zakaj prevedel je, da si bodo njegovi starši vse prizadejali, da bi ga odvrnili od njegovega sklepa; zato je prosil predstojništvo, naj ga pošlje v kako drugo mesto. Poslali so ga torej v Rim, a ker tudi še tam ni bil varen, odšel je še dalje proti Parizu. A njegova brata Landulf in Rajnald, ki sta bila pri vojakih cesarja Fridrika II., sta izvedela o tem in sta potujočega brata ujela ter privedla na neki grad, ki je bil lastnina akvinskega grofa. Tukaj je živel Tomaž prav kot jetnik nad leto dni ter imel prestajati hude poizkušnje.

Mati se je razveselila, ko je zopet zagledala svojega sina, in jokaje ga je prosila, naj izpremeni svoj sklep. A vse je bilo zastonj; sveti mladenič je spoznal, da je tako božja volja in da, kar je Bogu podaril, mu ne more nazaj vzeti. Odslej je bil kakor jetnik v očetovem gradu; nihče ni smel ž njim občevati; le dvema sestrama je bilo dovoljeno, da sta govorili ž njim, pa le iz tega namena, da bi ga pregovorili. A zgodilo se je nasprotno. Tomaž jima je tako prepričevalno in živo govoril o ničemurnosti vsega posvetnega in o edini potrebi, rešiti svojo dušo, da sta se tudi poprijeli bogoljubnega življenja.

A najhujše je šele imelo priti. Medtem sta prišla od vojakov tudi njegova brata in sta izkušala siloma upogniti njegovo voljo. Raztrgala sta mu redovniško obleko, ga zasramovala in zaničevala ter mu prizadejala veliko žalega. A blagi mladenič je krotko pretrpel vse in se ponižno zakrival v raztrgano meniško obleko. V svoji zlobnosti si pa izmislita še strašnejšo reč, katero jima je moral navdihniti sam peklenški duh. Najela sta in v njegovo sobo poslala zapeljivo žensko, češ, če se ji posreči, da ga premoti in bo izgubil svoj najdražji zaklad, ki ga je doslej čuval s toliko skrbjo — svojo angelsko nedolžnost, potlej ga bode kmalu minilo veselje do samostanskega življenja. A svetnik kmalu spozna ta peklenški naklep; poln svete jeze zažrabi goreče poleno in zapodi iz sobe zapeljivo osebo. Potlej zariše z ogljem križ na steno v znamenje zmage; poklekne in s solznimi očmi zahvaljuje Boga za zmago in prosi nanovo pomoči, da bi mogel vedno brezmadežno ohraniti sveto čistost, ta najdražji in najljubši mu biser. In kakor so k Jezusu pristopili angeli in mu stregli takrat, ko ga je bil zapustil peklenški izkušnjavec, enako sta obiskala tudi sv. Tomaža dva angela, ga neizmerno oveselila ter mu dala zagotovilo, da bode vedno neomadeževano ohranil sveto nedolžnost. In odslej res ni imel niti izkušnjav zoper sveto čistost. O, kolika sreča in pa kolika prednost, ker si je sam junaško priboril to srečo!

Slednjič je papež Inocencij IV. posredoval, da je dobil sv. Tomaž potrebno dovoljenje in se vrnil zopet k svojim

ljubljenim bratom dominikanom. Najprej so ga poslali v mesto Kolin, da bi tam še izpopolnil svoje študije, ker tu je učil največji učenjak tistega časa Albert Veliki poleg drugih izvrstnih profesorjev dominikanskega reda. Kakor pridna čebelica si je tudi tukaj nabiral učenosti, pa še bolj si prizadeval za popolnost srca; zlasti se je vadil v pobožni molitvi in ponižnosti. Kolikor je mogel, je skrival svojo veliko učenost ter le malo govoril, pa tem pridneje poslušal. Zato so ga nekateri bolj jezični tovariši zaničljivo imenovali »mutasteža vola iz Sicilije«. Eden njegovih sošolcev se mu celo ponudi za inštruktorja, češ, da mu bo pomagal pri težavnejših rečeh, kar ponižni svetnik blagovoljno sprejme. A ko ta inštruktor ob neki težkoči sam zastane in ne more naprej, ga poprosi Tomaž, naj bi mu smel razložiti, kako sam misli o tej reči, in glej, razloži mu tako lahko in tako jasno, da se mu tovariš ne more načuditi. A tudi modri profesor Albert je dal mlademu učenjaku priliko, da je pokazal vpričo vseh nenavadni zaklad svoje učenosti, in je prerokovaje rekel: »Vi ga imenujete nemeža vola, a po svoji učenosti se bo kdaj tako glasil, da se bo slišalo po vsem svetu.«

Tako se je tudi res zgodilo. Napravil je s sv. Bonaventuro vred, ki je bil iz frančiškanskega reda in njegov velik prijatelj, izvrstno profesorsko izkušnjo, in najimenitnejše šole so si štele v čast, ako so si ga mogle pridobiti. Predstojniki so pa tako določevali, da je nekaj časa deloval na višjih šolah v Parizu, potlej v Rimu, v Bolonji, v Neapolju; poleg tega je tudi veliko pridigoval in božjo besedo spretno razlagal tudi preprostemu ljudstvu. Ves čas pa je tudi pridno pisal in napisal toliko tako temeljitih knjig, da nam je skoro nemogoče verjeti, kje je dobil toliko časa, da je v kratkih letih toliko dovršil. Najimenitnejše delo je *Summa theologiae*, kjer je jasno in temeljito filozofsko razložil vse resnice svete vere in na malem prostoru nakopičil takorekoč vso učenost vseh prejšnjih stoletij. Umrl je leta 1274., ko se je bil že napotil k občnemu cerkvenemu zboru v Lijon, v 49. letu svoje starosti.

Žal, da nimam časa vam še natančneje razvijati, kako je združeval z največjo učenostjo izredno detinsko pobožnost zlasti do presv. Rešnjega Telesa in do Matere božje. Zato ga sveta Cerkev zove angleškega učenika. Le to naj še dostavim, da so ga papež Leon XIII. odločili za posebnega priprošnjika dijakom in učenemu svetu ter posebno priporočili vsem škofom po vesoljnem svetu, naj se iz njegovih spisov in v njegovem duhu razlaga bogoslovska učenost.

Tukaj zopet vidite, kako veličasten je človek, če hoče s pridom porabiti vse svoje darove ter lepo združevati učenost z blagovitostjo srca ter od mladih nog ves čas zlasti negovati in gojiti najlepšo in najdragocenejšo cvetko naše svete vere — sveto čistost in nedolžnost. Amen.

Praznik Marijinega rojstva.

1. Zakaj častimo Marijo?

Kdo je tista, ki prihaja kakor vzhajajoča zarja, lepa kakor luna, izbrana kakor solnce?

Visoka pesem 6, 9.

Na današnji dan, predragi v Kristusu, se je nam rodila Marija; ona, že v raju obljubljena in tako težko pričakovana, se je rodila. Pri njeni zibeli pa spava sreča vsega človeštva, kajti iz nje se je rodilo vsemu svetu odrešenje. In zato se razlega že skoro 2000 let Marijino ime po širnem svetu, z ljubeznijo in hvaležnostjo je izgovarja pobožni kristjan. Po vseh cerkvah se časti, v vseh jezikih se slavi Marija, in posebno danes, na praznik njenega rojstva. Koliko grešnikov bo danes, ob rojstvu Marijinem slavilo svoj duševni rojstni dan po pokori, katero jim je izprosila Marija, koliko devic bo danes ponavljalo sveto obljubo, ostati zvesto pod zastavo Brezmadežne, koliko umirajočih bo danes obhajalo prvi rojstni dan za nebesa, koliko duš v vicah se bode selilo k ljubljeni Materi v nebeški raj in prepevalo Marijino čast in slavo!

Pa tudi mi smo otroci ravno iste dobre matere in ne smemo tedaj zaostati za to mnogobrojno množico častilcev Marijinih. Prepričan sem, da so se dobri Marijini otroci že pripravili na današnji praznik s sv. spovedjo in sv. obhajilom, danes pa hité v Marijina svetišča in poklekajo pred njeno podobo, da voščijo srečo blaženi in dragi materi v nebesih. Pristopimo torej tudi mi bliže k njenemu oltarju ter pošljimo iskrene pozdrave Materi v višave. Iz tisoč grl naj zaori le en glas, odmeva le en pozdrav: Češčena si Marija!

Zakaj pa častimo Marijo? Vzrokov in nagibov imamo dosti. Našteti vam hočem danes samo tri poglobitve vzroke po besedi in razlagi Visoke pesmi, ki jo obrača sveta Cerkev na Marijo: »Kdo je tista, ki prihaja kakor vzhajajoča zarja, lepa kakor luna, izbrana kakor solnce?«

1. Mislimo si popotnika v viharne temni noči. Ne vé naprej, ne vé nazaj, brezdna mu preté na levi in desni. Težko pričakuje konca viharne noči in jutranje zarje na nebu, ki mu naznanja prihod odrešilnega dneva. Ali da bi se vsaj prikazala mila luna izza oblakov in v spremstvu svetlih zvezdic mu kazala pot do zaželjenega cilja.

Taki popotniki, predragi v Kristusu, smo mi ljudje na zemlji. V tako strašni noči je zdihovalo človeštvo pred Kristusom, v tako temno noč pregreh zajdemo tudi mi. Velikokrat si že ne vemo več pomagati, da že skoro obupavamo nad svojo

rešitvijo. Pa, predragi, nismo še izgubljeni. Poglejte proti jutru! Kjer vzhaja solnce, tam se mora poprej prikazati jutranja zarja! In zares, iz Davidovega rodu se nam je na današnji dan prvokrat zasvetila naša jutranja zarja na nebesnem svodu, rodila se je Marija in premagala noč pregreh, rodila se je, da reši obupajoči svet, da reši tudi nas. »Kdo je tista, ki prihaja kakor vzhajajoča zarja?«

Kakor je vsakdanja jutranja zarja konec črne noči in začetek veselega dneva, tako je tudi Marijino rojstvo konec trpljenja in začetek tolažbe, konec žalosti in začetek veselja za ves človeški rod.

Adam je bil grešil v raj in temna noč pregreh je zavladala. Pa Marijino rojstvo nam kot jutranja zarja naznanja prihod »one Luči, ki sveti v temi in ki razsvetli vsakega človeka, ki pride na ta svet« (Jan. 1, 9). Ker smo po Adamu grešili tudi mi, nas je tlačilo hudo prokletstvo, prokletstvo večnega pekla — a Marijino rojstvo nam je vdihnilo sladki up, da bo prokletstvo kmalu odvezeto od naših duš. Po Adamovem grehu je zavladala velika žalost med ljudmi, ker jim je bil po grehu zaprt vhod v sveta nebesa — a Marijino rojstvo nam je prineslo veselo poročilo, da bo sam božji Sin, sveto nedolžno Jagnje zaklano in darovano na oltarju križa v spravo med Bogom in grešnim človeštvom, da mu bo zopet odprlo vrata nebeška.

Radujmo se torej, ljubljeni v Gospodu, da se je nam rodila Marija, in častimo jo kot naše upanje, kot našo tolažbo in rešitev iz sužnosti greha.

2. »Kdo je tista, ki prihaja lepa kakor luna?«

Kakor kaže luna nočnemu popotniku pravo pot k zaželjenemu cilju, tako kaže tudi Marija s svojimi zglednimi čednostmi slehernemu zemeljskemu popotniku pravo pot k zadnjemu, večnemu smotru. Kaže nam pot, po katerem je hodila, kaže nam smoter, do katerega se je tako častno povzpela le ona. Razsvetljuje nam temni pot življenja s svojo trdno in neomajeno vero v Kristusa in nam kliče: Ljubi moj otrok, če hočeš doseči nebeški raj, hodi za menoj v trdni veri v Kristusa, kajti le »kdor veruje, bo zveličan«. Posnemaj me v pobožnosti, in dosegel boš večno plačilo. Hodi za menoj v ponižnosti, in dosegel boš večno življenje, kajti le »kdor se ponižuje, bo povišan«. Posebno lepo pa nam sveti njena rajska čistost kakor biser, v katerega je pogledalo večno Solnce, ter opominja posebno tebe, mladenič, mladenka: Ohranita čednost vseh čednosti, ohranita čistost neomadeževano in stopajta za menoj celo življenje, kajti »blagor onim, ki so čistega srca, ker Boga bodo gledali«. Marija pa nam sveti tudi ob času trpljenja. Vodi nas po bridki, trnjevi poti na goro Kalvarijo, kjer nam je, čeprav v veliki materini bolečini kot mati sedem žalosti, vendar radovoljno in vdano darovala Sina svojega na križu.

Radujmo se zopet, predragi, današnjega praznika, ko nam je Marija s svojim vzvišenim zgledom pokazala tako lepe čednosti, in častimo jo s tem, da hočemo po možnosti posnemati njeno krepostno življenje.

3. »Kdo je tista, ki prihaja izbrana kakor solnce?«

Kakor toplo pomladansko solnce vzbuja naravo in ljudi k lepšemu življenju, tako je tudi Kristus, naš Odrešenik, s svojo smrtjo na križu človeštvo čudotvorno obudil k večno-lepemu življenju. Posredoval je med Bogom in grešnim človeštvom, nam zaslužil odpuščanje in odprl vrata nebeška. »Prišel je iskat in zveličat, kar je bilo izgubljenega« in njegovo največje veselje je bilo, pridobiti kako dušo za nebesa. Isto velja o Mariji. Kar je storil njen božji Sin, to je hotela tudi Marija, njegova mati, kajti hrepenenje Jezusovo, vse ljudi zveličati, je tudi hrepenenje Marijino.

Če pa nočeš verjeti, da je Marija pribežališče grešnikov, da je naša srednica in besednica, če nočeš pod njeno pomoč in zavetje, — tedaj pa idi proč iz Marijinega svetišča, idi proč od njenega oltarja, ker nisi vreden tako dobre in ljubeznive matere. Idi v megleni svet, če misliš tam doseči svojo srečo. — Pa, predragi v Kristusu, preden vzameš slovo od Marije in njenega oltarja, izpolni mi le eno srčno prošnjo. Pojdi z menoj na goro Kalvarijo. Težka in utrudljiva je pot, pa pomisli, da je bila neizmerno težja za onega, ki ga vidiš viseti na križu, da je bila žalostipolna za ono, katero vidiš stati pod križem. Na križu visi tvoj božji Zveličar, pod njim pa stoji njegova in tudi tvoja mati. Kakor sv. Janezu kliče tudi tebi umirajoči Jezus: »Sin, glej svojo mater.« Glej tam svojo mater in premisli, ali je kdaj katera mati več pretrpela za svojega otroka, kakor Marija zate? In ravno v teh trenutkih trpljenja nam jo je Kristus izročil, hoteč nam dati trpečo mater, da bi nam bila pribežališče v vseh težavah.

Koliko je pač morala trpeti, ko je videla svojega nedolžnega Sina na sramotnem križu, ki je bil trši od rojstne zibelke. Kako trdo so morali odmevati v njenem materinem srcu težki udarci biričev, ko so pribijali njenega Sina na križ, kako so ji morali pretresati dušo vzdih njegovi: Žejen sem. Kako bi mu Marija rada podala kupico vode, a ni smela. In ko so dali Križanemu žolča in jesiha piti, vprašam: Komu je bila pijača bolj grenka, Jezusu ali Mariji? Tako je videla svojega Sina umirati v strašnih mukah, zaničevanega od brezbožne drhali in zavrženega od izraelskega ljudstva. Pomisliti pa moramo še, da je bil Kristus najboljši Sin svoje matere in Marija najboljša mati, kar jih je zemlja kdaj rodila. Kako se je torej moralo krčiti njeno ljubeče materino srce. Pa hotela je izpiti kupo bridkosti do zadnje kaplje za nas, da bi nam zaslužila tem več milosti pri Bogu. — Ali ne izprevidiš, kristjan, da je Marija tvoja tolažba

in tvoje upanje, da je pribežališče grešnikov? Reci, da izprevidiš svojo zmoto. Ne hodi tedaj od Marije in njenega svetišča, ampak skesano poklekni, proseč odpuščanja in vzklikni: O Marija, moja mati, vzemi me za svojo lastnino, tebi naj živim in umrjem.

Da, predragi v Kristusu, Marija je tista, ki zdravi naše duševne bolezni, ki je betežnim in žalostnim vseoživljajoče in razveseljujoče solnce odpuščanja in milosti. Radujmo se tedaj njenega rojstnega dneva in jo častimo, proseč, da bi nam bila vsekdar solnce usmiljenja in nebeške radosti.

Tako je Marija zares — kakor jo opeva visoka pesem — lepa jutranja zarja odrešenja človeštvu iz trinoštva greha, lepa luna izrednih, posnemanja vrednih čednosti zemeljskim popotnikom ter solnce usmiljenja in utehe grešnemu srcu.

Zato pa, predragi kristjan! Če si že pozabil dneve svoje nedolžnosti, pozabil nauke očetove, opomine materine, če si pozabil svarjenje spovednikovo, pozabil obljube svojega prvega sv. obhajila — o tedaj vsaj ene ne pozabi, ne pozabi Marije in ne loči se od nje nikdar, od svoje dobre matere, pribežališča grešnikov. Časti jo in kliči jo na pomoč, in če bodo tvoji grehi še tako veliki, tvoj stan še tako žalosten, Marija te bo pripeljala iz noči greha na dan pravičnosti in milosti. In ko se bo nagibal telesni dan proti večeru, ko ti bo mrzel pot stopil na čelo in smrtna groza pretresla ude, ko bo tvoje življenje zatonilo v noč temnega groba, tedaj bo Marija zopet tvoja jutranja zarja, ki te bo peljala k večnemu Solncu, dokler ne napoči novi, lepi, večni dan, za katerim ne bo več noči, ne noči izkušnjav, ne greha, ne smrti, ampak večno, rajsko veselje.

Da, Marija, ti si tista, ki še nikogar nisi zapustila, ki je pod tvojo pomoč pribežal in se tvoji priprošnji priporočil. Spomni se, da smo tudi mi tvoji otroci. Daj nam pa toliko gorečnosti v tvojem češčenju, da bomo vsekdar in povsod ostali tvoji zvesti in tebe vredni otroci. Radi hočemo klicati v izkušnjavi tvoje sveto ime, pobožno hočemo trgati lepe rožice Češčenamarije in jih spletati v lepem rožnem vencu, tebi, o Marija, v dar. Ti pa, o Marija, pritisni nas na svoje Srce, izkaži se kot mati, in prosi za nas grešnike, zdaj in ob naši smrti uri. Amen.

Matej Weiss.

2. Naši vzorniki v cerkveni zgodovini.

XVIII. Sv. Bernard.

Danes obhajamo praznik Marijinega rojstva. Zelo pomembni praznik! Saj je že za navadnega človeka jako imeniten spomin rojstnega dne, in sicer tem imenitnejši, čim imenitnejša je oseba, ki obhaja svoj rojstni god. Res, da ob rojstvu se še skrbno povprašujejo, kaj bo neki iz tega otroka. Toda na rojstni dan zgodovinskih oseb ni več takega popraševanja, ker tu nam je že zgodovina razkrila, kako so izvršili svoj zemeljski tek, kaj da so res bili. Čim boljši in slavnejši so bili, s tem večjim veseljem in navdušenjem obhajamo vsako leto spomin njih rojstva. Kako opravičeno je torej veliko veselje, ki ga danes občutijo vsi pravi Marijini častilci v nebesih in na zemlji in, tako upamo, tudi v vicah, zakaj pri Marijini zibelki ni treba nič več vpraševati, kaj bo neki iz tega otroka, ker nam skoraj dvatisočletna zgodovina priča; kaj je bilo iz tega preblaženega otroka, da, Marija je bila, je in bo kraljica nebes in zemlje. O, kako ogromno je nastalo število njenih častilcev, ki se danes veselijo njenega godu. Neki pobožen duhovnik na Nemškem se je bil odločil, da popiše življenje onih svetnikov, ki so posebno častili Mater božjo. Pa kaj se mu je pripetilo? Njegovo delo je narastlo na dva velika in debela zvezka, da se skoro ne loči od drugih navadnih svetniških knjig. Koliko je pa šele število onih zvestih Marijinih častilcev, katerih imena so nam neznana!

Izmed neštevilnih častilcev Marijinih sem si odbral posebno odličnega in vplivnega moža v cerkveni zgodovini, gorečega častilca Matere božje, cerkvenega učenika s v. B e r n a r d a, iz čigar življenja vam navedem v vzpodbudo nekaj najznamenitejših podatkov.

Sv. Bernard je bil rojen v Fonténu (Fontaines) blizu Dijona na Burgundskem leta 1091. Takrat so bili v zgodovini imenitni časi. Ko je bil Bernard šest let star, se je že pomikala velika vojska navdušenih vitezov in bojnikov proti Palestini, da bi rešili Sveto deželo iz turške oblasti; ko je bil osem let star, je križarska vojska že premagala Turke in si osvojila sveto mesto Jeruzalem in je že lahko nadarjeni in ognjevitni deček vsaj po nekoliko razumel, ko so mu pravili to za ves krščanski svet tako veselo novico. Kajti križarske vojske so imele tudi to korist, da se niso le vojskujoči vitezi in junaki navduševali za sveto reč, marveč tudi oni, kateri so doma ostali, so se navduševali za prenovljenje in izboljševanje svojega življenja.

Oče Bernardov je bil iz plemenitega rodu, in po tedanjí šegi, kakor večinoma knezi, je služil v vojski. Pobožna mati

Aleta je odločila ljubeznivega Bernardka za cerkveno službo, njegova dva starejša in trije mlajši bratje pa so bili po očetovem zgledu odločeni za vojaški stan. Za Bernardka pa je bila preblaga gospa še zato bolj skrbna, ker ji je bil Bog naznanil po nekkih sanjah, da je odločen za kaj posebnega. Poskrbi mu zgodaj dobre šole in zanesljivo vzgojo. Zelo ga je bila vesela dobra mati, ko je videla, kako lepo napreduje ne le v učenosti, marveč tudi v modrosti. Do dvajsetega leta si je vsled velike nadarjenosti pridobil že vse nauke, kar so jih ponujale in zahtevale takratne šole, in kar je za vsakega dijaka najiminenitnejša reč: ohranil si je nepopačeno, nedolžno srce, ki je bilo v serafski pobožnosti vdano Bogu in Materi božji. V tej dobi pa ga zadene velika nesreča, umrje mu dobra mati, katero je enako pristrčno ljubil, kakor ona njega. Ker je bil ravno materin zgled najbolj odločilen za njegovo nadaljnje življenje, naj vam natančneje opišem njeno lepo smrt, katera je posebno Bernardka tako ganila, da je ni mogel pozabiti svoj živi dan. Neki star zgodovinar nam opisuje tako-le: »Posebno je častila sv. Ambroža (ki je bil patron domače župnijske cerkve). Vsako leto je ob njegovem godu pripravila sijajno kosilo za duhovščino v Dižonu in okolici in te navade ni opustila. Svetnik ji je poplačal to posebno gorečnost s tem, da ji je bilo naznanjeno, kdaj bo umrla. Že nekaj let je hrepenela le po tem, da bi že skoro gledala Jezusa, in od dne do dne so se ji bolj vnmale te želje. Neko noč je imela sanje, v katerih se ji je zdelo, da vidi sv. Ambroža, ki ji je naznanil, da ob njegovem bližnjem godu bo Bog izpolnil njeno željo, pa tudi zagotovil, da je ne bo zapustil v tem odločilnem trenutku. Ko se prebudi, je prepričana, da se ji je res prikazal svetnik; neizrečeno je vesela in radostno naznani to novico svojemu možu, Bernardu in svojim drugim otrokom. Vsi so bili močno potrti, zakaj četudi jim je ljubezen do nje branila verjeti, da bi se jim utegnila zgoditi tolika nesreča, jim je vendar njena svetost vrivala prepričanje, da so resnične njene slutnje in njene besede. Odsihdob se je pečala le še z nebeškimi rečmi in se v vsem kazala pripravljeno za odhod.

Slednjič se približa slavnost sv. Ambroža; prejšnji dan se je vse pripravljalo kakor po navadi za kosilo naslednjega dne, kar jo hipoma napade huda in nevarna bolezen. Drugo jutro se ji tako zelo shujša, da niso imeli nič več upanja za njeno življenje. Najprej so ji po takratni navadi podelili sv. poslednje olje in potlej še sveto popotnico, da bi bila pokrepčana za preimeditno pot, katero je imela nastopiti. Vendar še vedno pozorna in mirna, ukaže, naj se zbero duhovniki kakor po navadi, in najstarejšemu sinu veli, naj jim streže mesto nje in naj jih privede k nji po kosilu. Ta krščanska slovesnost se je vršila med obilnimi solzami in vsak je obžaloval bridko izgubo, katere se je bilo bati vsak trenutek. Potlej pridejo v sobo k bolnici, ki jim je jasnega obraza in čisto mirno naznanila, da bode sedaj

umrla. Vse skupaj prosi, naj molijo okrog njene postelje, in pravi, da se bode udeleževala skupne molitve, kolikor bo najbolj mogla. Ko so molili psalme, jih je počasi spremljala s slabotnim glasom in, ko je že niso mogli več slišati, videli so še, kako je še z gibanjem ustnic in premikanjem jezika nadaljevala slavo Bogu. Slednjič, ko so proti koncu litanij za umirajoče prosili: »Reši jo, o Gospod, po zasluženju svojega križa in trpljenja,« je povzdignila svojo onemoglo roko, da bi še križ naredila, a preden ga je končala, je ugasnila . . . roka je zastala med svetim opravilom.

Bernard, na katerega je še posebno obračala svoje oči, je bil izmed vseh najbolj ginjen in užaljen. Prihodnost je imela pokazati, kako globoko so se mu v srce vtisnili nauki te svete matere. Vendar takoj se še ni odločil. Njegovi sorodniki in prijatelji so ga vabili med svet; učenost mu je delala ničemurne izkušnje; tudi bratje, katere je pozneje premagal in za seboj potegnil v samostan, so ga izkušali pridobiti zase, češ, saj tudi med svetom lahko pobožno služi Bogu in obenem velikansko koristi domovini. Hude so izkušnje, velika je vojska. A zmagal je; pomagal mu je v boju spomin ljubljene, nepozabne matere, ki je še po smrti iz nebes pri njem nadaljevala svoje apostolsko delo. Nekoč je šel obiskat svoje brate v vojaški tabor; med potjo pa mu živo pred oči stopi spomin rajne matere. Zdi se mu, kakor bi jo videl pred seboj, kako ga gleda z onimi prijaznimi očmi, ki so se še na smrtni postelji tako milo ozirale po njem; obenem pa se mu razodeva v tem presunljivem pogledu materine ljubezni neka žalost, neko očitaje, češ: sem te li zato tako ljubila, da se hočeš sedaj vdati svetni ničemurnosti, prazni časti? V bližnjo cerkvico hiti, poklekne pred oltarjem, solze se mu ulijejo — zmagaja je odločena! Nihče na svetu ga ne bode več odvrnil od njegovega trdnega sklepa. Sklenil je namreč iti v samostan, da bi mogel Bogu služiti v vsej popolnosti.

Pa s tem še ni bil zadovoljen, da bi se sam posvetil Bogu, marveč tudi svoje brate hoče rešiti. Njegove besede so bile tako prepričevalne, da je za seboj potegnil svoje brate, svojega strica, slednjič pa še tudi svojega viteškega očeta in poleg tega še več drugih imenitnih mladeničev in mož. Nabrala se je lepa družba trideset svetih junakov, ki so tako premagali sami sebe, da so se odrekli vsej posvetnosti, da bi mogli le edino Bogu služiti.

Takrat, ko so se bratje odpravljali od doma, se je igral najmlajši bratec Nivard. Prijazno ga nagovori najstarejši brat Gvidon: »Glej, bratec moj, ta grad, to zemljišče, vse posestvo boš ti sedaj imel sam, vse bo tvoje!« A mladeniček očitaje odvrne: »Vi si izvolite nebesa, meni pa pustite zemljo; to ni enaka razdelitev!« — tudi on gre z njimi. — Najdlje se je ustavljala sestra Humbelina, ki je bila zelo bogato omožena; a sled-

njič se napoti tudi ona na stezo popolnosti, gre tudi v samostan in doseže veliko svetost.

Bernardova sveta družba se oglasi v Cistercu pri cistercijancih. Z veseljem jo je sprejel opat Štefan Harding, jako bogoljuben mož z Angleškega, leta 1112. Ta je bil tretji opat, ker ta red je šele obstal štirinajst let. Bernard se je lotil meniškega življenja z vso resnobo in z veliko vnemo. Tako zelo se je zatajeval v novicijatu, da je obolel in da so ga morali zadrževati v njegovi gorečnosti. Imel je namreč navado vprašati se: »Bernard, čemu si sem prišel?« Zelo koristno bi bilo tudi za nas, ko bi si pogostokrat pa z vso resnobo stavili to vprašanje. Najprej v širšem, splošnem pomenu: »Čemu si pravzaprav na svetu?« Glej, tvoji dnevi bodo tako hitro minuli; kakšno korist bo imelo vse tvoje veliko prizadevanje, ako delaš le za sedanje življenje, zanemaraš pa delo svojega zveličanja? Ves trud bo zastonj, vse milosti, ki jih je Jezus zaslužil s tolikim trpljenjem in jih nam sveta Cerkev ponuja in deli s toliko skrbljivostjo, vse, vse zastonj, ako si pravočasno ne zagotovimo večnega zveličanja. (Potlej pa še v ožjem pomenu, vsak po svojem stanu: »Čemu sem prišel sem v pripravnico?« Ali mar samo zato, da bi si pridobil izpričevalo, pravico do svoje službe? Kaj mi bo pomagalo šolsko izpričevalo pri sodbi božji, ako bi mi moja vest ne dajala dobrega izpričevala? S tega vzvišenega stališča se vprašajte tudi potlej, ko boste že nastopili vsak svojo službo: »Čemu sem prišel sem?« Ali mar res le samo zato, da si preskrbim svoje telesno življenje? Ali mar ne veliko več zato, da sam ne zgrešim svojega pravega, večnega namena, in da pomagam tudi drugim do tega namena, v prvi vrsti ljubi mladini? Ali mar ne zato, da bi pospeševal v svojem delokrogu oni sveti mir, katerega je Jezus prinesel na svet?) — Z a t o j e t a k o z a p u š č e n o n a s v e t u, j e r e k e l ž e p r e r o k v s t a r i z a v e z i, k e r n i n i k o g a r, d a b i k a j p r e m i s l i l.

Ko je bil Bernard s svojimi tovariši vstopil v cistercijanski red, se je pričelo v tem redu novo življenje, in tako številno so se oglašali novinci od raznih strani, da so morali zidati nove samostane. Med temi je dosegel največjo slavo oni, ki ga je ustanovil Bernard. V škofiji Langres je plemenit mož podaril cistercijanom velik gozd. Zelo divji je bil ta kraj in tudi nevaren zaradi roparjev. Tja je poslal opat Štefan sv. Bernarda in enajst drugih menihov, da bi obdelali ta pusti kraj in tam ustanovili nov samostan. Ves vesel se petindvajsetletni Bernard loti dela in v kratkem času se razvije tam tako lepo meniško življenje, da je bilo vzor vsem drugim. Poprej se je imenoval ta kraj »Pelinova dolina«, redovniki so mu pa dali lepo ime »Svetla ali Bistra dolina«, Bistrica, Clara valis, po francosko Clairveaux. Ljudje so se kar čudili tem blagim možem, ki so tako zelo zatajevali sami sebe in tako spokorno živeli, pa vendar bili tako mirni in zadovoljni ter v svoji nedolžnosti tako

veselo molili in prepevali slavo Bogu. Toliko mladeničev se je oglašalo, da je jelo tudi tukaj zmanjkovati prostora in je Bernard moral ustanoviti še več drugih samostanov. Zato ker je Bernard tako poživil cistercijanski red, se imenuje drugi ustanovnik tega reda.

Pa kakor zelo se je bila priljubila svetniku tiha samota, vendar jo je moral večkrat zapustiti zaradi imenitnih opravil, katere so mu izročali višji, zlasti papež. Ko bi hotel dopovedati vse velikanske zasluge sv. Bernarda, moral bi obsirneje razviti velike zmešnjave in nerednosti njegovega časa; a naj zadostuje, da kar na kratko omenim, kako velikanski uspeh so imeli njegovi govori, kjerkoli je nastopil. Že njegova zunanost je bila tako prikupljiva in premagljiva, da so se ljudje že začeli solziti, ko so ga le videli, četudi je govoril v jeziku, katerega niso razumeli. V Rimu so bile sovražne stranke postavile pravemu papežu nasprotnega papeža, protipapeža, ki si je pridobil še drugod mogočnih privržencev. V tej zadregi pokliče papež preprostega meniha iz Bistrice, in glejte, po svoji vnetljivi besedi in po čudežih, ki jih je skoro brezštevilno Bog storil po njegovih rokah, je sovražno stranko tako pomiril, da se je voljno vdala pravemu papežu, protipapež pa je skesano v njegove roke položil krivično si prisvojeno krono. Enako je ob drugih prilikah pomiril mogočne stranke, da niso v ljutih bojih prelivale bratske krvi; posebno se je za jude krepko potegnil, ko so jih v nekaterih krajih ljudje začeli preganjati in moriti.

Osobito se moramo čuditi njegovemu vplivu, s katerim je pripravil dva mogočna naroda, Francoze in Nemce, da so navdušeno pričeli drugo križarsko vojsko. Posebno težko je bilo pregovoriti Konrada III., nemškega cesarja. A Bernardovi besedi se tudi ta ni mogel ustavljati. Žal pa, da je vsled neplemenitega vedenja Grkov, ki so lažnivo premotili križarje, bilo vse velikansko podjetje brez pravega uspeha. Hudo je to potrlo svetega moža, a vdano je prenašal tudi ta hudi udarec.

A to, kar sem povedal, so le velike, takorekoč obkrajne poteze, koliko pa je koristil sv. Bernard preprostemu ljudstvu s svojimi vnetljivimi cerkvenimi govori, s svojimi krasnimi spisi, s svojim serafskim zgledom. Obhodil je zaradi višjih klicev, kakor smo poprej omenili, Francosko, Laško in Nemško; a povsod, kamor se je prikazal, je hitelo ljudstvo k njemu, da se včasih kar ganiti ni mogel. Nobena cerkev ne more obseči ogromnih množic strmečih poslušalcev. Na poljih in travnikih mora govoriti pred stotisoči očaranega ljudstva. Ko se je vračal zopet nazaj v svojo priljubljeno samoto, so pastirji s planin in ljudje iz daljnih koč hiteli, da bi le videli čudežnega svetnika in kleče prejeli njegov blagoslov; doma pa so menihi že daleč naproti hiteli svojemu ljubemu opatu, da bi mu pokazali svoje veselje radi tega, ker ga imajo zopet med seboj.

Kar zadeva še njegove osebne vrline, se moramo posebno čuditi njegovi veliki skromnosti in ponižnosti: ob toliki slavi in tolikih uspehih pa tolika ponižnost — to je junaška čednost! Čuditi se moramo njegovi veliki ljubezni do Jezusa in njegove presvete Matere Marije. Komu ni znana njegova premila pesem: *Jesu, dulcis memoria* (o Jezus, o sladki spomin). Ko je v Spajerju pregovarjal Konrada III. za križarske vojske, je po službi božji, ko je množica odpela »*Salve Regina*«, še navdušeno pridejal trojni vzklik: »O clemens! o pia! o dulcis Virgo Maria!« (O milostljiva, o dobrotljiva, o sladka devica Marija!) Sploh smemo reči, da tako detinsko lepo in navdušeno ni nihče pisal ne prej ne slej o Materi božji. Ne morem si kaj, da bi vam ne navedel vsaj enega kratkega odstavka iz njegovih Marijinih govorov.

»Marija je ona plemenita zvezda, ki izhaja iz Jakoba, katere sijaj razsvetljuje vesoljni svet, katere žar sveti v višavah in prodira v pekla globine ter razsvetljuje zemljo in ogreva bolj duše nego telesa, pospešuje čednosti, vsušuje pregrehe. Ona, pravim, je presvetla in nenavadna zvezda, ki se vzdiguje nad tem velikim in širnim morjem, blesteča po zaslugah, razsvetljuječa po zgledih.

A kdorkoli si ter veš, da se moraš v teku sedanjega življenja bolj voziti med viharji in vetrovi po morskih valovih nego hoditi po zemlji: ne obračaj oči od svetlobe te zvezde, ako nočeš utoniti v valovih. Ako se ti vzdigujejo vetrovi izkušnjav, ako naletiš na čeri bridkosti, glej na zvezdo, kliči Marijo! Ako te zanašajo in vzdigavajo valovi prevzetnosti, častihlepnosti, opravljanja, zavisti: glej na zvezdo, kliči Marijo! Ako udarja ob čolniček tvojega duha jeza, ali skopost, ali izkušnjava mesa, glej na Marijo! Ako te vznemirja velikost pregreh, ako te peče omadeževana vest, ako te pretresa strah pred sodbo, ako se začneš pogrezovati v globino žalosti in v propad obupnosti: misli na Marijo!

V nevarnostih, v stiskah, v dvomih in zbežanosti na Marijo misli, Marijo kliči! Naj se ne umakne od tvojih ust, naj ti ne izgine iz srca, in da prejmeš pomoč njene molitve, nikar ne zanemarjaj zgleda njenega življenja. Ako njo posnemaš, ne zajdeš, ako njo prosiš, ne obupaš, ako misliš nanjo, se ne motiš, če te ona drži, ne padeš, če ti ona pomaga, se ti ni bati, če te ona vodi, se ne utrušiš, če ti je ona naklonjena, dosežeš svoj namen, in sam na sebi poizkusiš, kako po pravici je rečeno: *Et nomen Virginis Maria* — in Devici je bilo ime Marija. Amen.

Ant. Kržič.

Petnajsta nedelja po binkoštih.

(Nedelja po prazniku Marijinega imena.)

1. Pomen Marijinega imena.

Spominjajte se, da je njegovo ime
veličastno! Izaija 12, 4.

Prerok Izaija po pravici opomni izraelsko ljudstvo na veličastno ime vseмогоčnega Boga; tistega Boga, ki nima začetka niti konca; ki je bistvena popolnost; ki zapoveduje nebu in zemlji; čigar moč je neskončna, modrost nerazumljiva, visokost neizmerna. Ali more Najvišji, Gospod vojskinih trum, imeti drugače, kakor najsvetejše, najveličastnejše ime? »Spominjajte se, da je njegovo ime visoko!« Zakaj pa je prerok tako proslavljal pred ljudstvom božje ime? Zato, ker že samo ime zbuja v srcu vse spoštovanje, vse zaupanje in vso ljubezen. Že samo ime »Bog« mi pokliče vse v spomin, kaj moram v Neskončnem moliti, kaj občudovati, kaj od njega upati; mi kaže najboljšega Očeta, ki ljubeznivo skrbi za svoje otroke; pravičnega sodnika, ki kaznuje prestop svojih zapovedi; najvišje veličanstvo, pred katerim se mora vse priklanjati. Zatorej, kristjani moji, spominjajte se imena svojega stvarnika, ki je visoko in veličastno.

Pa še eno ime se mora priporočati posebni častitvi izvoljenemu ljudstvu nove zaveze. Katero ime pa je za imenom Gospoda Boga bolj častitljivo in tolažljivo, kakor ime Marije, Matere božje? Pri prečisti Devici je moralo biti vse visoko in veličastno; njeno spočetje, rojstvo, njene zasluge, njen poklic; tako se je tudi spodobilo, da je prejela ime, ki je to zaznamovalo; in katero ime je bilo bolj pripravno, kot ime Marija? In na vse njene prednosti nas spominja to sladko ime. Zato pa veljajo tudi nam prerokove besede: »Spominjajte se, da je njeno ime veličastno!« S hvaležnim spominom praznujemo med letom skrivnosti, čudeže, milosti, katere je Bog na Mariji izvršil; primerno je torej, da tudi njeno ime obhajamo s častjo. Saj se tudi dobri otroci veselé ob godu svojih staršev. Ob godu kralja ali kraljice veseli se vse ljudstvo. Koliko bolj moramo mi vso čast in spoštovanje izkazovati imenu Marijinemu, njej, ki se po pravici imenuje naša Mati, naša Kraljica. Spominjajte se torej njenega imena in oznanujte njegovo slavo. Saj je Marijino ime za Jezusovim najveličastnejše v nebesih in na zemlji. To veličastvo imena Marijinega hočemo premišljevati zato, da bomo umeli pomen imena Marijinega

- a) za njeno osebo,
- b) in za druge.

I. Ljudje se mnogokrat ponašajo z imeni, ki so si jih z denarjem kupili, z imeni, katera nosijo po svojih posestvih, z imeni, katera so podedovali po svojih pradedih. K slavi svojega imena pa sami ničesar niso pripomogli. Toda veličastvo kakega imena se opira na čednost in na zasluge, katere si je kdo pridobil s svojo marljivostjo.

Ako se ozremo na Marijo, spoznamo, da se slava njene imena opira na njeno visokost. Kaj pa pomeni to lepo ime, katero tolikrat izgovarjamo? Marija je hebrejska beseda, katera — po eni razlagi — pomeni po latinsko »Domina«, po naše pa »Gospa ali Gospodovalka«. Nobeden pa ne nosi z večjo pravico tega naslova, kakor bl. Devica, ki je po svojem poklicu in povzdignjenju v resnici postala gospodovalka nebes in zemlje. Da je temu res tako, se prepričamo, če se ozremo v njeno življenje! — Od svoje mladosti je Marija gospodovala čez greh in čez sebe; pozneje je bila povzdignjena nad vse stvari in vredna spoznana za neizrekljivo zedinjenje z Bogom. Prva stopnja nadnaravnega povišanja je prostost od izvirnega greha, neodvisnost od izkušnjav spačene narave. Po grehu je bil človek zelo zabredel v grehu in postal suženj hudobnega duha. Še celó ko je bil po milosti božji odrešen, vendarle čuti slabe posledice greha. Greh vznemirja, slepi, zatemni človekovo spoznanje. Volja in pamet si mnogokrat nasprotujeta. Če človek spozna modrost kake zapovedi in vendar čuti nagnenje jo prestopiti, čišla lepoto čednosti, pa zdi se mu nemogoče jo doseči. Ali ni to usoda ubogečga človeka?

Edina Marija ni bila tem napadom izpostavljena, nikoli ni greh omadeževal njene duše, nikoli ni bila oslABLJENA njena prostost, nikdar oslepljena njena pamet; edini njej ni škodoval strup, ki se je bil razlil po zemlji; vsi ljudje so bili rojeni kot otroci jeze, le ona je bila stvar božjega dopadajenja. Tudi njo je satan zalezoval, kakor druge Adamove otroke; pa ona mu je glavo strla, kakor je bil Bog v raji obljudil. In zakaj ji pekel ni mogel škodovati? — Zato ne, ker je bila odmenjena za gospodovalko nad grehom in pekлом. Tako čista, kakor Serafini pred božjim prestolom, je prišla Marija iz rok Najvišjega. Nebeška svetost jo je prešinjala že pri vstopu v življenje, in že to naj bi naznanjalo njeno ime. Prelep mir je vladal v njeni duši. Vsi čuti so bili podvrženi umu, njenega srca ni nadlegovalo slabo nagnenje, njene volje ni kalila grešna želja, njene misli in želje so bile vedno pri Bogu. Zato je vse delovala le zavoljo Boga, pri vseh dejanjih je bila čast božja njen namen, ljubezen božja pa je bila njena voditeljica. Tako Marija kraljuje čez svoje srce, čez svoj duh, čez vse svoje življenje. S tem pa je gotovo zaslužila ime Marija, to je gospodovalka.

Ozrimo se pa zdaj sami na sebe; kajti kolikrat Marijo proslavljamo, tolikrat se iz njenega zgleda učimo. Večina ljudi si prizadeva, da bi pri drugih kaj veljali; radi bi si ime pridobili; iznajdejo marsikaj s svojo spretnostjo in dospejo k časti in veljavi. Ali je pa to prava velikost človekova? Ali v tem obstoji čast kristjanova? Gotovo ne. Marsikatere ljudi svet proslavlja, a Bog jih ne pozna, njih imena se razlegajo po zemlji, a ne stoje v knjigi življenja. Prava zasluga kristjanova je to, ako se zna premagovati, ako vé sam nad seboj gospodovati; če pa jeza, sovraštvo, zavist, nevoščljivost čez njega gospodari, če ga počutnost vlada, potem je, naj ga tudi ves svet hvali, zaničljiv v očeh božjih. Kdor samega sebe preмага, je slavnější kot največji vojskovodja, kot najmodrejši učenik. Kdor ravna po zapovedih svetega evangelija, kdor je v težavah potrpežljiv, pri hvali ponižen, le tak si bo pridobil neumrljivo ime v kraljestvu večnosti. Vse trume izvoljenih ga bodo imenovalé velikega, ker je bil gospodovalec čez samega sebe. Le to je naš cilj, to je neodvisnost od samega sebe. Le to veličastvo nam pred Bogom zadobi pravo vrednost.

II. Če pa še nadaljujemo proslavljenje blažene Device, bomo razvideli, da po pravici nosi to ime Marija. Za kaj ona ni gospodovala samo čez sebe, temuč tudi čez druge.

a) Predvsem vidimo, da je Marija gospodovala celó čez Sinu božjega. Ni se nam treba spotikati nad to besedo, ker s tem ne rečem, da je to pravico imela sama iz sebe, temuč, da se ji je Sin božji sam na skrivnosten način podvrigel in ji je bil takorekoč podložen. Saj nam sveto pismo za to daje dokaze. Ali ni Bog sam, ko so bili časi dopolnjeni, da bi Beseda meso postala, svoje sklepe tej Devici naznanil in njeno privolitev k temu takorekoč tirjal? Kot otrok je Jezus poslušal njena povelja, in akoravno je sebe in svojo mater vladal, je vendar hotel njenim zapovedim biti poslušen. Od vse mladeniške dobe, v kateri je Žveličar pri starših živel, nam evangelij drugega ne pove, kakor da jim je bil pokoren (Lúk. 2, 51). Več ne potrebujemo za dokaz, da ime Marija pomeni gospodovalko nad Sinom božjim.

Zato smemo verjeti, da je Marija po božji dovolitvi to ime nosila. O veličastno ime, ki je v tako tesni zvezi z imenom božjim! Ako Bog obljubi v svojem imenu, ako žuga v svojem imenu, hoče s tem ali svoje resnice potrditi, ali dobrote deliti, ali pa kazni napovedati. Tako smemo tudi reči, da so se po pomenu imena Marijinega tolažilne skrivnosti svetu naznanile, da se je nebeški blagoslov človeku ponudil in zveličansko veselje razodelo. Ako se ime božje razlega v nebesih, na zemlji in v peklu, se vsi duhovi in vse stvarstvo klanja Najvišjemu. Tako je tudi ime Marijino veselje nebes, blagor sveta, strah

pekla; veselje nebes, kjer se ona žari, blagor sveta, katerega je osrečila, strah pekla, kateremu je odvzela žrtev ter strla njegovega glavarja. Kako veličastno ime Marija, ki pomeni tako visoko gospodstvo pri Bogu!

b) Marija je pa tudi gospodovalka čez ljudi, kar tudi pove njeno ime. Le pogledajte jo, kristjani, v čudoviti bliščobi pri prestolu božjem! Njen Sin ji je s svojim trpljenjem pridobil to veličastvo. Pred seboj gleda trume nebeških duhov, ki so vsi pripravljeni njena povelja izpolnjevati, ko hoče ona svoje otroke na zemlji z milostmi oblagodariti.

Ako torej ljudje po njej Zveličarju svoje prošnje izročajo, jih bo on uslišal zavoljo materine priprošnje. Kakor je Marija postala mati tistega, ki je obenem naš brat po mesu in naš Gospod, tako je hotela tudi naša mati in kraljica postati. Po njej prejemljejo razna ljudstva in kraljestva blagoslov, in kjer se ona ne časti, Sin božji tudi milosti ne deli. Zato se razširja vera v Zveličarja vselej s češčenjem Marijinim. Kjer se je ime Jezusovo razlegalo in je malikovalstvo zbežalo, je obenem tudi ime Marijino zasvetilo ter se prisrčno častilo. Veličastni tempeljni so se zidali v proslavljenje tega imena, oltarji, kapele, spomeniki poveljujejo to ime. Posebni redovi so se ustanovili, razni vladarji so svoje dežele izročili v Marijino varstvo. Zakaj vse to? Zato, ker je Marija gospodovalka n a r o d o v, ker tudi ljudje sami želijo biti pod njenim varstvom.

Že od prvih časov krščanstva je mornar stavil zaupanje v njeno ime, ko mu je nevihta žugala pogin; s tem imenom so se tolažili bolniki, če so jih mučile bolečine; k temu imenu so se zatekli izkušani, če jih je satan zalezoval; v tem imenu se je razveseljeval menih pri bogoljubnem premišljevanju; to ime so pokladali starši na jezik nedoraslim otrokom. Sv. Gregor, Bernard, Anzelm, Frančišek, Bonaventura i. dr. častilci imena Jezusovega so bili tudi goreči častilci imena Marijinega, ker so bili vsi prešinjeni o njegovem veličastvu.

V največjih silah in stiskah so se verniki vselej za pomoč zatekli k Mariji in neštivilnokrat se je čudovito pokazalo njeno varstvo; zato ji je sv. Cerkev dala lepi naslov: »pomoč kristjanov«. Saj je ravno današnji praznik imena Marijinega papež Inocenc XI. vpeljal v zahvalo, ker se je Marija očitno pokazala pomočnico kristjanov v boju zoper krivoverne Turke. Znano je iz zgodovine, da je leta 1683. glavnemu mestu Dunaju pretila že največja nevarnost, ker ga je oblegala silna turška vojska. Krščanskih vojakov je bilo veliko manj, a ti se s svojim vojvodom kraljem Sobieskim v zaupanju na božjo pomoč in s klicem »Marija!« podajo v boj ter slavno zmagajo. In od tistega časa se obhaja praznik imena Marijinega, ker so sploh njej pripisovali zmago.

Zatorej, o sveta Devica, smemo v čast tvojega imena tiste besede vzklikniti, katere je psalmist v slavo božjega imena

govoril, rekoč: »Kako čudežno je tvoje ime po vsej zemlji!« (Ps. 81.) Od nekdanj ga je proslavljalo vse krščanstvo, vsi rodovi so ga zaupljivo klicali.

c) Ker ime Marija pomeni gospodovalko, zato pa naj ona tudi vlada nad nami, nad našimi srci in čustvi; nad vsemi močmi naše duše in telesa naj ona gospoduje. Potem si bomo gotovo prizadevali tako živeti, kakor je ona živela, in ljubiti, kar je ona ljubila; izkušali si bomo pridobiti božje dopadajenje kakor ona, božje postave in svoje dolžnosti izpolnjevati kakor ona, vse grešne misli in želje odstraniti kakor ona. Ako se bomo tako ravnali, potem bo njeno ime vselej polno sladkosti in veselja za nas. — Zato pa hočemo častiti in povelečevati sladko ime svoje ljube Gospe, ki tako milo vlada nad nami. Da, vsi proslavljajmo Marijino ime, ker je za Jezusovim najbolj sveto in najbolj milosti polno. — Vi, mladeniči in dekleta! pójte imenu Marijinemu hvalo, ker ste bili mnogi po njej obvarovani, da niste zabredli v grešne sponse; o hitite še za naprej pod njeno varstvo, in ohranili bote največji zaklad! — Vi, starši, pripeljite k Mariji svoje otroke ter jih postavite pod njeno varstvo, in razvijali se bodo enako dehtečim cveticam! — Zatecite se k Mariji, vi spokorniki, ki ste raztrgali grešne sponse, da bi stanovitni ostali v svojem prizadevanju; in kadarkoli vam bi zopet pretila kaka grešna nevarnost, kličite koj to mogočno ime, ki vas bo obvarovalo grešnega padca! — Tudi vi grešniki, ki še zdaj tavate v smrtni senci, smete in morate priteči k Mariji, ker ona je še edino upanje vaše rešitve, saj je ona »pribežališče grešnikov«, ona je »upanje obupajočih«. Ime Marije tudi vam še sveti v temni noči pregrehe. — Da, pritecimo k Mariji vsi in pošiljajmo v njenem imenu vse svoje molitve in želje v nebesa, in spoznali bomo, kako milostno gospoduje ona nad svojimi varovanci.

Tako smo se danes prepričali, da je Marijino ime res veličastno, ker že ono samo v sebi zapopade, kako je Marija gospodovala nad seboj in nad grehom, gospodovala nad Sinom božjim in nad neštevilnimi narodi; zatoorej pa želimo tudi mi pod njenim gospodstvom ostati vse dni svojega življenja. Kot zvesti podložniki njeni hočemo poslušati njen glas, ki nas vedno vnema za čednost in spodbudno življenje, z njeno pomočjo upamo tudi gospodovati nad svojim slabim nagnenjem in premagati vse nasprotnike svojega zveličanja. Častiti pa hočemo tudi to sladko ime vsak dan s prelepo molitvijo »češčena Marija« in z drugimi pobožnostmi, ker vemo, da je to blaženi Devici najljubše. Dokler se naš jezik giblje, naj oznanuje slavo imena Marijinega. Amen.

Ant. Žlogar.

2. Naši vzorniki v cerkveni zgodovini.

XIX. Sv. Bonaventura.

Smrt Najmskega mladeniča in njega obuditev cerkveni očetje kaj radi obračajo na mlade grešnike in njih izpreobrnitev. Kakor je mati v Najmu žalostno jokaje korakala za mrtvim sinom, ko so ga nesli pokopat, enako milo žaluje predobra mati, sveta Cerkev, ako so mladeniči, njeni najljubši sinovi, in mladenke, njene ljubljene hčerke, umrli dušne smrti in zapravili najdražji zaklad, ljubo nedolžnost. Pa kakor se je razveselila ona mati v Najmu, ko ji je Jezus obudil mrtvega sina, enako je vesela mati, sveta katoliška Cerkev, onih grešnikov, ki se dajo zbuditi od smrti greha. Zato ima v tem oziru sveta Cerkev dvojno veselje. Njeno prvo veselje je v tem, če se mladi ljudje obvarujejo dušne smrti, da ostanejo nedolžni; drugo veselje pa ji napravijo oni dušni pastirji, ki s svojo gorečnostjo prenahejo grešnike, da prejkoprej zapuste pogubno grešno pot ter potem zvesto hodijo po poti izpokorjene nedolžnosti. Torej so v katoliški Cerkvi v posebni slavi vsi goreči dušni voditelji, in posebno najboljši med njimi, ki jim je dala sv. Cerkev naslov cerkveni učeniki. Še enkrat obrnem vašo pozornost na te slavne vzornike ter vam opišem cerkvenega učenika, svetega franciškana Bonaventuro, ki je bil vrstnik svetemu kralju Ludoviku IX. in prijatelj prvaku katoliškega modroslovja, sv. Tomažu Akvinskemu.

Sv. Bonaventura ima v sv. katoliški Cerkvi prekrasen pridevek »Serafski«, ki nam razodeva eno najlepših duš, ki so bile kdaj na svetu.

Rojen je bil v Banjaréji v cerkveni državi l. 1221., torej tisto leto, ko je umrl sv. Dominik, ob smrti sv. Frančiška Serafskega pa je bil že šest let star. Pri sv. krstu je dobil po svojem očetu ime Janez. Že v zgodnji mladosti hudo zbolil. Njegova dobra mati vse poskusi, da bi ga ozdravila. A videti je, da so zastonj vsa njena prizadetja, da je enako zaman ves trud zdravnikov, ki so ji naznanili, da otrok ne bo več zdrav, da utegne že v kratkem umreti. V tej stiski mati prisrčno moli, ker edino od Boga pričakuje še pomoči; priporoča pa tudi drugim v molitev bolno dete. Kakor po naključju, v resnici pa po božji volji, pride takrat sv. Frančišek skozi tisto mesto. Užaljena mati mu potoži svojo bridkost ter ga jokaje prosi, da bi molil za dete. Obljubi pa tudi, da ga hoče darovati frančiškanskemu redu, ako ozdravi.

Svetniku se je žena v srce smilila; kar le more, jo lepo tolaži in rad ji izpolni željo. Oddalji se nekoliko ter na kratko pa goreče moli za otroka, kleče na tleh. Menda med to molitvijo mu je Bog razodel namene, ki jih je imel s tem bolnim

otročičem. Ko je namreč vstal in zopet stopil k malemu bolniku, je veselega obraza o njem prerokoval velike reči. Potem ga blagoslovi in deček ozdravi ta trenutek. Sv. Frančišek se zahvali Bogu, in obrnivši se vnovič k otroku, veselo zakliče: »O, bona ventura! O dobra sreča, dobra sreča!« Od tega časa je ohranil Janezek ime Bonaventura, in trdno zdravje ga je spremljalo ves čas do konca njegovega življenja.

Tako že v letih detinske nedolžnosti Bogu posvečen je bil sv. Bonaventura od mladega ravnotako plemenite duše kakor lepega telesa, prav angelu podoben po srcu in po obličju. Zato ga je vse čislalo, in ako je koga svaril in opominjal, njemu ni zameril nihče, z veseljem se je sprejela iz njegovih ust vsaka beseda. Dobra mati ni nikdar pozabila velike dobrote, katero ji je bil izprosil sv. Frančišek, pa tudi ne svoje obljube, s katero ga je bila darovala frančiškanskemu redu. Vsa njena materina skrb se je družila v tem, da bi bil njen ljubljeni sin res vreden veličastnega poklica in da bi bila res srečna dogodba za frančiškanski red tisti dan, ko se bo pridružil sinovom sv. Frančiška. Ni mu skrbela le za to, da bi kdaj oblekel obleko svetega Frančiška, marveč, da bi si že poprej pridobil čednosti svetega Frančiška, da bi v brezmadežni nedolžnosti preživel svoja otroška in mladeniška leta. Pogostoma mu je klicala v spomin, komu se ima za Bogom zahvaliti za zdravje in življenje, in kaj je ona obljubila v njegovem imenu.

Pa frančiškanski red nima samo tega namena, da bi se v njem posvečevale posamezne osebe, katere se mu pridružijo, marveč da bi posvečeval tudi druge ljudi, človeško družbo. V ta namen je pa treba popolnemu redovniku tudi učenosti poleg pobožnosti. Zato je poskrbela dobra mati, da se je njen ljubljenec priučil vseh vednosti, kolikor se jih je takrat učilo v navadnih šolah. Nadarjenemu mladeniču je bila to igrača, in srečna mati kmalu ni mogla prav razločevati, kaj je pri njem večje: učenost ali pobožnost.

Ko je postal tako razsvetljen kakor čist, tako učen kakor ponižen, tako podprt z zatajevanjem kakor z znanjem, tako zgovoren z zgledom kakor z besedo, — tedaj je menila njegova blaga mati, da je prišel čas, naj odda redu zaklad, kateri ji je bil izroččen.

Takrat je bil star 17 let, ko je bil sprejet v frančiškanski red. Po novicijatu se je tri naslednja leta učil modroslovja, kakor se misli, v mestu Orojetu. Z velikim veseljem se je poprijel te vede, saj modroslovje mu je nudilo najlepšo priliko, poizkusiti bistroumnost, katero mu je dal Bog in katero je hotel tudi vedno obračati le v ta namen, da bi čimdalje bolj spoznal svojega Stvarnika, čimdalje bolj se povzdignil v ljubezni do njegove neskončne dobrote. Že tedaj so se pač začeli lesketati nekateri žarki tiste čudovite luči, ki se ji je pozneje svet začudil v njegovih spisih. Učitelji in tovariši so se kar čudili taki gla-

vici, pa še bolj plemenitosti njegovega srca, ker tako nenavadni darovi ga niso delali ničemurnega in prevzetnega, marveč obratno le še vedno skromnejšega in ponižnejšega.

Vsi veseli so nato sklenili predstojniki, da ga pošljejo v Pariz, kjer so se takrat najlepše razcvetale vse razne, zlasti pa bogoslovske vede; tam je bilo namreč vseučilišče, odkoder so po besedah samega sv. Bonaventure kakor iz obilnega vira izhajali v velikem številu, da napoje ves svet s svojim znanstvom, škofje in nadškofje in drugi cerkveni dostojanstveniki.

V 21. letu je bil takrat Bonaventura, ko je prišel v Pariz v visoke šole. Tedaj je tam učil z nenavadnim uspehom slavni Aleksander Haleški, ki je bil tudi frančiškan in zavoljo trdnosti svojih dokazov in določnega učenja imenovan »nepobiten učitelj« (doctor irrefragabilis). Anglež po rodu, je že poprej učil bogoslovje v Parizu, preden je bil redovnik, in ves svet tako-rekoč ga je čislal zaradi njegovega preobširnega znanja. — Tako imenitnega in slovečega učitelja je torej našel Bonaventura v Parizu — kolika sreča zanj! A sreča in veselje tudi za učitelja, ki je dobil tako dobrega, vrlega učenca. Kako zelo je čislal in ljubil dobri učitelj svojega izvrstnega učenca, lahko posnamemo iz besedi, ki jih je večkrat ponavljal o svetem mladenci: »Zdi se mi,« je dejal, »kakor bi Adam ne bil grešil v Bonaventuri,« kakor bi ta plemeniti redovnik ne imel izvirnega greha in njegovih nasledkov. Ta hvala iz ust tako veljavnega in modrega moža tehta, dasi tako kratka, več kakor bi kdo drugi mogel povedati z mnogimi besedami in dolgimi popisi v debeli knjigi.

Tri leta je bil Bonaventura učenec Aleksandrov, t. j. od l. 1242. do 1245., do smrti svojega ljubljene učitelja. Pa že pred njegovo smrtjo je bil Bonaventura prideljen med takozvane bakalárje ali bakalávreje, t. j. take, ki so imeli pravico učiti druge. To je bila zanj in za učitelja tem večja čast, ker je bil šele 24 let star. Kazal je toliko spretnost in učenost, da se je sploh mislilo, kakor bi mu bila vlita od Boga, ne pridobljena s človeškim trudom. Res je sv. Bonaventura vedno Boga prosil razsvetljenja, a zraven se je tudi trudil in učil z vso pridnostjo; saj je vedel, da Bog ne podpira lenih in zanikarnih, marveč usliši le take, kateri sami store pošteno, kar je v njih moči.

L. 1245. je bil v mašnika posvečen. Pač jih je še malo videl svet, da bi bili tako vredni te velike časti. Pripravil se je s toliko vnemo za ta stan, kakor je le svetniku lastno. To nam je razvidno iz njegovih takratnih spisov. Zahvalna molitev po sv. maši, ki jo je v tem času zapisal, je tako prisrčno lepa, da se še sedaj priporoča, naj bi jo vsak mašnik molil po sv. maši.

Tri leta je še učil v samostanski šoli, potem pa je bil pozvan za profesorja na univerzo, in sicer izjemoma osem let

poprej, kakor bi mu bilo po starosti dovoljeno. A leta je dovolj nadomestila učenost in modrost njegova.

Srečno in plodonosno je bilo tu njegovo delovanje. Srečen je bil v šoli. Njegova velika izobraženost in prijetna zgovornost mu je privabila veliko odličnih poslušalcev, ki so ga zelo čislali. Med drugimi je bil njegov učenec Teobald Viskónti iz Piacence, ki je bil pozneje rimski papež z imenom Gregor X. Srečen je bil Bonaventura med svojimi brati, ker so ga vsi čislali in ljubili zaradi njegovih lepih lastnosti, zlasti zavoljo njegove odkritosrčne ponižnosti. Čeravno je bil tako sloveč učitelj, kadar je sedel za katedrom, se vendar ni doma med svojimi brati sramoval prijeti za najnižje opravilo, n. pr. pometati sobe, pomivati v kuhinji itd. Bil je veselega značaja; saj drugače tudi ni moglo biti, saj le, kdor ima čisto vest in nedolžno srce, ta ima pravico do pravega veselja, ki ga pa ne more tako zapirati in skrivati, da bi ga ne opazili in okušali tudi drugi. Večkrat je rekel: »Duhovna veselost je najgotovейše znamenje v vas prebivajoče milosti božje.« — Srečen je bil Bonaventura med svojimi drugimi prijatelji. Sv. Tomaž Akvinski iz reda sv. Dominika je bil tudi takrat učitelj na visokih šolah v Parizu; in kako bi bilo mogoče, da bi dva tako sveta in razsvetljena moža živela drug poleg drugega, pa bi ne poznala in čistila drug drugega učenosti in svetosti ter ne bi sklenila prijateljstva najčistejšega in najlepšega, ki si ga moremo misliti! V resnici, kar sta bila pred stoletji sv. Gregor Nacijanski in sv. Bazilij v grški cerkvi, to sta bila sedaj v latinski Tomaž Akvinski in Bonaventura. To prijateljstvo pa ni bilo prazno in brezkoristno, marveč velika moža sta spodbujala in izpopolnjevala drug drugega. Le žal, da se nam je premalo ohranilo o teh njunih medsebojnih razmerah; le nekatere reči nam o tem poročajo stari pisatelji. Nekdaj, tako pripovedujejo, se je čudil sv. Tomaž visokim naukom, ki jih je bral v nekem spisu svetega Bonaventure ter ga je vprašal zaupljivo, iz katerih knjig je dobil tako lepe in nenavadne misli. Sv. Bonaventura je pokazal na podobo na križu visečega Jezusa ter odgovoril z vso ponižnostjo: »Tole, vidiš, je knjiga, kjer sem se učil; v njej sem našel tudi te misli.« Nekega drugega dne je prišel sveti Tomaž k svojemu prijatelju, ko je pisal življenje sv. Frančiška Serafskega, pa ga je našel vsega zamaknjenega od tal povzdignjenega, z očmi v nebesa vprtimi. Tomaž obstoji ob tem prizoru ter se kar obrne in noče motiti svojega svetega prijatelja. »Pustimo,« pravi, »svetnika, ki dela za svetnika.« — Pa sveti Tomaž ni bil edini svetnik, s katerim je v Parizu prijateljstvo sklenil sv. Bonaventura. Še drug velik služabnik božji je živel tedaj v tem slovečem mestu, in ta je bil sam kralj, sveti Ludovik IX. Omenjal sem že o drugi priliki, kako zelo je sveti kralj čislal oba redova, frančiškane in dominikance, — kako je rekel, ako bi se mogel razdeliti na dva kosa, dal bi enega dominikanom, drugega fran-

čiškanom. In kako bi moglo biti drugače, da bi tak kralj ne spoštoval in ljubil društev, ki sta imeli taka zastopnika: Tomaža Akvinskega, kateremu je sv. Cerkev naklonila ime angelški učenik, in pa Bonaventuro, kateremu je odbrala naslov *serafski učenik*.

Še posebno srečen pa je bil sveti Bonaventura v cerkvi, kjer je s serafsko pobožnostjo maševal, ves zatopljen molil pred sv. Rešnjim Telesom ali pred podobo Matere božje, katero je tako prisrčno častil in ljubil ter v njeno proslavo zapustil tako lepih spisov, ali pa z ginjenim srcem premišljeval svete resnice ali navdušeno in ognjevitno oznanjal božjo besedo zbrani množici!

Popolnoma neizkaljena seveda ni bila tudi njegova sreča. Vzdignili so se namreč nevoščljivci, ki so celo po knjigah grdili in lažnivo obrekovali redovnike. A po mirnem in modrem zagovoru je spoznal in priznal papež njih nedolžnost, polegel se je zopet vihar in nastal zaželjeni mir.

Leta 1257. se je nenadno odpovedal izvrstni frančiškanski general, blaženi Janez iz Parme, in se nikakor ni dal preprostiti, da bi še obdržal to čast. Zbrani patri so torej primorani voliti drugega načelnika, in kje bi mogli dobiti boljšega, nego je bil pariški učenjak sv. Bonaventura. Njega torej izvolijo enoglasno. Bil je takrat šele v 35. letu. Močno se prestraši te nenadne izvolitve; a ker izve, da ga tudi papež želi imeti na čelu vse, takrat že jako razširjene družine sv. Frančiška, se vda in res izvrstno vodi ves frančiškanski red ter veliko modrega in koristnega ukrene v prosepah samostanskega življenja in poveličanje službe božje in posebej v večje počeščenje Matere božje, ker je bil sam tako goreč častilec Marijin.

Tudi za nadškofa ga je hotel izvoliti papež, a se je ubranil s silnimi prošnjami. Ni pa se mogel ubraniti, ko ga je papež nekako v sredi leta 1273. izvolil za *kardinala*. To je papež zlasti zato storil, ker je tega učenjaka na vsak način hotel imeti na vesoljnem zboru, ki ga je sklical v Lion, posebej še v ta namen, da bi se Grki zopet zedinili z latinsko Cerkvijo. Tudi Tomaž Akvinski je bil pozvan na zbor, a je umrl medpotoma.

Kako zelo ponižen je bil sv. Bonaventura, vidimo iz tega-le dogodka. Ko ga je papež poklical iz Pariza radi tega odlikovanja, se je ustavljal ob svojem potovanju, kjer je le mogel, v takih samostanih, ki so bili oddaljeni od velikih mest, da bi se umaknil človeški hvali in slavi. Iz tega namena se je mudil tudi v samotnem samostanu v Mudželi, kakih osemnajst laških milj od Florence. A v tem samotnem kraju je bilo, kjer so ga našli papeževi odposlanci, ki so mu imeli naznaniti nenavadno odlikovanje in mu izročiti kardinalski klobuk. In pa pri kakšnem delu so ga dobili? Pomival je sklede v kuhinji z drugimi brati, ker so bili ravno vstali od kosila. Ko so se mu napovedali poslanci, neki da jih je prosil pohlevno, naj potrpijo

malo, da opravi to svoje delo, med tem naj obesijo tisti rdeči klobuk tja na vejo drenovega drevesa, ki je rastlo pred vratmi. Ko je dovršil pomivanje, je rekel bratom z globokim čutom: »Zdaj, ko smo storili dolžnost manjšega brata, poizkusimo še le-te, ki so težje. O, verjemite mi, bratje, one so zveličanske in koristne; dolžnosti velikih časti pa so težke in nevarne.«

Na vesoljnem zboru je papež izročil vse vodstvo obširnih razpravljanih sv. Bonaventuri. In res je pogodil pravega moža. Zbor je bil veličasten. Zbralo se je 15 kardinalov, latinska patrijarha, carigrajski in antijohijski, čez 500 škofov in nadškofov, 60 opatov in več ko 1000 drugih manjših cerkvenih dostojanstvenikov. Zunanji blesk je še poviševala navzočnost Jakoba I., kralja aragonskega, in poslancev cesarja rimskega, Rudolfa Habsburškega, kraljev francoskega, angleškega, siciljskega in mnogo drugih knezov. Zlasti po spretnosti in krotki ljubeznivosti kardinala Bonaventure se je posrečilo, da se je dosegla popolna edinost. Grki so se zopet zedinili z rimsko Cerkvijo, žal, da le za malo časa. A preden je bil zbor zaključen, je Bonaventura nevarno zbolel; papež sam mu je podelil sveto poslednje olje, in ob jutranji zarji 15. julija 1274 je izdihnil svojo prelepo dušo, ko je v tej solzni dolini doživel 53. leto. Veličasten je bil pogreb, kakor je malokdaj; papež ga je vodil in zborniki so se ga večinoma udeležili. Čez 160 let so prekopali njegove ostanke; drugo je bilo strohnelo, glava slavnega učenika pa je bila tako ohranjena, kakor na dan pogreba, in jezik voljan in svež, kakor živega človeka. Leta 1482. je bil prištet med svetnike, leta 1587. mu je papež določil naslov cerkveni učenik.

Velike reči je izvrševal na zemlji, ker mu je bil Bog dal velike talente; zvesto se trudimo še mi, da dosežemo vsaj v malem to, kar je on dosegel v velikem. Amen.

Ant. Kržič.

Šestnajsta nedelja po binkoštih.

1. Naši vzorniki v cerkveni zgodovini.

XX. Sv. Bonifacij.

Kaj mikavno je pri kakem slavnostnem obedu opazovati, kako so gostje razvrščeni po imenitnosti stanu, po bogastvu, po učenosti in osebnih vrlinah. Velikanskemu omizju bi smel primerjati vse človeštvo po vesoljnem svetu. Po raznih stanovih so ljudje razvrščeni od najvišjega do najnižjega. In najvišji Gospodar, nebeški Oče, pokliče zdaj tega, zdaj onega izza mize zemeljskega življenja in na njegovo mesto postavi drugega, kakor bi hotel reči: »Priatelj, pomakni se više.« In tako se pomikajo mlajši za starejšimi, nižji za imenitnejšimi...

Pa ne le po starosti, ne le po raznih službah in družbah se pomikamo više in više, marveč poglavitna reč je, da se pomikamo više in više v bogoljubnem življenju: da čimdalje bolj spoznavamo Boga, da si čimdalje bolj oblažimo srce, da smo čimdalje popolnejši v izpolnjevanju svojih dolžnosti.

Predraži v Kristusu! Dobro si zapomnimo evangelijske besede: »Priatelj, pomakni se više!« tudi v tem pomenu, da vedno napredujemo v dobrem, ali kakor pravi katekizem, da hrepenimo po krščanski popolnosti. Zakaj kdor v dušnem življenju ne napreduje, ta nazaduje; kdor pa nazaduje, ta je v največji nevarnosti, da se končno pogubi. Zato opazujemo pri vseh vzornikih v cerkveni zgodovini hrepenenje po napredku v krščanski pravičnosti. Bili so v različnih stanovih, živeli so v različnih okoliščinah, v tem pa so si vsi podobni, da so hrepeneli po krščanski popolnosti, da so se trudili doseči čimdalje višjo svetost, ker jim je bilo načelo: »Priatelj, pomakni se više!« »Kdor je pravičen, bodi še pravičnejši; kdor je svet, bodi še svetejši!«

Pa ne le zase so imeli to prepričanje, marveč isto so želeli v svoji gorečnosti doseči tudi pri drugih. Tega smo se lahko prepričali zlasti pri cerkvenih učениkih. Posebej pa se prepričamo o tem pri onih gorečih in pogumnih možeh, ki so pri paganskih narodih razširjali sveto vero, pri misijonarjih, ker veliko in srečno je povišanje, če kdo popusti paganstvo ali krivoverstvo in se oklene edino zveličavne katoliške Cerkve. Zato je zelo koristno zasledovati v cerkveni zgodovini junaška dela svetih misijonarjev. Danes vam bom govoril o svetem Bonifaciju, ki je zlasti po Nemčiji širil sveto vero.

Sv. Bonifacij se je poprej imenoval Winfrid in je bil rojen na Angleškem v južni pokrajini Wessex v mestu Kirton leta 680. Na Angleškem se je bilo zelo zgodaj razširilo krščanstvo, a leta 449. so pridrli v deželo tuji paganski narodi, zlasti Anglosaksi, podjarmili prvotne prebivalce ter krščansko vero skoro popolnoma zatrli. Leta 596. je poslal Gregor Veliki 41 misijonarjev, patrov benediktincev, ki so v kratkem času izpreobrnilo vso deželo. Lepo se je tu razcvело krščansko življenje, zlasti po mnogih samostanih, tako da so v kratkem začeli že drugam pošiljati misijonarje, med katerimi se sme pač najslavnejši imenovati Winfrid.

Ko je bil Winfrid šele štiri leta star, je nekoč nekaj potujočih duhovnikov prenočilo v hiši njegovega očeta. Njih častitljivo vedenje, spoštovanje, katero so dobri starši izkazovali tem duhovnikom, lepo bogoljubno govorjenje, vse je tako prevzelo dobrega otroka, da ni nikdar več pozabil onih dobrih častitljivih mož in je odslej vedno trdil, da bode tudi duhovnik. Slednjic mu oče usliši prošnjo, da je šel v samostansko šolo, ko je bil

sedem let star. Tako zelo se je odlikoval po lepem vedenju in izvrstnem življenju, da so ga slednjič za stalno sprejeli v benediktinski red in mu izročili vodstvo samostanske šole. Za mašnika je bil posvečen v tridesetem letu svoje dobe leta 710. Šest let je tu jako uspešno deloval v blagor svojih učencev in v slavo svojega samostana. Pa želel si je drugega, še imenitnejšega delovanja; sklenil je v svoji apostolski gorečnosti, da pojde kot misijonar paganom oznanjevat sveti evangelij. Ko mu predstojnik to dovoli, zapusti mirno samostansko celico ter gre najprej k bližnjim Frizom, ki so bivali ob morju, kjer je sedaj Nizozemsko. Tam je že vero oznanjal Wilibrord, ki je bil prišel tudi z Angleškega; a ni bil sedaj za misijon ugoden čas, ker je bila vojska v deželi in poleg tega kralj tega paganskega naroda precej divji mož, ki ni imel zmisla za dragoceni zaklad svete vere. Torej se Winfrid v kratkem zopet nazaj vrne. Zelo se ga razveselijo njegovi sobratje v samostanu, in po smrti prejšnjega opata ga izvolijo za opata. A le dve leti je ostal v tej odlični časti, in s škofovim dovoljenjem se ji je leta 718. odpovedal in zopet zapustil domovino; to pot pa z veliko večjimi načrti nego prvokrat. Šel je skozi Galijo v Rim, da bi tam v središču krščanstva, pri vesoljnem poglavarju svete Cerkve dobil dovoljenje, dobre svete in navodila za nameravane misijone. Takrat je vladal sveto Cerkev papež Gregor II. Ta modri mož je takoj spoznal veliko moč, katera se je skrivala pod priprosto obleko svetega meniha Winfrida. Odkaže mu obširno misijonsko polje pri Nemcih na desni strani reke Rene; dá mu pa tudi priporočilna pisma do onih mož, kateri so bili kaj vplivni za ta misijon, osobito do mogočnega kralja Karola Martela. Z veliko vneto se loti Winfrid, kateremu je papež ime izpremenil v Bonifacij, svoje naloge in hiti čez Bavarsko v Turingijo, kjer pa za sedaj še ni našel ugodnih tál za svoje apostolsko delovanje, ker je bila dežela v vojsko zapletena; kar izvé, da je pri Frizih umrl kralj Radbod, in takoj gre v drugič med Frize širit sveto vero, in sicer sedaj z vse drugačnim uspehom nego prvokrat. Zelo se ga razveseli utrehtski nadškof Wilibrord, in združenemu naporu obeh apostolskih mož se posreči, da v treh letih zatreta skoro popolnoma paganstvo pri Frizih in pridobita veliko ljudstva za krščansko vero in lepo krščansko življenje. Ko je bilo tu poglavito delo dovršeno, vrne se zopet v Turingijo in v Hesijo, kjer je bil med tem Karol Martel napravil mir, in Bonifacij je sedaj oznanjal sveti evangelij s tolikim uspehom, da se je dalo krstiti več tisoč paganov; s pomočjo dveh bogatih Hesencev, katera je bil izpreobrnil, je pozidal prvi samostan v Anineburgu, ki je bil močna postojanka za utrditev krščanskega življenja pri novoizpreobrncih, pa tudi za srečno nadaljevanje pričetega misijona. Vesel tako srečnega uspeha gre v drugič v Rim leta 723., da bi si izprosil pri papežu novih navodil in novih pooblastil. Z velikim zadovoljstvom je papež

poslušal tako ugodna sporočila o napredku nemškega misijona in je Bonifacija posvetil za škofa, sedaj še brez določenega sedeža, in mu zopet izroči priporočilna pisma do Karola Martela in drugih velikašev, kar je močno podpiralo Bonifacijevo delo, ker je imel tako mogočnega zaščitnika; zakaj Karol Martel mu je vsled papeževega priporočila tudi sam napisal pismo, v katerem naroča vsem uradnikom, naj nikar ne nasprotujejo Bonifaciji, marveč naj še krepko podpirajo njegovo delo.

Z novo srčnostjo se povrne iz Rima zopet v Hesijo in sedaj kot škof še uspešneje nadaljuje svoje apostolsko podjetje. Čeravno se jih je bilo dalo že veliko krstiti, je vendar bilo število paganov tudi še jako veliko, ki se niso dali pregovoriti, da bi popustili priljubljene malike. Veliko je pomagal svetniku ta-le dohodek.

V Geismaru, kjer so ljudje po božje častili star košat hrast, ki je bil posvečen bogu Donarju, je bil paganski praznik. Veliko ljudstva se je zbralo. Pri oltarju je stal paganski svečenik v pražnji obleki; poleg njega pa mož, žalosten in obupen. Bil je sovražnik, ki so ga ujeli v zadnjem boju in so ga hoteli sedaj darovati maliku.

Tu prihiti mož v dolgi črni obleki; dva tovariša ga spremljata. Bil je mašnik Gospodov — Bonifacij. Brez strahu pristopi k paganskemu svečeniku in mu oblastno reče: »Kaj nameravaš s tem človekom?« — »Darovan bo!« odvrne malikov služabnik. — »Izpusti ga!« veli Bonifacij. — »Ne, darovan bo, to je naš sovražnik,« se brani pagan. — »Todi sovražnik se ne sme darovati,« povzame zopet Bonifacij. »Moj Bog ukazuje, da moramo ljubiti vse ljudi, tudi sovražnike.« — »Donar pa zahteva, da se mora darovati.« — »Kdo pa je Donar? Nič ni, saj ni bog. Le en Bog je, in to je moj Bog, katerega vam hočem oznanjevati!« — Sedaj nastane hudo mrmranje. Pagani že vzdigajo pesti, vihtijo sulice in ga hočejo napasti. Tu pristopi poglavar in pravi: »Pustite ga; naš bog Donar bo zdrobil predrzneža; še nikdo se ni dotaknil hrasta.« Brez strahu se ozre Bonifacij proti razdraženi množici in reče: »Ako se jaz ne le dotaknem tega drevesa, marveč ga tudi s sekiro posekam, tedaj vedite, da vaš bog Donar ni Bog.« Strah se razodeva na vseh obrazih. Bonifacij pa sklene roke in moli, potlej pa začne mahati s sekiro po hrastovem deblu, in tovariša mu pomagata. Groza sprehaja pagane; ta hip, si mislijo, bo treščilo in bo strela ukončala predrzneže. A nič se ne zgodi; tudi takrat je vse mirno, ko se po tleh zvrne stari, mogočni hrast. Skoro brez sape, brez glasu stoje in strme pagani. Bonifacij pa porabi ugodno priliko in jim dokazuje, da ta posekani hrast nikakor ni bilo sveto drevo, da ni Donar tisti, ki pošilja bliske iz temnih oblakov. Tudi po drugih deželah grmi brez Donarja. Tudi po drugih deželah so rodovitna polja brez Donarja. Pač pa je nekdo, ki res pošilja bliske, ki daje rastlinam, da rastejo, a ta

je m o j Bog, ki je ustvaril nebo in zemljo. In tako jim še dalje razlaga najimenitnejše resnice naše sv. vere. Veliko paganov se izpreobrne in da krstiti vsled tega dogodka. Iz hrasta so pa napravili čedno kapelico v čast sv. Petru.

Sv. Bonifacij se je s svojim apostolskim delom pomikal še dalje v Turingijo in od vseh strani so hitele k njemu ukaželjne množice paganov. Nič več ni mogel sam zmagovati ogromnega dela. Da bi si vzgojil novih pomočnikov, ustanovi še en samostan, pozneje pa še tretji samostan v Fuldí, ki mu je postal najljubši kraj na zemlji. Za prvo silo pa je poklical pomoči iz domovine, z Angleškega. Prišlo je več redovnikov in redovnic, ki so se odlikovali po učenosti, pobožnosti in sveti gorečnosti. Med temi so si posebno slavo pridobili: Burhard, gornejši škof v Vircburgu, Lul, ki je bil pozneje naslednik v Mogunciji, V i l i b a l d in njegov brat Vunibald, pa sesta njegova Valburga, ter redovnici Tekla, Lioba in druge.

Bonifacij je zopet o teh sijajnih uspehih poročal v Rim; a papež Gregorij II. je l. 731. umrl in l. 732. je njegov naslednik Gregor III. poslal Bonifaciju palij, t. j. izvolil ga je za nadškofa vseh nemških dežel na desni strani Rena. S tem je prejel Bonifacij oblast, ustanavljati nove škofije, kjer bi spoznal za potrebno, posvečevati nove škofove ter nadzorovati in vladati vse škofije. Z veliko modrostjo in neumorno delavnostjo je izvrševal tudi to častno nalogo in v polni meri izpolnil nade, katere je imel do njega novi papež. Da bi si pa za cerkveno uravnavo na Nemškem dobil še gotovejših navodil, gre l. 738. tretjič v Rim. Papež Gregor III. ga sprejme z veliko radostjo, izvoli ga za velikega ali prvega škofa in za svojega legata ali namestnika vseh nemških dežel. O tej časti in oblasti obvesti papež v priporočilnih pismih vse predstojnike ter deželsko in duhovsko gosposko.

Ob vrnitvi se najprej pomudi na Bavarskem in bavarsko deželo razdeli v štiri škofije: s o l n o g r a š k o , b r i z i n š k o , r e z e n s k o in p a s a v s k o ; potem uredi cerkev v Turingiji, Frankiji in Hesiji ter ustanovi pet škofij, sam pa si izvoli Moguncijo za nadškofijsko stolico, da bi odtod vladal vso Nemčijo. Največje koristi za sv. Cerkev so bili cerkveni zbori, v katerih so se obravnavale in uravnavale vse imenitnejše cerkvene zadeve. Škofom se je naročalo, kako naj skrbno vladajo svoje škofije; mašnikom, da naj pustijo vojsko in lov, naj se ne nosijo svetno ter naj živijo čisto in trezno; redovnikom in redovnicam, naj vestno izpolnjujejo samostanska pravila; naj se odpravi suženjstvo ter iztrebijo vse paganske šege in navade.

Ker se je bila na desni strani Rena, kjer je vladal pobožni Karlman, tako lepo uredila cerkev in versko življenje, povabil je Pipin Bonifacija tudi v svoje pokrajine v Galiji. Rad je ustregel svetnik tej želji ter tudi tam sklicaval cerkvene zборе in

storil, kolikor je bilo mogoče storiti za oni čas. Tudi Pipina je mazilil za kralja v Soasonu v cerkvi sv. Medarda leta 752.

Med takim velikanskim delovanjem se je nagnil dan njegovega blagodejnega življenja in bližal se je že večer. To je blagi 70 letni starček tudi spoznal in sam rekel tudi drugim. A tudi zdaj si še ni privoščil počitka, z mladeniško navdušenostjo se odloči še za misijon v oni deželi, kjer je bil pričel v najkrepkejši dobi svoje apostolsko delovanje, pri Frizih. Svojo škofijo izroči, kakor sem že rekel, svojemu ljubljenu učencu Lulu, samostan Fuldo, ki mu je še posebno pri srcu, pa šturmu. Pristrčno in ganljivo se poslovi pri svojih ljubih prijateljih, ki ga jokaje spremljajo do Rena, potem pa se odpelje z 52 spremljevalci proti severu. Po smrti nadškofa Vilibrorda je pri Frizih zopet paganstvo se jelo širiti in kazati svojo moč. A Bog je še posebno blagoslovil zadnje delo svojega služabnika. V velikem številu so se zbirali Frizi pri njegovem pouku, mnogo se jih je izpreobrnilo in dalo krstiti. Na binkoštni praznik l. 755. je ob potoku Burdi, tam, kjer je sedaj mesto Dokum, pričakoval novokrščencev, da bi jim podelil sveto birmo. Od daleč zagledajo množico ljudi, ki se bliža bolj in bolj; toda to niso bili krotki kristjani, ki so prišli k sv. birmi, marveč njegovi paganski sovražniki so si izbrali to slovesno priliko, da bi ga umorili. Tovariši ga hočejo braniti. On pa jim reče: »Ne, ne, prosim vas, pustite boj! Nikakor ne smemo hudo povračevati s hudim, marveč dobro povračevati za hudo. Dolgo zaželjeni dan je tukaj, prišla je ura, ko bomo od truda in trpljenja tega življenja poklicani k radostim večnega zveličanja!« Stojé in v gorečo molitev zatopljen prejme smrtni udarec ter se zgrudi na svojo evangeljsko knjigo. Ž njim vred pomorijo divjaki tudi njegove spremljevalce 5. junija 755. Njegovo sveto truplo so pozneje prepeljali v Fuldo, kjer se še sedaj hrani evangeljska knjiga, na kateri se še vidijo sledi njegove mučeniške krvi.

V tem veličastnem zgledu lahko jasno vidimo, koliko moč ima beseda božja pri onih, kateri jo s pridom poslušajo. Najprej je sv. Bonifacij samega sebe posvetil, potem je šele imel moč posvečevati druge. To velja tudi še sedaj: šele takrat bo boljše na svetu, kadar se bo vsak posameznik potrudil, da bi v resnici zboljšal svoje srce. Zlasti se pa vi, ki ste poklicani, da bi kdaj vzgajali nedolžno deco, trudite najprej za to, da bi bili sami dobro vzgojeni! Sedaj je za vas čas setve! Ne zamudite lepe dobe! Če se spomladi skazi, je rado skaženo za vselej. Amen.

Ant. Kržič.

2. Štiri reči so potrebne za zveličanje.

(Osnova govora.)

Da morete razumeti z vsemi svetimi, kaj je širjava in dolžina in globočina in visočina. Efež 3, 18.

S temi besedami je povedal sv. Pavel, da so štiri reči potrebne za večno zveličanje.

I. Širjava pomenja ljubezen, ki se mora raztezati na široko in ljubiti prijatelje in sovražnike.

II. Dolžina pomenja vztrajnost v ljubezni, ki ne sme prenehati.

III. Visočina pomenja dober namen, ki dela vse iz ljubezni do Boga.

IV. Globočina pa pomenja našo ponižnost. »Kdor se ponižuje, bo povišan (Luk. 18, 14).

I. Zakaj moramo ljubiti tudi sovražnike?

1. Kristus nam je zapovedal: »Ljubite sovražnike svoje in molite za tiste, ki vas preganjajo« (Mat. 5, 44).

2. Radi božjega zgleda. »Izkazuje pa Bog svojo ljubezen do nas s tem, da je Kristus umrl za nas, ko smo bili še grešniki« (Rim. 5, 8).

3. Radi lastne koristi. »Molite za tiste, ki vas preganjajo, da boste sinovi Očeta svojega, ki je v nebesih« (Mat. 5, 44).

II. Vztrajnost v dobrem je potrebna.

1. Obrani nas sramote in obrekovanja. »Kdo izmed vas, hoteč sezidati stolp, ne sede prej in preračuni stroškov, če ima pač toliko, da ga dodela? Da se mu, ko bi postavil temelj, pa ne bi mogel dozidati, ne začno vsi, ki to vidijo, posmehovati, govoreč: Ta človek je jel zidati, pa ni mogel dokončati« (Luk. 14, 28—30).

2. Da se izognemo kazni. Večja kazen namreč čaka tistega, ki je okusil, kako sladko je delati, pa ni vztrajal. »Bolje bi bilo, da bi ne bili spoznali pota pravičnosti, nego pa, da so se po spoznanju obrnili zopet od dane jim zapovedi« (II. Petr. 2, 21).

3. Zaradi plačila. »Kdor pa pretrpi do konca, bo zveličan« (Mat. 10, 22).

III. Za dober namen bomo prejeli v plačilo Boga samega.

1. On je resnično plačilo. »Jaz sem tvoj varih in tvoje veliko plačilo« (I. Moz. 15, 1).

2. To plačilo bo neizmerno veliko. Človek nima o njem niti pojma na tem svetu.

3. Plačilo bo večno. »Večno življenje je to, da spoznajo tebe, edinega resničnega Boga in katerega si poslal, Jezusa Kristusa« (Jan. 17, 3).

IV. Ponižnost nas ohranja v dobrem.

1. Brani nas pred sovražniki. »Gospod varuje majhne; ponižan sem bil in me je rešil« (Ps. 114, 6).

2. Pomnoži nam milost. »Bog se upira prevzetnim, ponižnim pa daje milost« (Jak. 4, 6).

3. Pripelje nas v nebesa. Kdor je ponižnega srca, bo čast zadobil« (Preg. 29, 30).

Po D. Thomae Aqu. Serm. Dom. — B. K.

Sedemnajsta nedelja po binkoštih.

1. Zapoved ljubezni.

Sveti evangelijski nam oznanjuje danes največjo in prvo zapoved, od katere zavise preroki in postava in katera vsebuje vse druge zapovedi. Izpolnujemo to in rešeni smo. Premišljujemo tedaj danes zapoved ljubezni in odgovorimo na trojno vprašanje:

1. Zakaj naj ljubimo Boga?
2. Kako ga ljubimo?
3. Kaj stori božja ljubezen?

I. Zakaj moramo ljubiti Boga? — Zato, ker on hoče, da ga ljubimo, ker on to zaukazuje, ker on hrepeni po naši ljubezni.

Je li mogoče, da se Bog trudi za našo ljubezen? Kaj pa je takega na človeku, da vsegamogočni Bog hrepeni po njem? Sicer je uganka, vendar je resnica, da Bog, ki nikogar ne potrebuje, hrepeni po naši ljubezni; on nam naravnost zaukazuje, da ga ljubimo, in nam žuga z večnimi kaznimi, ako ga ne ljubimo. — Zakaj torej hrepeni Gospod po naši duši? Zato, ker nas ljubi. Neizmerni Bog, gospodar nebes in zemlje, ljubi človeško dušo. On, ki je, ljubi človeka — zemeljski prah, in s kakšno ljubeznijo ljubi Bog človeka? — Ljubi ga z večno ljubeznijo. Bog te je ljubil, preden si prišel na svet in preden te je mogel ljubiti kak človek. O vzvišena misel! Preden sem bil, od vekomaj me je ljubil Gospod in me začrtal v svoje roke. — Ljubil me je, preden sem jaz to zaznal, ljubil me z nežno, gorečo ljubeznijo, kakor sam pravi: Z večno ljubeznijo sem te ljubil in zato sem te usmiljeno k sebi potegnil. In ko sem se rodil, me je večna ljubezen sprejela v svoje naročje in me pri-

tisnila na svoje srce, nežnejše in skrbnejše kakor moja lastna mati. In tudi takrat, ko si se z grehom odvrnil od Boga in zavrgel njegovo ljubezen, tudi takrat te je potrpežljivo čakal, dokler se nisi vrnil k njemu; in to se je ponovilo že neštivilnokrat.

Ljubezen je storila, da Bog ni ostal na svojem prestolu, marveč izvabila ga je na zemljo, da se je spustil doli mimo serafinov in kerubinov, mimo vseh angelov doli do naročja deviškega. Večna ljubezen se prikaže v človeški podobi med nami. Ta ljubezen joka v jaslicah, krvavi na križu, daje se nam v hrano v zakramentu sv. R. Telesa. O predragi, to je ljubezen, ne v besedah, marveč v djanju. Jaslice, križ, zakrament — so zastava božje ljubezni.

Kaj hočemo storiti tej ljubezni nasproti? Jaz mislim, da jo moramo vračati z nasprotno ljubeznijo. — Ako tedaj vidimo, da nas Bog obsiplje z neštivilnimi dobrotami, naravnimi in nadnaravnimi, da gre za nas v smrt, jaz mislim, da bi morali imeti kamen mesto srca, ko bi vsaj ne začeli ljubiti Boga. Naj bo li vse zastonj, kar je Bog storil za nas? Mar stvarjenje, učlovečenje, križ, tabernakelj nimajo nič pomeniti? So li to same besede? — In če Bog sam stopi pred nas in nam reče: Sin moj, hči moja, daj mi svoje srce! — Vprašam vas: Morete li Bogu odreči svojo ljubezen? — Ko so svetniki premišljevali božjo ljubezen, vnela se je tudi v njihovem srcu goreča ljubezen do Boga. Gospod Jezus želi tudi v njihovem srcu vneti gorečo ljubezen, kakor sam pravi: »Ogenj sem prinesel na zemljo in kaj hočem drugega, kakor da gori. O srečna duša, ki to umeješ!« — Tako srečen je bil sv. Frančišek, ki je klical v svoji pregoreči ljubezni dan na dan: »Moj Bog in moje vse!«

II. K a k o n a j l j u b i m o B o g a ? — Nikar ne bodimo v skrbeh, da bi preveč ljubili Boga. Na svetu se zamore vse pretirati, ljubezen do Boga ni nikdar pretirana. Jezus Kristus pravi: »Ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše in iz vse svoje moči!« Torej ljubiti moraš Boga s celim srcem, ne s polovičarskim. Bog hoče celo tvoje srce, ne samo majhen kotic srca. On ne mara nobenega tekmeča v tvojem srcu; sam hoče v njem kraljevati, kajti Bog je postavni kralj tvojega srca. Ostati pa hoče v njem celo tvoje življenje: od prve mladosti do zadnjega zdihljeja. Bogu ne more biti prav, če v svoji mladosti živiš svetu, starost pa ponujaš njemu. On tudi ni zadovoljen, da ga ljubi samo tvoje srce, marveč ljubiti ga mora tudi tvoja pamet in tvoja volja, torej celi človek. Ljubezen do Boga ne sme biti hipni ogenj, ki hitro vzplamti in zopet ugasne, marveč ljubezen, ki vsekdar, v veselju in žalosti, v zdravih in bolnih dneh, v življenju in smrti vztraja in služi Bogu. Ne samo ljubezen v sladkih besedah, češ: O Gospod, kako te jaz ljubim! — ampak ljubezen v dejanju.

Ako tedaj vi redno opravljate svoje molitve, ste vsako nedeljo pri sveti maši, pogosto prejemate svete zakramente, vsak dan izprašate svojo vest, vse storite zavoljo Boga in ste zvesti v opravljanju svojih dolžnosti, tedaj je ljubezen božja v vas. Ako zatirate strasti, zlasti glavno nagnjenje v greh, bodisi napuh, ali počutnost, ali lenobo, ako ste potrpežljivi v trpljenju, ljubeznivi do domačih, ako krotite jezik, potem se vidi, da je ljubezen božja v vas. Posebno se pokaže ljubezen v trpljenju. — Dokler se nam godi dobro, ni težko Boga ljubiti; kadar nas pa zadene njegova roka, pa smo vendar vdani in sklenjeni z voljo božjo, tedaj v resnici ljubimo Boga. Mnogi hvalijo Boga, dokler jim pošilja cvetja, jih napolnjuje z dobrotami; kakor hitro pa jih zadene poizkušnja ali križ, tedaj jamejo takoj tožiti: S čem sem se zameril, da me Bog tako tepe! Ta nespametni »zakaj« se dostikrat čuje v krščanskih hišah; in vendar mora priti trpljenje nad vsakega človeka. Bog tepe le nje, ki jih ljubi. Ljubezen božja do nas ni mehkužna, marveč možata, trpka in ostra, katera, če treba, tepe in provzroča tudi bolečine; zatoorej mora tudi naša ljubezen imeti nekaj možatega na sebi, ki rada prenaša tudi žrtve in bolečine. Takih zgledov imamo med svetniki mnogo.

III. Ljubezen božja se mnogo razlikuje od ljubezni sveta. Kar svet imenuje ljubezen, večinoma ni ljubezen, marveč sebičnost; na vsak način pa je zemeljska ljubezen samo senca one ljubezni, ki vlada med izvoljenci v nebesih. Vrtnica se v poletni vročini hitro razcvete, pa tudi hitro zvene. Istotako hitro mine svetna ljubezen. Ljubezen božja pa ohrani dušo svežo in cvetočo do sive starosti. Kadar duhovnik stopi pred oltar, moli psalm, ki se glasi: »Stopil bom pred oltar Gospodov, ki razveseljuje mojo mladost.« Svetniki so imeli vedno mlado srce, poživljala jih je ljubezen božja. Sv. Avguštin izraža to z naslednjimi besedami: »Ti si to, kar ljubiš; ako ljubiš prah, si prah; ako ljubiš Boga, — bodi mi dovoljeno izreči, si tudi ti Bog. Isto se bere v psalmu: Rekel sem: bogovi ste in sinovi najvišjega Boga.« Tedaj je v naših rokah, kaj hočemo biti, ali prah zemlje, ali celi človek, ki je vtopljen v staro in vedno novo lepoto in ljubezen, ki si ti, o Bog! V naših rokah je, da smo na zemlji, zapleteni v svetno ljubezen, nesrečni in nezadovoljni in v največji nevarnosti pogubljenja, ali pa živimo tukaj srečni v ljubezni božji in imamo zagotovilo večnega življenja.

Ljubezen božja na zemlji je pravi predokus nebeškega veselja. Duša, ki ljubi Boga, je odsvit nebeškega miru in odškoduje človeka za vse, kar tukaj zavoljo Boga pogrēša. Ljubezen božja je pa nele predokus nebes, ampak ima tudi večno trajnost. Vse mine: bogastvo, slavno ime, posest in odlikovanja; vse pobere smrt kakor smeti. Celo vera mine in se izpremeni v gledanje; upanje mine, ker pride v posest tega, kar upa; ljubezen pa nikdar ne mine, ona je večna kakor Bog.

Nebeški Jeruzalem stoji v duhu pred nami. Sveto mesto božje stoji pred našim očesom z zlatimi svojimi ulicami, z vratmi, obsejanimi z biseri, obljudenimi z neštevilnimi angeli. O, tam gori je naša prava domovina; zemlja je kraj pregnanstva, na njej se odpirajo grobovi, eden za drugim, da sprejmo naše drage, in slednjič tudi nas. Gori pa jenja vsak trud in vsaka težava, gori se nič več ne prosi, ampak samo hvali, gori se prepeva le aleluja in amen, gori se gleda in uživa Bog na veke. — Po nebesih hrepenimo tudi mi in kličemo s sv. Ignacijem: »O, kako se mi stуди svet, če pogledam sveto nebo! Ali pot do tja je še dolga, vztrajati hočemo tedaj na tem potu kot zvesti otroci svete katoliške Cerkve. Moliti hočemo, trpeti, ljubiti, vojskovati se in Boga zahvaliti, da nas je postavil na trdno skalo rimske katoliške Cerkve. Amen.

P. Hugolin Sattner.

2. Naši vzorniki v cerkveni zgodovini.

XXI. Sv. Ciril in Metod.

Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega
svojega srca in iz vse svoje duše in iz
vse svoje misli. Mat. 22, 37.

Nadvse imenitna je resnica, ki nam jo podaja današnji sveti evangelij v besedah: »Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše in iz vse svoje misli. To je največja in prva zapoved. Druga pa je tej enaka. Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe. V teh dveh zapovedih je vsa postava in preroki.« V teh besedah so namreč nakratko izrečene vse zapovedi in vse zahteve, kar jih je Bog že v stari zavezi razodel človeštvu, kar jih je Jezus Kristus ponovil in pojasnil v novi zavezi in kar jih sveta Cerkev oznanjuje v njegovem imenu. In blagor človeku, kateri se zvesto ravna po njih!

Ljubezen do Boga in iz nje izvirajoča ljubezen do bližnjika in do samega sebe — ta sveta ljubezen je bila od nekdanj oni žarni ogenj, ki je ogreval neštete milijone plemenitih, izvrstnih, vzornih ljudi iz vseh stanov in narodov, ki so ves čas svojega življenja zvesto Bogu služili in zavoljo Boga se žrtvovali v časni in večni blagor svojega bližnjika ter s tem tudi sebi hoteli zagotoviti večno trajno srečno v nebesih.

Ta trojna ljubezen je oni nebeški ogenj, o katerem pravi Jezus sam: Glej, ogenj sem prišel prinest na svet, in kaj hočem drugega, kot da se zaneti in gori. Ta trojna ljubezen je bila ona rajska šola, ki nam je vzgojila milijone in milijone svetnikov in zveličanih v nebesih. Ta trojna ljubezen je tudi oni čudo-

tvorni studenec, v katerem še zdaj zajemajo moč in navdušenost najboljši ljudje, ki živijo med nami. Oj, za koliko bi bila tudi naša srca boljša in plemenitejša, ko bi jih vedno ogreval ta sveti ogenj krščanske ljubezni.

Posebno je pa ta ogenj krščanske ljubezni razgrevajal srca onih junaških mož, ki so goreče oznanjevali sveto vero med paganskimi narodi, ki imajo posebej častljivo ime misijonarji. Takega junaškega, apostolsko vnetega moža sem vam opisal že zadnjič, sv. Bonifacija. Pa če govorimo o svetih misijonarjih, pač ne smemo pozabiti ali prezreti onih dveh svetih bratov, ki sta našim bratom po krvi, Slovanom, oznanjevala sveto vero, sv. Cirila in Metoda. Ker je pa njuno življenje in delovanje vsem bolj ali manj znano, ga ne bom obširno opisoval, marveč opozorim vas le na nekatere nauke, ki nam jih dajeta naša sveta apostola Ciril in Metod.

Prvi nauk, ki nam ga dajeta sv. Ciril in Metod, je ta:

I. Dobro porabite sedanji čas. Sedanji čas se imenuje čas napredovanja; obilne zahteve se stavijo do vsakega, ki je poklican, zavzemati odlično mesto v človeški družbi. Cerkev in država, vsa človeška družba nadeja se in pričakuje od vas blagodejnega delovanja. Da bode pa to kdaj mogoče, dobro porablajte svoje zlate mladosti zlati čas. Mnogo mladeničev je že pogubila sramotna lenoba. Poleg tega, kar strogo zahteva šolska dolžnost, učite se pridno še prostih tvarin; porabite pametno in koristno tudi takozvani prosti čas.

Lep zgled v tem sta nam ravno sv. brata Ciril in Metod. Bere se o Cirilu, da je že kot sedemletni deček v sanjah videl Modrost, katera se mu je prikazala kot krasna nebeška devica. Navdušen je že tedaj storil obljubo, služiti ji vse svoje dni. In tej svoji obljubi ostal je tudi zvest. Že v očetovi hiši so mu bile knjige največje veselje. In ko je nekoliko pozneje po božji previdnosti prišel na cesarski dvor v Carigradu ter postal tovariš in součenec bodočemu cesarju Mihaelu, bil je kmalu vzor ondašnje cesarske šole in biser med mladeniči, ki so se ondi učili. Zaradi njegovega velikega hrepenenja po modrosti in zaradi njegovih sijajnih uspehov v različnih vednostih so ga imenovali že tedaj filozofa ali modroslovca. Njegov brat Metodij se je učil tedaj ravnotako pridno tudi v Carigradu, in sicer v nekem samostanu, kamor je pozneje za nekaj časa prišel tudi Ciril. Iz tega samostana sta nastopila potem, visokoizobražena v različnih vednostnih strokah, svojo apostolsko pot med slovanske rodove in ravno ta njuna izobraženost jima je omogočila tu tako slavno in uspešno delovanje.

A še nekaj je bilo, kar je vednostnemu izobraževanju sv. bratov Cirila in Metoda dajalo šele pravo ceno in stalno

ter neminljivo vrednost. To je bila njuna živa vera v Boga, njuna gorečnost za čast božjo in njuno čednostno in sveto življenje. Izobraževanje uma napredovalo je pri obeh vzporedno s posvečevanjem volje. Po zgledu mladeniča Jezusa prizadevala sta si rasti ne le v modrosti in učenosti, marveč tudi v svetosti in milosti pri Bogu in pri ljudeh. Večkrat je govoril sv. Ciril kot učenec cesarske šole: »Čemu bi se vadil v govorništvu, glasbi, računstvu, modroslovju, ko bi ne znal tem vednostim vtisniti pečata nadzvezdnega in obračati jih v posvečevanje samega sebe in drugih?« V tem oziru, predragi, naj vam bosta sveta brata še posebno zgled. Lepa reč je učenost, veliko ceno ima prava modrost, a pomnite dobro, kar govori Sv. Duh, da začetek modrosti je strah božji. Strah božji, živa vera v Boga, strah pred grehom in neprestano prizadevanje za lepo in čednostno življenje po volji božji, to je veliko imenitnejše in potrebnejše kakor napredovanje v vednosti. Sama vednost, krščanski mladenič, te še ne more srečnega storiti. S samo vednostjo brez čednosti, brez blažega v krščanski ljubezni gorečega srca tudi človeškega rodu ne bode nihče osrečil. Vednost brez ljubezni stori človeka prevzetnega, napuhnjene ga, pravi sv. Avguštin. Najsi bode kdo še tako nadarjen, najsi bode v vseh vedah še tako izurjen, ako mu blago, ljubezni polno srce ne bije v prsah, bati se je, da bode človeštvu več škodoval nego koristil. Le poglejmo v zgodovino. Kdo pa so bili oni, ki so toliko hudega učinili človeškemu rodu? Oni začetniki raznih krivoverstev, ki so trgali edinost sv. katoliške Cerkve ter provzročili toliko razprtij in krvavih vojsk, oni brezbožni materijalistični pisatelji, ki so v 18. stoletju že dolgo poprej pripravljali francosko revolucijo, — kdo so različni drugi brezverski ali nenravni pisatelji, katerih spisi so kuža veri in čednosti? Niso bili vsi ti bogato nadarjeni in v različnih vednostnih strokah izurjeni ljudje? A bili so in so brez čednosti, brez blagih krščanske ljubezni napolnjenih src; zato se njihovo delovanje mora imenovati pogubno. Lepo pravi sv. apostol Pavel: Naj bi govoril človeške in angelske jezike, ko bi pa ljubezni ne imel, bil bi kakor bučeč bron ali zvoneč zvonec. Za tako učenost se prizadevajte, katera združuje bistrenje uma z blaženjem volje in izpopolnjevanjem srca. Ne zabite, da nam namen ni tukaj na zemlji, nego nad zvezdami, da nismo ustvarjeni za ta svet, marveč da iščemo druge večnorajske domovine. Jako slabo bi posnemali sv. Cirila in Metoda, ako bi posnemaje brezverce današnjega časa iskali prave olike, sreče le v tem, da bi si spravili v glavo mnogih vednosti, pustili pa pri tem mrzlo svoje srce — brez ljubezni do Boga in do bližnjega. Bili bi podobni lepi peči, ki je naložena z mnogim kurivom, koje se pa ne vžge in zato tudi nikogar ne greje.

II. Radi poslušajte glas svoje matere sv. katoliške Cerkve, t. j. nauke, katere nam oznanjuje namestnik Kristusov. To je drugi nauk, katerega nam na srce polagata sv. Ciril in Metod. Učenikov, ki trde, da oznanjujejo božje nauke, je veliko; a le eden je pravi, le eden nezmotljiv. Sv. Petru namreč in njegovim naslednikom veljajo besede Kristusove: Ti si Peter in na skalo bom zidal svojo Cerkev in peklena vrata je ne bodo premagala. Tebi dam ključne nebeskega kraljestva. Zato so tudi le tisti nauki pravi, katere uči rimski papež in njemu vdani škofje in mašniki. Kjer je Peter, tam je Cerkev — pravi zato sv. Ambrož. Nasledniki sv. Petra, rimski papeži, ki so namestniki Kristusovi, oni so nezmotljivi oznanjevalci in razlagalci besede božje, oni hranijo in branijo božjo večno resnico brez zmote.

Tudi v tem sta nam naša sveta brata zapustila sijajen zgled, kako sta ljubila Rim — kako častila rimskega papeža! Sv. Ciril je bil našel na Herzonezu ostanke papeža sv. Klementa. Te svetinje rimskega papeža so mu bile dražji zaklad nego vse bogastvo sveta: vzel jih je s seboj v Carigrad, nosil jih in skrbno čuval na vseh svojih potih, dokler ni prinesel tega neprecenljivega bisera tja, odkoder je prišel — v večni Rim ter ga izročil nasledniku sv. Petra, tedanjemu papežu Hadrijanu II. Sveta brata sta vsekdar zvesto oznanjevala vero rimske Cerkve, in zatožena, da razširjata krivo vero, hitita v Rim k sv. očetu ter mu s prisego potrdita edino zveličalno vero rimsko-katoliške Cerkve. Sv. pismo, poslovenjeno, sta v Rimu položila na oltar v cerkvi Marije Velike; v Rimu, v bližini sv. Petra, je dovršil Ciril pozemski svoj tek; tam počivajo njegovi telesni ostanke. V papeževem imenu sv. Metodij po bratovi smrti ustanovi novo cerkveno pokrajino in nanj se sklicuje pri svojih dogovorih z nasprotniki, in ko ga v ječo vržejo, iz Rima pričakuje pomoči; papež se zanj potegne in ga reši iz verig. Tako sta kazala sv. brata vsekdar neomahljivo zvestobo do sv. katoliške Cerkve, ljubezen in pokorščino do rimskega papeža, kar se jima mora še tembolj v zaslugo šteti, ker so se bile že v njuni domovini pričele spletke zoper Rim in sv. očeta.

Bodimo tudi mi njuni zvesti posnemalci. Veliko se govori, mnogo piše in zabavlja, ali resnica je le ena in ta resnica ima v Rimu svoj branik. Jezus je zidal samo eno cerkev, a nje temeljna skala je v Rimu; dal ji je samo enega višjega poglavarja — a ta je v Rimu! Kdor se ne drži njega, nima resnice. Zato, predragi, se hočemo vsekdar zvesto ravnati po besedah, ki so jih papež Leon XIII. govorili v slovo romarjem slovanskim l. 1881.: »Sicer pa, ljubljeni sinovi, vrnite se srečni in blagoslovljeni v svojo domovino. Kar ste videli in slišali v Rimu, to pripovedujte svojim bratom. Naj spoznajo iz spričevanja našega, da objemamo blaže in velike narode slovanske vse z očetovsko

ljubeznijo. Nič ne želimo bolj od njih, nego da bi se vsi držali z največjo vdanostjo in neupogljivo vero Cerkve rimske in da bi se nikdo izmed njih ne izgubil iz one ladje, ki edina more rešiti, da govorim z našim Jeronimom, v občnem potopu.«

Zato kakor naši predniki, tako ohranimo tudi mi rimsko ljubezen sv. očetu. Izpolnujemo obljubo, katero je zatrjeval škof Strossmayer pred sv. očetom l. 1881., rekoč: »Sveti oče, zvesti hočemo ostati do zadnjega vzdihljeja rimskim papežem in združeni s stolico sv. Petra na veke. Kjer je Peter, tam je cerkev; to bodi naša vera, to verujemo mi vsi; to bomo tudi nekdanj združeni s svojima apostoloma ponavljali pred obličjem božjim ter prosili kot poslednji namen našega odrešenja za vso zemljo in za vse naše brate na veke.«

III. Ne pozabite svojih bratov, ki še ne poslušajo teh naukov! To je tretji nauk sv. apostolov do vas.

Kdo so ti bratje, ki ne poslušajo še naukov sv. Cerkve in katerih ne smemo pozabiti? To so najprej vsi, ki še niso v katoliški Cerkvi, neverniki in krivoverci; to so pa za nas prav posebno razkolni Slovani, naši bratje po krvi, ki so z nami nekdanj govorili isti jezik, kateri se še sedaj le malo loči od naše govornice, to so Srbi, Bolgari, Rusi, ki sicer že stojе na pragu katoliške Cerkve, vendar vrat še niso prestopili, niso še v ladji sv. Petra in je zato zanje nevarnost velika, da se ne pogube, ker pravi sv. Jeronim: Kdor ni v tej ladji, bo poginil v potopu. Teh ločenih bratov torej ne pozabimo, tako nas učita sv. Ciril in Metod.

Pomnite, nam pravita, da sva midva prišla od vzhoda, od tam, kjer prebivajo vaši razkolni bratje. Nama ni bilo preveč, zapustiti te kraje in pri vas daleč od doma delati za vašo časno in večno srečo; o naj se tudi vam ne zdi preveč, da se pogosto vsaj v duhu preselite v najine rodne kraje, na vzhod, da spoznate, kako dobri narodi tu prebivajo, katere vam posebej more omiliti to, da so prisrčni častilci Matere božje, katerih velika večina le nevede živi ločena od prave Cerkve; spoznali boste te dobre svoje brate, ljubiti jih boste začeli, smilili se vam bodo in molili boste zanje, goreče molili združeni v bratovščini sv. Cirila, da se čim preje vrnejo v naročje svoji materi.

Za to se je trudil že Metod sam. Pripoveduje nam namreč panonska legenda, da je šel sv. Metod malo pred svojo smrtjo v Carigrad z namenom, da pomiri razkolnike z Rimom; prepričal se je namreč sam, kako da rimski papeži hranijo neskajeno resnico božjo, zato mu je bilo hudo, da so se njegovi rojaki vdali zmoti. Gre torej na dvor k cesarju Baziliju in mu pojasnjuje, da le rimski Cerkvi je Jezus Kristus izročil vso svojo oblast. Sicer za takrat ni nič opravil, a leto po njegovi smrti zapre novi cesar Leon Focija v ječo in se spravi z rimsko Cerkvijo, žal, da le za malo časa. Tako se je trudil sv. Metod, da

bi združil ločene brate s katoliško Cerkvijo, zato je pač njegova iskrena želja, da jih tudi sedaj mi ne pozabimo.

»Ne pozabite ločenih svojih bratov, saj vas papež sami opominjajo na to«, kličeta nam posebno v naših časih sv. Ciril in Metod. Zares, zlasti papež Leon XIII. so se mnogo trudili, da bi razkolnike privabili pod svoje očetovsko krilo. Kjer so le mogli, so pokazali, kako jim je to zelo pri srcu. V Vatikanu zbranim Slovencem l. 1881. so rekli: »V skupni molitvi prosimo sv. Cirila in Metoda, naj milostno varujeta slovanske narode ter izprosita od Boga nekaterim stanovitnosti, drugim pa razsvetljenja, da odvrčata sovraštvo, prepir in zavidnost od dedine Gospodove in vnemata gorečo medsebojno ljubezen. Predvsem naj priporočata Bogu oni narod, ki ima po številu, moči in imetju največjo veljavo, ki ju časti za svoja apostola, pa je pretrgal zvezo, s katero sta ga bila ta apostola združila s sv. Petrom in rimsko cerkvijo!«

IV. Pa še en nauk nam dajeta sv. Ciril in Metod, ki ga naj končno omenim prav nakratko: kako previdno in modro je treba ravnati v nevarnostih in težavah svojega časa. Sv. Ciril in Metod sta živela v časih, ki so bili za njuno delovanje jako neugodni. V bližini svoje domačije v Carigradu sta videla, kako se je pripravljalo pogubno razkolništvo; tam pa, kjer jima je Bog odločil nov delokrog, imela sta hude nasprotnike, kateri ju niso hoteli razumeti in ne priznati njunega čistega in svetega namena pri apostolskem delu ter je prišlo celo do tega, da je moral sv. Metod celo poltretje leto v ječi prebiti.

Kakor se sveta apostola nista zmenila za zmote in hudobije svojega časa, marveč naravnost hodila svojo pot, tisto, katero nam je začrtal Kristus sam in katero nam kaže njegov nezmotljivi namestnik; tako tudi nas ne sme kar nič bežati izprijenost in zapeljivost sedanjega časa, marveč zvesto hodimo po oni edino pravi poti, katero nam je odkazala večna modrost in resnica. In kakor sta apostola na merodajnem kraju iskala pravice in pomoči zoper svoje nasprotnike, česar pa nista mogla odstraniti, sta voljno trpela, nikdar pa se vdala še tako hudemu pritisku, da bi bila popustila svoje apostolsko delo; tako naj tudi nas nobeno zasmehovanje, nobeno pretenje, noben kakršenkoli pritisk naših nasprotnikov in sovražnikov sv. Cerkve ne pripravi do tega, da bi nemožato in neznačajno zatajili svoje versko prepričanje in njim na ljubo ravnali zoper svojo vest in dolžnost. Kaj bi nam pomagala vera, ki smo jo dobili od sv. apostolov, ako pa bi ne živeli po nji in se pogubili kljub svoji veri. Amen.

Ant. Kržič.

Priložnostni govori.

Duhovna vojska.

(Govor za dekleško Marijino družbo.)

Predrage hčere Marijine, same veste, o čem vam bom danes govoril. Sedaj se sploh drugega ne govori kakor o vojski; zato vam bom tudi jaz govoril o vojski. Povedal vam bom namreč to, na kar ste ve že skoro pozabile, da ste namreč tudi ve v vojsko poklicane. Vidite, to je pa tako-le:

Jezus Kristus, edinorojeni Sin božji, je videl, da si je hudobni duh tu na zemlji osnoval veliko državo, veliko kraljestvo; videl je, da si je zbral veliko, nepregledno trumo vojakov, s katerimi hoče planiti na boj proti Jezusu Kristusu. Jezus Kristus se je ponudil svojemu nebeškemu Očetu in prišel je na svet, da ustanovi svoje kraljestvo in pokliče vse, ki so dobre volje, pod svojo zastavo, v boj proti hudobnemu duhu. Od takrat si stojita vojska hudobnega duha Luciferja in vojska Jezusa Kristusa nasproti že celih devetnajststo let. Poglejmo si malo to duhovno vojsko:

Vrhovni poveljnik te vojske je sam Jezus Kristus. Jezus, veličastni kralj, ki je premagal smrt: na njegovem telesu se svetijo petere rane poveljčane; v rokah nosi sam Jezus Kristus bojno zastavo; in čudna je ta bojna zastava. To namreč ni nič drugega nego sv. križ, znamenje odrešenja.

Vrhovni poveljnik vidi, da se bliža boj, vidi, da hudobni duh s svojo velikansko vojsko ne miruje; zato sklene takoj zbrati svojo vojsko. Toda ne stori tako kakor to delajo posvetni vladarji, ki pokličejo vse brez razlike. Jezus vabi v svojo vojsko samo prostovoljce; kdor se sam odloči prostovoljno za odločen boj zoper hudobnega duha, samo ta stopi v Kristusovo vojsko. Pa ne samo može, ampak tudi ve dekleta ste pozvane v ta sveti boj. Svetni vladarji pošljejo bojne oklice, kakor ste jih videle te dni nabite vsepovsodi, Jezus pa vabi po svojih oznanjevalcih, po svojih duhovnikih.

In ker je tako, res vidimo, kako malo se jih pravzaprav oglasi za duhovno vojsko. In še pri teh, kako težko je pri nekaterih slovo od sveta; sliši se celo jok in stok, kakor smo to opažali zadnje dni, ko so odhajali vaši očetje in bratje na vojsko. Odloči se pošteno dekle, da bo stopila v vojsko Jezusovo prostovoljno, da bo šla v samostan, da bo ostala vedno devica, ali da bo postala zvesta Marijina hči, pa se svet kar ne more odtrgati od nje, pa pri slovesu od sveta jokajo in plakajo in stokajo.

In vendar ta vojska ne bo nič hudega. Le pomislite! Naš vrhovni poveljnik Jezus Kristus bo sam prišel zraven v to vojsko, On sam se bo vojskoval, pa ne tako kakor delajo vrhovni poveljniki, ki zadaj za bojno črto stojijo in dajejo povelja. Jezus

sam bo stopil v prvo vrsto in bo vedno pohitel na tisto mesto, kjer bo najbolj nevarno. Saj pravi: Zgled sem vam dal, da kakor sem jaz storil, tudi vi storite. Če ga polni skrbi vprašamo: koliko jih bo pa padlo v tem boju, koliko jih bo obležalo; pa nam odgovarja Jezus: Padel bo samo tisti, ki se ne bo hotel bojevati. Tisti pa, ki se bo hotel bojevati, niti ranjen ne bo. To pa zato, ker boste imeli tako imenitno orožje zoper hudobnega duha. In kajne, predrage hčere Marijine, ve vse predobro veste, da je to duhovno orožje ravno zaupna molitev v izkušnjavah.

Kaj nam še obeta Jezus? Pravi nam: Da se boste pogumneje bojevali, vam bom dal vsakemu izmed vas posebnega opródo, posebnega pomočnika, ki bo nosil vaše orožje in vas podpiral, da ne boste opešali; dal vam bom angela varuha. Pa še nekaj vam povem, to vas bo gotovo zveselilo: Tega boja se bo udeležila tudi moja ljubljena mati. Pa ne bo samo oddaleč gledala, ampak šla bo s svojo zastavo v prve vrste. In storil bom, da tisti, ki se boste vojskovali pod njeno zastavo, gotovo ne boste premažani. Če pa bo nevarnost le velika in se bo zdelo, da je vaša vojska premajhna, bomo poklicali legije angelov in svetnikov za rezervo, tako kakor svetni vladarji nazadnje pokličejo vse od 18. do 50. leta. Potem bomo pa prav gotovo zmagali.

Sedaj me vprašate: »Kako pa je kaj poskrbljeno za živež, za jed in pijačo v tej vojski?« Saj tega se je najbolj bati v vsaki vojski, da bo vojakom zmanjkalo potrebnega živeža.

In ravno za živež je Jezus bolj poskrbel kakor vsak bojni poveljnik. Ali verjamete ali ne, Jezus, vrhovni poveljnik duhovne vojske, je nekaj neverjetnega ukrenil. Sedaj vidite in berete, da nekateri zelo veliko darujejo za vojsko, za ranjence in za vojake. Jezus Kristus pa je ponudil celo samega sebe, sklenil je, da bo svoje vojščake preživljal s svojim mesom in jih napajal s svojo krvjo. Kaj takega ne bi storil noben svetni vojskovodja.

Tudi za ranjence je Jezus dobro poskrbel. Postavil je duhovnike za zdravnike, ki spremljajo njegovo vojsko in dal jim je prečudno oblast, da zdravijo tudi tiste, ki so bili v vojski smrtno zadeti in so umrli. Če se skesano spovedo, jih duhovniki zopet pokličejo v življenje in zopet se z novim veseljem povrnejo v boj. Da, celo tako dober je Jezus, da sprejme v svojo vojsko tudi tiste nazaj, ki so ga že izdali in so za dalje časa pobegnili k sovražnikom. Pošlje jih k zdravnikom-duhovnikom in jih zopet uvrsti v svojo vojsko.

Samo v enem oziru je Jezus strožji nego posvetni vojskovodje in vladarji. Le-ti namreč skrbe med vojsko tudi za rodbine tistih, ki so morali v vojsko, za tiste, ki so doma ostali. In to je tudi popolnoma prav. A Jezus tega ne stori. On se za tiste, ki so doma ostali in niso šli na duhovno vojsko, niti ne zmeni ne. Tistim, ki so v vojski, bo, kakor je dejal, že na tem svetu

stotero povrnili, na onem pa dal večno življenje. Tistim pa, tistim ženam, dekletom itd., ki niso šli na vojsko, bo pa pustil, da bodo padli v stotero bedo, in ko ga bodo nazadnje prišli za podporo prositi, jim bo vrata zaprl in jim dejal: »Resnično, resnično, ne poznam vas!«

Predrage hčere Marijine, to sem vam moral povedati o duhovni vojski. Zdaj pa vas prosim, da če katera še ni vstopila v to vojsko, da to še danes stori, ali če je bila v tem boju ranjena, da to nemudoma popravi, da se rana zaceli, da bo zopet mogla v boj. Bog je sedaj poslal Evropi vojsko zaraditega, ker je bila skoro cela Evropa zoper Boga. Verjemite mi, tukaj se ne bojujejo toliko evropski vladarji med seboj, ampak tu se bojuje Kristus z veliko vojsko zoper vojsko hudobnega duha. Tu se bojuje pravica s krivico, dobro s hudim. Sedaj, predrage, je tisti blaženi trenutek, ko Kristus ljudi zopet vabi pod svojo zastavo.

Če berem sv. pismo in vprašam, zakaj pa je Bog včasih dopuščal toliko krvavih vojsk, se vedno in vedno glasi odgovor: Zato, ker so ljudje na Boga pozabili. Predrage, ljudje mislijo, da se da brez Boga živeti. Ne, Bog noče in ne more tega trpeti. Tako berem pri preroku Izaiju: »Vaše roke so s krvjo omadeževane in vaši prsti s krivico, vaše ustnice marnjajo laži in vaš jezik krivico govori... Naše hudobije so se namreč pred Teboj namnožile in naši grehi pričajo zoper nas. Grešili smo in smo se stran obrnili od Gospoda.«

Predrage, če je pa to vzrok, potem se pa moramo zopet h Gospodu povrniti, potem moramo zopet vsi prostovoljno stopiti v njegovo vojsko, potem bo naše molitve uslišal in nam bo zopet dal mir, saj berem pri preroku Izaiju: »Roka Gospodova ni okrajšana, da bi ne mogel pomagati, tudi njegovo uho ni gluho, da bi ne slišal, temuč vaše hudobije vas ločijo od vašega Boga in vaše pregrehe skrivajo pred nami njegovo obličje, kakor oblaki solnce, da ne usliši.«

Posebno vé, dekleta, se morate zopet odločiti za Boga, tako sem rekel, to pa zato, ker ste tudi vé in vaše tovarišice, ki jih ni tukaj, krive vojske. Vprašate: kako? Takole: pri preroku Izaiju berem v tretjem poglavju, 15. vrstici in naprej takole: Gospod je rekel: »Zato, ker se sijonske hčere povišujejo in glavo pokoncu nosijo in gredé z očmi migajo in z rokami pleskajo in naučeno hodijo in hodijo po plesalsko; zato bo Gospod teme sijonskih hčer ogolil in Gospod jim bo lase odkril.

Tisti dan bo Gospod pobral lepotino s čevljev in lišp in trakove z vratu in uhane in zapestnice in ogrinjala in vplete-nice in sponke in pasove in dišavnice in uhane in praznična oblačila in plaščke in tanka oblačila in zrcala in tančice in glavnike in poletne obleke! In namesto prijetnega duha bo smrad, namesto pasa vrv, namesto kodrastih las pleša, namesto bele svilne obleke raševnik.»

Predrage hčere Marijine! to sem bral pri preroku Izaiju in rečem vam, da to verjamem. Zato vas prosim, če hočete vé sedaj res uspešno moliti za vaše očete in brate, ki so šli v vojsko, najprej, najprej se same poboljšajte in stopite vse v vojsko Jezusa Kristusa pod zastavo Marije Device!

Če tega ne storite, če se vé in vaše tovarišice popolnoma ne poboljšate, potem bo pri nas čez eno leto tako, kakor je gledal prerok Jeremija v Jeruzalemu: Sede na tleh in molče na tleh starejšine sijonske hčere; s pepelom so svoje glave potresli, z ostrim pasom so prepasani; obesile so k tlom svoje glave device jeruzalemske. Moje oči pešajo od solz, ker je hči mojega ljudstva potrta, ker otroci in dojenči po mestnih cestah koprnijo; svojim materam pravijo: Kje je kruh in vino; v naročju svojih mater izdihujejo svoje duše. (Thren.)

Če pa boste vé v tem času ne samo molile in sv. zakramente prejemale, ampak se tudi temeljito poboljšale in zvesto ostale pod Marijino zastavo, potem se bo zgodilo to, kar nam je napovedal prerok Izaija: »Porekli boste tisti dan: »Glejte, tak je naš Bog, čakali smo ga in nam je pomagal.« »Tak je Gospod, pričakovali smo ga in sedaj se radujemo in veselimo njegovega rešenja.« (Is. 25, 9.)

Jos. Šimenc.

Pred odhodom vojakov.

Ko se je poslavljajal stari Tobija od svojega sina, ki je odhajal na tuje, mu je govoril med drugim tudi te-le besede: »Moj sin! Vse dni svojega življenja imej v spominu Boga in se varuj, da kdaj ne privoliš v greh in da ne opustiš zapovedi Gospoda, našega Boga . . . Varuj se, moj sin, vse nečistosti . . . in napuhu ne daj gospodovati, ne v svojih mislih, ne v svojih besedah; zakaj v njem se je začela vsa izpačenost . . . Boga hvali vsak čas in ga prosi, da vodi tvoja pota . . . Nikar se ne boj, moj sin, . . . veliko dobrega bomo imeli, ako se bojimo Boga in se ogibamo vsakega greha in delamo dobro.« (Tob. IV. 6. 13. 14. 20. 23.) — Podobno, kakor stari očak Tobija, je govoril že premnogi krščanski oče, marsikatera krščanska mati svojemu sinu za slovo od doma. Saj si tudi od poštenih krščanskih staršev misliti ne moremo, kakor da svojim otrokom na pot v nevarne, tuje kraje še enkrat ponove dobre svete in zlate nauke ter jih izroče Boгу, ki je povsod nad nami, Boгу, ki edini lahko povsod in vselej pomaga in nas varuje. — Te dni se v naši sredi poslavljajo starši in prijatelji od onih čvrstih mladeničev, ki jih je presvetli cesar poklical v vojaški stan, v obrambo domovine in pravice. Vzpričo mnogih nevarnosti, ki jih čakajo v vojaški službi, ni čuda, če nje same, še bolj pa njihove starše, navdaja skrb, kaj se bo z njimi tam zgodilo, kakšni se bodo vrnili čez

leta nazaj pod rodni krov. Pa ne samo želja staršev, tudi srčna želja nas dušnih pastirjev, ki bomo morali dajati odgovor od vseh nam izročeni duš, tudi naša želja je, da se vsi ti krepki fantje vrnejo zdravi, da ohranijo v svojem srcu vero pa ljubezen do Boga in do svoje domovine.

In v ta namen hočem z današnjim govorom podati vsem prizadetim vernikom nekoliko pojasnila o vojaški službi.

I. Pred vsem vam razodenem tolažilno in pomirjevalno resnico, da je volja božja, če morajo oni, ki jih za to odbere cesarska komisija, v vojake. »Ni je oblasti, razen od Boga, in katere so, so od Boga« — uči sv. Pavel. »Bodite pokorni višjim oblastem« — opominja taisti apostol; Jezus Kristus, naš Gospod sam pa nam zapoveduje: »Dajte cesarju, kar je cesarjevega.« Če torej postavna oblast uvidi potrebo, da mora čuvati državo pred notranjimi prekucuhi in zunanji sovražniki toliko in toliko tisoč vojakov in pokliče pod vojni prapor tudi izmed nas nekaj sposobnih fantov v obrambo domovine, smemo reči in moramo priznati, da je tako volja božja. — Če pa sam Bog tako hoče, kako bi se mi revni ljudje temu upirali, zakaj bi se po nepotrebnem žalostili! Vdati se v voljo božjo, mirno pa zadovoljno sprejeti in nositi vsako breme, ki nam ga Bog naloži, to je naša poglavitna krščanska dolžnost, v tem obstoji prava krščanska popolnost. In če kdo, se lahko ravno tisti zanaša na pomoč božjo in na varstvo božje, kdor se popolnoma po volji božji ravna, ki voljno svoj križ na svoje rame zadene in nosi, dokler mu ga Bog zopet ne odvzame. Saj v vsakem stanu, v vsaki službi lahko obenem tudi Bogu služimo; saj dobro vemo, da Bog ne gleda na obleko ali roke, ampak na srce naše. Ko gar torej Gospod Bog hoče videti v cesarski suknji in v nevarni vojaški službi, temu je pripravljen tudi bolj pomagati, več milosti mu podeliti, če je več potrebuje.

II. V tolažbo naj vam tudi razložim, da vojak more biti in ostati pošten človek in kristjan.

1. V ta namen vas najprej spominjam, da nam zgodovina poroča o pre mnogih slavni možeh, ki so bili hrabri in izvrstni vojaki, pa so obenem tudi vzgledno vršili svoje krščanske dolžnosti. Še iz prav bližnjih časov in ravno iz zgodovine našega cesarstva nam izpričujejo možje, kakor Andrej Hofer, slavni Laudon, Radecky, vojvoda Albreht i. dr., da se prav lepo da združiti služba obema najvišjima gospodoma, služba cesarska in služba božja. — »Vedno sem si prizadeval kot pošten človek in dober kristjan živeti, zato umrjem popolnoma miren,« je rekel general Laudon v smrtni uri. Slavni maršal Radecky, oče avstrijskih vojakov imenovan, je molil vsak dan sv. rožni venec. Da, celo najvišji vojaški gospod, naš presvetli cesar sam, kakor tudi njegovi slavni predniki, je poka-

zal ob premnogih prilikah, da sv. vero Kristusovo in nje zapovedi ne samo spoštuje in visoko ceni, ampak si tudi prizadeva po njih živeti in ravno to tudi svojim vojakom ukazuje v vojaških predpisih.

2. Pa ne samo na častnih straneh zgodovine stoje zapisani krščanski vojaki, temveč tudi v zlati knjigi življenja svetnikov se blišče imena svetih vojakov. Sv. Boštjan, sv. Florijan, sv. Viktor, sv. Martin in drugih veliko število priča, da se tudi vojak more zveličati. Njih življenjepisi jasno pričujejo, da si človek, ki se hoče potruditi, tudi v vojaškem stanu lahko vero in poštenje ohrani, in še več, da si more celo svetniško krono neminljive nebeške slave splesti.

3. Ti zgledi sami na sebi že popolnoma zadostujejo in dokazujejo, da more tudi vojak biti pošten, dober kristjan. Toda lahko bi vam podal, če bi dopuščal odmerjeni čas, še drug dokaz, da je temu res tako. Lahko bi vam pojasnil, da tudi vojak lahko opravi jutranjo in večerno molitev, da more ob svojem času v cerkev, da tudi sv. zakramente več kot enkrat v letu utegne prejeti in se tisočerm nevarnostim in grešnim priložnostim izogniti, če ga je resna skrb za svojo dušo. Toda bodi dovolj o tem.

4. Pač pa moram pripomniti, da v tako težavnem dušnem položaju, kakor je vojak v kasarni, v mestu, človek potrebuje podporo. Kdor se čuti preveč osamljenega, zapuščenega, mu rado to ves pogum vzame. Zato priporočam vam, krščanski starši, ki imate svoje sinove pri vojaki, podpirajte jih v boju za obrambo vere in poštenja, kakor morete in znate. Mnogo je prav od vas odvisno, kakšni se bodo vrnili. Pogosto jim pišite, kaj se doma godi, da preveč na dom ne pozabijo, zraven pa jih opominjajte, da naj Bogu, Cerkvi in svojemu rodu zvesti ostanejo. Posebno pa jim pomagajte z molitvijo, ker velika je moč goreče, zaupne molitve. Če katero, gotovo Bog rad usliši srčno prošnjo materino, da bi njen sin pošten ostal. Preden odidejo fantje v kasarne, jim ne pozabite obesiti okoli vratu blagoslovljene svetinjice Brezmadežne ali njenega škapulirja,¹ stisnite jim v roko rožni venec, položite v kovček primerno mašno knjižico. (Izšla je priročna knjižica s stanovskim, verskim in moralnim poukom ter molitvenikom za vojake: Slovenskim fantom za slovo na pot v cesarsko službo.) Mnogo tudi pomagajte, če darujete kako sv. obhajilo, miloščino ali drugo dobro delo vojakom v dušni prid. Veliko bolj kakor denarja so potrebni pobožne molitve. Zato so že sv. oče Pij IX. leta 1862. dovolili te-le od-

¹ Da so vojaki člani karmelske škapulirske bratovščine in deležni duhovnih dobrot, zadostuje po indultu Pija X. (januarja 1908), da sami sprejmejo že blagoslovljen škapulir in molijo molitev, s katero se izroče v varstvo Matere božje (ni potrebno, da bi jih sprejel, kakor druge vernike, v to pooblaščen duhovnik). — Acta Pontificia 1909, str. 97.

pustke: 1. vsem vernikom, ki pobožno molijo en očenaš in eno češčenamarijo za vojaške, da bi krščansko živeli in po zapeljivostih sveta nemoteni Bogu zvesto služili, vsakikrat sto dni nepopolnega odpustka; 2. vernikom, ki v isti namen cel mesec vsak dan molijo en očenaš in eno češčenamarijo ter po vredni spovedi prejmejo sv. obhajilo, enkrat popolni odpustek; 3. vernikom, ki ob praznikih: Kraljice sv. rožnega venca (prva nedelja oktobra), sv. nadangela Mihaela (29. septembra), sv. Jožefa (19. marca), sv. Florijana (4. maja), sv. Barbare (4. decembra) — v isti namen svete zakramente prejmejo, vsakikrat popolni odpustek. — Kadar na dopust prihite, skrbite, da vsaj tedaj vredno sv. zakramente prejmejo. Le nespametni starši in prijatelji vojaka na dopustu od gostilne do gostilne vodijo in napajajo, pametni najprej za njegovo dušo poskrbe. Če hočete vi sorodniki in tovariši vojakovi res dobro storiti, pošiljajte mu vsaj v mirnem času v kasarno kakšen dober časopis: »Bogoljub«, »Domoljub«, »Mladost«, knjige Družbe sv. Mohorja . . . Vojak, za katerega na ta način poskrbe domači, se ne bo izgubil, ampak bo še bolj trden, v dobrem potrjen, kakor v ognju preizkušen nazaj prišel. Iz postavnega fanta ne bo izgubljen pohujšljivec, ampak pošten in značajan mož postal, v ponos svojim staršem in prijateljem, na čast svoji rodovini in domovini, mož po volji božji in volji cesarjevi.

Popisal sem vam, preljubi, vojaško službo in vam pojasnil, kaj je treba storiti, da ostane mladenič tudi v cesarski suknji zvest Bogu, ki ga je za nebesa ustvaril in po svojem Sinu odrešil; zvest staršem, ki so ga s težavami in mnogimi žrtvami izredili; zvest domovini, ki ga je dvajset let s svojimi plodovi hranila in oblačila; zvest sam sebi in svojemu poklicu k časni in večni sreči. Ker pa je, kakor dobro veste, od začetka največ odvisen konec vsake stvari, ker dober začetek pomeni že polovico uspeha, h koncu prosim in priporočam, da bi mladeniči, ki so po godu svetlemu cesarju in so bili potrjeni pred cesarsko komisijo, pred odhodom poskrbeli, da bodo vseč tudi trikrat svetemu Bogu in potrjeni tudi pred sodnjim stolom božjim. Naj bi se vsi brez izjeme z dobro opravljeno spovedjo in vrednim sv. obhajilom poslovili od domače cerkve, kjer so bili krščeni in prvič obhajani. S tem bodo svojim dragim zelo olajšali skrbi in bridkost ločitve, sebi pa izprosili obilno mero blagoslova in pomoči božje, ki naj jih spremlja v cesarsko službo, jih vodi po potih božjih in cerkvenih zapovedi in pripelje čvrste, zdrave in junaške na duši in na telesu nazaj pod varni krov hiše očetove, nazaj na grudo slovenske zemlje, nazaj pod farni zvon. Amen.

Jernej Hafner.

Sv. Oče Pij X. — umrl.

Kakor poročilo o smrti lastnega najboljšega očeta nas je pretreslo žalostno naznanilo, da je 20. avgusta 1914 ob 1. uri 20 minut ponoči po kratki bolezni umrl papež Pij X.

Da, izgubili smo očeta svete Cerkve, ki ostane v večnem spominu v zgodovini radi izredne skrbi, s katero je čuval vsem katoličanom najdražji zaklad — sveto vero; izgubili smo največjega dobrotnika, ki se je za prenovljenje človeške družbe zatekel k najizdatnejšemu studentu milosti, h Kristusu v sv. obhajilu; izgubili smo zlasti še duhovniki preskrbnega pastirja, ki je s svojimi zlatimi nauki vzbudil novo gorečnost za svete čednosti in za hrepenenje po krščanski popolnosti.

Kakor so v prvih časih krščanstva sveti Cerkvi bolj škodovale razne krive vere, kakor pa grozovito preganjanje rimskih cesarjev, tako so tudi za časa vladanja Pija X. zlasti v Italiji in na Francoskem razne novodobne zmote žugale verskemu življenju. Papež Pij X. je prvič o priliki javnega konzistorija dne 17. aprila leta 1907. opozoril na veliko nevarnost, ki preti od teh zmot sveti veri; dne 8. septembra leta 1907. pa je izšla okrožnica »Pascendi dominici gregis«, ki je zbrala vse zmote v en sestav, jih uredila po logični vsebini in obsodila, kar je slabega in s krščanstvom nezdruznega, in se je pod naslovom modernizma širilo med katoličani. S to okrožnico, pravi v postnem pastirskem listu leta 1908. kardinal Mercier, nadškof Mechelnski, je Pij X. rešil vero. Modernisti stavijo namreč vero edinole v čuvstvo, ki izvira iz neke notranje potrebe po božanstvu. Iz tega slede vse druge zmote modernistov: oni ne pripoznavajo božjega razodetja, ne cerkvene oblasti in dosledno tudi ne

cerkvene hierarhije. Umevno je, da bi taki nauki morali ukončati krščanstvo. Zato je nevenljiva zasluga Pija X., ki je rešil krščanski svet nevarnosti tako strahovitih zmot.

Še večjega pomena je skrb sv. Očeta Pija X. za prenovljenje človeške družbe. Že v prvi svoji okrožnici 4. oktobra 1903. je sv. Oče omenil prežalostnega položaja današnje človeške družbe. »Komu ni znano,« pravi, »da človeško družbo razjeda bolezen, hujša kot kedaj v minulih časih, ki še od dne do dne narašča in jo tišči v poguben pogin? Dobro vam je znano, kakšna je ta bolezen: odpad od Boga in oddaljevanje od njega... Temu zlu se moramo upreti in delovati na to, da vse v Kristusu prenovimo, da bode Kristus vse in v vsem«. Zvest temu načelu je deloval sveti Oče ves čas svojega vladanja za prenovljenje človeške družbe. V najpopolnejši meri se bode to prenovljenje izvršilo, ko se bodo vsi verniki združevali s Kristusom v sv. obhajilu, in sicer tolikokrat, da jim bo evharistija neprestano »lek, ki nas očiščuje vsakdanjih napak in nas varuje smrtnih grehov« (Trid. zbor, seja 13., poglavje 2). Zato je Pij X. dne 20. decembra leta 1905. izdal odlok o pogostnem in vsakdanjem sv. obhajilu, in s tem postal začetnik nove dobe v cerkveni zgodovini, ko bodo verniki, kakor prvi kristjani, pristopali vsak dan k sv. obhajilu, in se bodo tudi na njih pokazale čednosti prvih kristjanov. Nadaljnji odlok Pija X. (z dne 8. avgusta leta 1910.) o starosti, kadaj naj se puste otroci k prvemu sv. obhajilu, je omogočil, da mladina takoj, ko more že toliko misliti, da loči najsvetejši zakrament od navadnega kruha, prejme Zveličarja v sv. Rešnjem Telesu. Takrat potrebuje mladina božje pomoči, da ohrani krstno nedolžnost.

Ne bomo naštevati drugega dobroznanega reformnega delovanja svetega Očeta Pija X., n. pr. za kodificiranje kaničnega prava z ozirom na novonastale razmere in potrebe, njegovih odredb v korist gospodarskega in socialnega napredka katoliškega ljudstva, pozabiti pa ne smemo v tem trenutku poudarjati, koliko hvaležnosti smo zlasti duhovniki dolžni svetemu Očetu Piju X. za prekrasna navodila, kako naj skrbimo za lastno posvečenje. Posebno nam bo večno lepa »Exhortatio ad Clerum«, ki jo je Pij X. pred svojo zlato mašo (4. avgusta leta 1908.) poklonil vsem duhovnikom, in izpolnjevanje navodil, podanih v imenovani okrožnici, najboljši pripomoček, da bomo kedaj ž njim, svojim velikim dobrotnikom, večno združeni v nebesih.

K sklepu recimo z besedami presvetlega ljubljanskega knezoškofa (Ljubljanski škofijski list, 1914, str. 107): »Ob mrtvaškem odru obetamo svetemu Očetu, da se bomo po njegovih navodilih ravnali zmeraj in povsod.« Zato z vso vnemo oznanujmo resnice svete vere, pospešujmo pogostno in vsakdanje prejemanje sv. obhajila in trudimo se za lastno posvečenje.

Alojzij Stroj.

Pogled na slovstvo.

A.

Ljubitelj krščanske umetnosti. Izdaja spomeniški svet lavantinske škofije v Mariboru. Urejuje dr. Avguštin Stegenšek, profesor bogoslovja. Vel. 8°, 44 str., 33 slik. Cena štirim številkam na leto 4 K.

Novе liste sprejemamo kaj radi nezaupno in nevoljno, kar v posameznih slučajih morda ni neutemeljeno. List pa, ki tu o njem poročamo, naj ne bo deležen te usode, sprejmimo ga zaupno in z veseljem.

Dolgo smo namreč želeli in poizkušali priti do lista, ki naj bi v domačem jeziku obdeloval polje krščanske umetnosti, zlasti z ozirom na našo ožjo domovino. Zdaj, ko sta nam tak list dala odločen sklep in krepka roka, se ga veselimo in ga spremljamo z najboljšimi voščili za njegov spreh. Odveč bi bilo ob tej priliki iznova poudarjati, da je zlasti duhovniku potrebna nadaljnja izobrazba v spoznavanju in resnem umevanju krščanske umetnosti, teoretično in praktično, v principih in v zgodovini. Znano je tudi, kako draga je nevednost v teh stvareh. Za krščansko umetnost bo morala vedno skrbeti duhovščina, to ji pa bodi tudi častna dolžnost in važna kulturna naloga.

Program novega lista je vsestransk in se ozira na vse potrebe. Ozirati se hoče na zgodovino krščanske umetnosti v slovenskih deželah, na vse važne umetniške spomenike, delovati za njih varstvo in ohranitev. Nadaljnji namen lista je pospeševati sodobno umetnost. Oboje naj pa vodi spoznavanje temeljnih idej krščanske umetnosti, ne le samo raziskavanje zunanje zgodovine umetniških spomenikov in razvoja umetniških oblik. Lepa in hvaležna naloga.

Da list ne bo diletantski, ampak znanstven in temeljit, za to nam jamči oseba urednikova. Takoj prva številka lista, ki je gotovo duhovnikom po večini že znana, je zanimiva in poučna. V študiji o čadramski sliki »Kristiz na Oljiski gori« dokazuje dr. Stegenšek, da je rečena slika izšla iz Wohlgemutove delavnice v Nürnbergu. Viktor Steska je opisal k stoletnici rojstva podobarja Mateja Tomca njegovo življenje in delovanje ter podal z veliko marljivostjo skoroda popoln seznam vseh njegovih del. Dr. Stelč razlaga prav zanimivo umetniško vrednost prejšnje, stare župne cerkve v Zireh s čuvstvene strani. Praktičnim namenom služi pregled živečih slovenskih kiparjev (krog 20), ki delujejo na polju cerkvene umetnosti. O njih življenju in delovanju poročajo dopisniki posameznih škofij, za štajersko urednik, za Goriško V. Belé, za ljubljansko škofijo J. Dostal, za tržaško O. Pahor in za krško škofijo dr. Gr. Rožman. Kar sem že na drugem mestu poudarjal, ponavljam tukaj, da imamo namreč predvsem za plastiko domačih, veščih in zanesljivih mojstrov in da nam ni treba drugod naročiti slabše in razmerno tudi dražje blago. Za stoletnico slike Marije Pomagaj na Brezjah opisuje dr. Stegenšek najprej razmerje Lajerjeve slike na Brezjah do Cranachove v Inomestu, potem pa v daljšem ekskurzu riše vso zgodovinsko pot tega tipa slike Matere božje z Jezusom. Velike važnosti in programatičen v cerkvenem zmislu je zadnji sestavek prve številke: Misli o povečevanju cerkvā.

K sklepu izražam željo, naj bi noben duhovnik ne opustil naročiti se na »Ljubitelja krščanske umetnosti«. Ker bo list izhajal četrtletno, bo vsakdo imel dosti časa vsebino lista vsestransko temeljito proučiti. Znesek 4 K na leto ne bo velik prosvetni davek za stroko, ki naj bi bila za duhovnika poleg bogoslovnih ved prva in ki daje razen potrebne koristi toliko plemenitega duševnega užitka.

Josip Dostal.

Janko Dolžan: *Knjiga uradnih vlog.* Obrazci političnih, vojaških, davčnih, finančnih, sodnih in drugih vlog za vsakdanje potrebe. V Ljubljani, 1914. — Str. 303. Cena 3 K, eleg. vez. 4 K. Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

Ta knjiga podaja, kot pove že naslov, vzorce najrazličnejših vlog na vse javne oblasti. Izluščen je ves pravni material, ki je za posameznika le težko razumljiv, in knjiga torej ni znanstvena, temuč izključno praktičnega pomena. Kot taka bo vsakemu zanesljiv svetovalec v zadevah, kjer bi si moral sicer iskati pravne pomoči. Vzorci so prirejani v splošnem tako, da odgovarjajo potrebam, ki jih rodi vsakdanje življenje. Z neznatnimi pravlahkimi izpremembami, ki jih izvrši brez težave lahko vsak sam, so pa uporabni tudi za druge bolj redke konkretne slučaje, ki v knjigi niso navedeni pod posebnim naslovom. — Politične in vojaške vloge, ki tvorijo prvi oddelek knjige, so podane v veliki izberi in obsegajo prošnje na obrtno oblast ter podobne ponavljajoče se zadeve. Posebej je treba omeniti tudi vojaške vloge, ki se ozirajo in obrazložujejo vse po novem vojaškem zakonu dovoljene vojaške ugodnosti. Davčne vloge in prošnje na druge finančne oblasti, ki jih rabi posestnik, obrtnik, trgovec in zasebnik skoro vsak dan, so istotako obsežne v knjigi v bogati izberi. Izmed sodnih vlog, tožb in predlogov so se sprejele v knjigo le one na okrajna sodišča, ker mora stranko pri višjih sodiščih itak zastopati odvetnik. Natančno so obrazložena tudi silno stroga testamentarična določila, katera pojasnuje več obrazcev pravilne oporoke. Zadnji del knjige obsega vloge na razne avtonomne oblasti, kot so deželni odbor, občina itd., v zadevi domovinstva, bolniških stroškov, podpor itd. — Na podlagi »Knjige uradnih vlog« bo lahko vsak sam napravil pravilno vlogo ter bo knjiga torej pomagala in svetovala strankam, obenem pa olajšala delo v uradih, katero ravno nepravilne vloge zelo otežkočijo in zavlečejo rešitev. Pri vsaki posamezni vlogi je označeno, kako jo je treba kolkovati, poleg tega je pa knjigi še pridejan kratek splošen seznamek o kolkovinah. Knjiga je zelo obširna, obsega 303 strani in ima prav lično zunanjo opremo ter priročno žepno obliko. Enkratni izdatek za to knjigo se bo vsakemu bogato izplačal po praktičnih koristih, ki mu jih bo nudila.

B.

1. **Florilegii Hebraici Lexicon**, quo illius vocabula latine et germanice versa continentur, edidit Dr. Hubertus Lindemann, professor in gymnasio trium regum Coloniensi. V. 8° (VIII+82). Friburgi et Vindobonae 1914, Herder. M 1'50, K 1'80, vez. v platno M 2—, K 2-40.

Pred par leti je profesor dr. Lindemann izdal »Florilegium Hebraicum«, ki obsega z ozirom na razodetje najvažnejše, pa obenem jezikovno najznačilnejše odstavke sv. pisma stare zaveze. (Glej »Duh. Pastir«, l. 1912, str. 663.) To delo je bilo namenjeno predvsem za šolsko uporabo po semeniščih. In res, knjiga v vsakem oziru odgovarja temu namenu; zato so jo tudi kritiki enoglasno pohvalili.

Vendar je pa za to knjigo manjkalo še specialnega besednjaka, zakaj šele s tem bi dobila svojo popolno praktično vrednost. Mnogi so to željo izrazili izdajatelju, ki je uvidel potrebo takega besednjaka in ga je v pričujočem delu res izdal. — Hebrejske besede so predstavljene v latinski in nemški jezik, kar je gotovo velikega pomena. Latinska prestava se drži kolikor mogoče Vulgate, nemška pa najboljših besednjakov. Zato se bo besednjak gotovo vsakomur priljubil. Obenem s Florilegijem tvori jako praktično celotno učno knjigo za hebrejski jezik. — Papir in oblika sta primerna, tisk pa je jako lep, kar je za oči velika dobrot.

G. Žerjav (Rim).

2. Seeböck P. Philibert O. Fr. M., **Sonntagspredigten für das katholische Kirchenjahr**, Benzinger et Co. Str. 292.

Prav porabni govori. Neka jasnost, mirnost in treznost odseva iz vseh. Govori bodo učinkovali, čeprav ni v njih posebnih govorniških figur. Za govornika, ki bi jih rabil, imajo to prednost, da so zelo jasno razdeljeni in izpeljani; in enkrat prebereš govor, pa ti takoj ostane v spominu vsa razdelitev, razvoj in vsebina govora.

M. Škerbec.

Moritz Meschler S. J., *Unsere Liebe Frau*. Ihr tugendhaftes Leben und seliges Sterben. Mit 19 Bildern von Johann v. Schraudolph. Erste und zweite Auflage. Freiburg i. Br. 1913. Herdersche Verlagshandlung. (XII + 184.) Cena 2 K 64 vin., vez. 3 K 84 vin.

Knjiga o življenju in smrti Naše Ljube Gospe zaključuje dolgo vrsto asketičnih del znanega pisatelja Moritza Meschlerja. Kot 82letni starček je Meschler malo pred svojo smrtjo (2 decembra 1912) zbral, kar je o Mariji lepega napisal v glasilu Marijinih kongregacij »Die Fahne Mariens«, in združil v enoten, popoln opis Marijinega življenja, ki ga podaja v tej knjižici. Kar poroča o Mariji sveto pismo in ustno izročilo, kar si je tekom stoletij o nji zamislila umetnost, ta »vesela gospodarica v kraljestvu lepih možnosti« (str. 4), to porabi pisatelj, da dostojno naslika vzvišeno podobo Naše Ljube Gospe. Dasi so pisale ta življenjepis od dolgega dela utrujene in od starosti tresoče se roke, vendar prihaja vse, kakor pravi pisatelj v predgovoru, iz svežega srca in iz zavesti velike sreče, ki je je bil deležen kot otrok Marijin. Zato stoji knjiga tako po živahnem in jedernatem slogu, kakor po bogastvu lepih misli vredno ob strani drugih znanih Meschlerjevih del (n. pr. Das Leben unseres Herrn Jesu Christi; Die Gabe des heiligen Pfingstfestes; Der heilige Joseph; Novene zu Unserer Lieben Frau von Lourdes i. dr.). Služila bo kaj dobro kot duhovno berilo pa tudi kot vir za cerkvene govore. Voditeljem Marijinih družb bodi knjiga še prav posebno priporočena.

Dr. Andrej Snoj.

»Leonova družba« Slovincem.

Naše razmere še niso take, da bi mogli imeti posebno znanstveno akademijo. Zato se je »Leonova družba« preosnovala v književno društvo za strokovno znanstvo, za poljudno znanstvo in za leposlovje.

Leposlovje ima mogočen kulturni vpliv, dober ali slab, kakor priča ves razvoj modernega sveta, in v metafizični trojici, ki ustvarja harmonično kulturo, je, kakor je rekel tako resnično dr. Mahnič, tudi lepo. Zato hoče »Leonova družba« gojiti tudi leposlovje in dajati vodilno smer (direktivo) leposlovnemu delu. Imamo sicer že razne leposlovne knjižnice, vendar se zdi, da ne bo odveč, če bo dala tudi »Leonova družba« vsako leto svojim članom kako lepo izvorno delo ali kako klasično delo iz svetovne literature.

Po poljudnem znanstvu naš čas takorekoč kriči. Ljudstvo hrepeni po vedno večji izobrazbi, da bi moglo pridobitve novodobne kulture izrabljati za svoj vsestranski napredek; zakaj zaveda se, da bo v silni tekmi narodov zmagoval tisti, ki bo imel največjo kulturo. To izobrazbo mu mora podajati poljudno znanstvo. Pod videzom znanstva v poljudni obliki se pa žal v najširše sloje zanaša tudi nevera; celo med Slovenci pridobiva moderna laživeda vedno več tal. Zato nam je živo potrebna poljudno-znanstvena knjižnica.

A treba nam je tudi strokovnega znanstva. Le iz strokovnega znanstva more zajemati poljudno znanstvo; strokovno znanstvo daje kulturi smeri. Ljudstvo bo končno tako, kakršna bo inteligenca, a inteligenca vzgaja znanost. Naše ljudstvo gospodarsko krepko napreduje, vendar tega napredka ne bi mogli biti prav veseli, če se ne bi obenem krepila tudi duševna moč, če bi nam morda na polju duševne kulture gospodaril nasprotnik.

Naposled nam je treba revije, ki naj sproti zasleduje kulturne pojave, jih beleži, če treba, načelno presoja, in tako opozarja na znanstveni študij, obenem pa mnogoličnosti znanstvenih spoznav daje načelno enotnost in jasnost.

V zavesti teh živih potreb je »Leonova družba« svoj delokrog razširila. Ni več zgolj znanstveno, ampak splošno književno društvo, ki mu je namen »gojiti književnost v prospek krščanske kulture« (§ 1.). Ni več omejena na akademično izobražene kroge, temuč kliče vse sloje, ki so željni omike in izobrazbe (§ 4. c). Izbrala si je odbor 21 mož, da bi tako pritegnila k delu kar največ moči (§ 7.). Za letnino je določila

neznatno vsoto 6 K, da bi mogel biti član vsak količkaj zaveden Slovenec (§ 4. c). Ustanovnina (200 K) se lahko plačuje v obrokih tekom štirih let.

Po tem programu hoče torej »Leonova družba« izdajati:

1. Znanstveno knjižnico;
2. poljudno-znanstveno knjižnico;
3. leposlovno knjižnico;
4. revijo »Čas«.

Za leto 1915. n. pr. hoče dati svojim članom:

- a) 1 zvezek znanstvene knjižnice (spisi P. Stanislava Škrabca);
- b) 1 zvezek poljudno-znanstvene knjižnice;
- c) 1 zvezek leposlovne knjižnice (prevod romana: Coloma, Malenkosti) in
- d) revijo »Čas«.

Ker hoče »Leonova družba« svojim članom vse to dati za letnih 6 K, je samoposebi umevno, da mora računati s kar največjim številom članov. Nadeja se, pa, da je ta up ne bo prevaral, tako živo je prepričana, kako izredno važno in nujno je, kar je započela, in ne more si misliti, da bi to prepričanje ne prevzelo vseh.

Upi, da bo po skupnem delu med nami Slovenci prišlo do kulturne skupnosti, so nas prevarali. V slovenski inteligenci je vrsta mož, ki so v načelnem nasprotju s krščanskimi kulturnimi načeli. Ti možje hočejo vsakemu kulturnemu društvu vtisniti pečat svojih protikatoliških teženj. Zato nam ne preostaja drugega, kakor da se tudi na duševnem polju samostojno organiziramo, kakor se je naše ljudstvo že organiziralo na gospodarskem, socialnem in političnem polju! Dokažimo na vseh poljih življensko moč krščanskih idej! »Leonova družba« bodi naša Kulturna Matica!

V Ljubljani, dne 1. julija 1914.

Odbor »Leonove družbe«.

Vabilo na naročbo »Ilustriranega Glasnika«.

Vsled želje po poljudnem ilustriranem listu, ki se nam je že dalj časa izražala od različnih strani, in ker občinstvo ravno v tej viharini dobi nestrpnost pričakuje dobrih poročil o dogodkih po svetu ter slik takih dogodkov, smo sklenili izdajati tednik

»Ilustrirani Glasnik«.

»Glasnik« bo stal odločno na temelju katoliškega svetovnega naziranja in se bo v tem oziru načelno razlikoval od slovenskih in tujih ilustriranih tednikov, ki se sedaj pri nas berejo in ki povzročajo, dasi vere ne napadajo, naravnost zmedo v verskih nazorih. — »Glasnik« bo stal odločno na narodnem stališču in se bo v sliki in besedi oziral zlasti na potrebe in razmere naše domovine. — »Glasnik« bo, zvest naši tradiciji in v prepričanju, da je le pod habsburškim žezlom blagor naše vere, naše narodnosti in našega gospodarskega življenja, odkritosrčno branil in širil avstrijsko misel. — »Glasnik« bo prinašal vsak teden obilo slik iz vseh krajev sveta in iz naše domovine: fotografije vojnih dogodkov, velikih svetovnih slavnosti, zanimivih prireditvev doma, slike odličnih ljudi in znamenitih krajev. Slike bodo stale na višku reprodukcijske tehnike; spremljal jih bo živahen popis. — »Glasnik« bo prinašal zanimive, v ljudskem duhu pisane povesti, deloma izvirne, deloma prevode slavni tujih del, in poučne članke raznih strok ter mnogo drugega gradiva.

»Glasnik« bo izhajal vsak četrtek ter stane: za celo leto 8 K; za pol leta 4 K; za četrt leta 2 K; posamezna številka 20 vinarjev (za september, oktober, november, december letošnjega leta stane 2 K 70 vinarjev). Naročnina se plača vnaprej!

Katoliška tiskarna.